

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

BAKALÁŘSKÉ KOMBINOVANÉ STUDIUM

2015 – 2018

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Martina Kolenatá

**Činnost státního soudu se zřetelem na mediální propagaci
vybraných politických procesů v letech 1948 – 1953**

Praha 2018

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Libor Svoboda, Ph.D.

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

BACHELOR COMBINED STUDIES

2015 – 2018

BACHELOR THESIS

Martina Kolenatá

**The activity of the state court with regard to media
promotion of selected political processes in 1948 – 1953**

Prague 2018

The Bachelor Thesis Work Supervisor: Mgr. Libor Svoboda, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne 15. února 2018

Martina Kolenatá

Poděkování

Děkuji PhDr. Aleši Kýrovi a paní Aleně Kafkové za ochotu a čas, který mi věnovali při psaní bakalářské práce, za cenné rady a připomínky a za poskytnuté historické prameny.

Anotace

Předmětem bakalářské práce jsou soudní procesy v Československé republice v 50. letech 20. století, které nařizovala komunistická strana k upevnění politické moci. K odstraňování politické opozice byla využívána tajná státní policie a soudní systém, který vykonával rozhodnutí bezpečnostních komisí komunistické strany. Tento postup byl realizován podle vzoru Sovětského svazu a za účasti sovětských bezpečnostních poradců. Za činnost proti státu byli souzeni političtí odpůrci z řad příslušníků ozbrojených sil a sborů, představitelů církví a církevních řádů, zahraničních agentů a zpravodajců, soukromě hospodařících zemědělců a funkcionářů nekomunistických stran (případ Milada Horáková a spolčníci). Podle doporučení sovětského komunistického vůdce J. V. Stalina byli hledáni nepřátelé státu též v řadách Komunistické strany Československa (případ Rudolf Slánský a spolčníci). V nejzávažnějších případech, o kterých rozhodoval Státní soud, byly ukládány dlouholeté tresty odnětí svobody i tresty smrti. Tyto soudní procesy byly zveřejňovány formou politické propagandy v celostátním denním tisku, rozhlasovém vysílání a filmovém zpravodajství, které ovládala komunistická strana již od roku 1948. Prostředky politické propagandy objasňuje praktická část bakalářské práce. Na základě obsahové analýzy vybraných novinových článků k procesům s JUDr. Miladou Horákovou a Rudolfem Slánským s jejich spolčníci byly zjištěny charakteristické jazykové prostředky, používané k účinnému ovlivňování veřejného mínění.

Klíčová slova

Bezpečnostní orgány, justice, KSČ, mediální propaganda, Milada Horáková, politické procesy, Rudolf Slánský, státní soud.

Annotation

The subject of the bachelor thesis is the lawsuits in the Czechoslovak Republic in the 1950s, which were ordered by the Communist Party to consolidate political power. The use of the secret state police and the judicial system, which made the decision of the security commissions of the Communist Party, was used to remove the political opposition. This process was carried out in accordance with the Soviet Union model and with the participation of Soviet security advisers. Political opponents as members of the armed forces and corps, representatives of churches and church councils, foreign agents and rapporteurs, privately-owned farmers and non-communist party functionaries (the case of Milada Horáková and partners) were judged for action against the state. According to the recommendations of Soviet Communist Leader J. V. Stalin, the enemies of the state were also sought in the rows of the Communist Party of Czechoslovakia (case Rudolf Slánský and the associates). In the most serious cases handled by the State Court, long sentences of imprisonment and death sentences were imposed. These lawsuits were published in the form of political propaganda in the nationwide daily press, radio broadcasting and film news, which had been dominated by the Communist Party since 1948. The means of political propaganda clarify the practical part of the bachelor thesis. Based on the content analysis of selected newspaper articles of the processes with JUDr. Milada Horáková and Rudolf Slánský and their associates, the characteristic linguistic means used to influence public opinion were identified.

Keywords

Justice, KSČ, media propaganda, Milada Horáková, political processes, Rudolf Slánský, security authorities, State court.

OBSAH

ÚVOD	9
TEORETICKÁ ČÁST	10
1 JUSTICE A BEZPEČNOST V LETECH 1948 – 1953	10
1.1 Státní soud a Státní prokuratura	12
1.2 Bezpečnostní komise KSČ	14
1.3 Národní bezpečnost	15
1.4 Státní bezpečnost	15
2 MEDIÁLNÍ PROPAGANDA V LETECH 1948 – 1953	16
2.1 Periodický tisk	19
2.2 Československý rozhlas	22
2.3 Československý film a televize	22
2.4 Cenzura	23
3 POLITICKÉ PROCESY V LETECH 1948 – 1953	26
3.1 Organizace politických procesů	27
3.2 Zaměření politických procesů	28
3.3 Přípravná fáze politických procesů	31
3.4 Realizační fáze politických procesů	32
3.5 Propaganda politických procesů	33
4 VYBRANÉ POLITICKÉ PROCESY	34
4.1 Milada Horáková a společníci (1950)	36
4.1.1 Mediální kampaň v procesu M. Horáková a společníci	37
4.2 Rudolf Slánský a společníci (1952)	39
4.2.1 Mediální kampaň v procesu R. Slánský a společníci	40
PRAKTICKÁ ČÁST	44
5 ÚVOD DO PRAKTICKÉ ČÁSTI	44
6 STANOVENÍ VÝZKUMNÉHO CÍLE A FORMULACE HYPOTÉZ	45
7 VÝZKUMNÝ VZOREK	46
7.1 Rudé právo – ústřední tisk KSČ	46

7.2	Mladá fronta	47
7.3	Svobodné slovo	47
7.4	Lidová demokracie	48
8	VÝZKUMNÁ METODIKA	49
9	VÝSLEDKY VÝZKUMU	52
9.1	Hypotéza 1 – četnost novinových článků	52
9.2	Hypotéza 2 – razantnost novinových článků	58
9.3	Hypotéza 3 – konvergence obsahu novinových článků	70
9.4	Hypotéza 4 – stylizace a výrazové prostředky	75
10	INTERPRETACE VÝSLEDKŮ	92
10.1	Interpretace výsledků hypotézy 1	92
10.2	Interpretace výsledků hypotézy 2	92
10.3	Interpretace výsledků hypotézy 3	93
10.4	Interpretace výsledků hypotézy 4	94
	ZÁVĚR	95
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	97
	SEZNAM ZKRATEK	101
	SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ	102
	SEZNAM PŘÍLOH	103

ÚVOD

Po roce 1989 byly zveřejňovány příběhy lidí, obžalovaných v 50. letech v politicky motivovaných soudních procesech za tzv. protistátní činnost. V tehdejším tiskovém a rozhlasovém zpravodajství byli tito obžalovaní hanlivě označováni za nepřátele všech pracujících a odpůrce budované lidově demokratické republiky. Opak byl však pravdou, protože právě oni toužili po životě ve svobodné a demokratické zemi. Jakékoliv projevy demokraticky smýšlejících lidí byly tvrdě potlačovány vládnoucí Komunistickou stranou Československa, která cílevědomě utvářela totalitní stát podle vzoru Sovětského svazu. K ovlivňování veřejného mínění a manipulaci s obyvatelstvem využívala komunistická propaganda znárodněné sdělovací prostředky. Zejména v případě velkých politických procesů byli lidé přesvědčováni o nutnosti přísného postihu obžalovaných ve veřejném zájmu.

Cílem této bakalářské práce je poukázat na roli justice, orgánů bezpečnosti, politické propagandy a na průběh politických procesů v letech 1948 – 1953. V návaznosti na poznatky, získané studiem archivních pramenů a literatury se v praktické části pokusit o zjištění jazykových prostředků, úspěšně používaných v politické propagandě. K tomu provést obsahovou analýzu novinových článků k procesům s JUDr. Miladou Horákovou a Rudolfem Slánským, které byly průběžně publikovány v celostátním tisku.

TEORETICKÁ ČÁST

1 JUSTICE A BEZPEČNOST V LETECH 1948 – 1953

V první polovině 50. let 20. století došlo v československé justici k zásadním legislativním, organizačním a personálním změnám, které souvisely s prosazováním ideologických principů a politických cílů Komunistické strany Československa, dále jen KSČ. Orgány justice, dále jen soudy a prokuratura, se staly nezbytným nástrojem k odstraňování politické opozice z řad tzv. vnitřních i vnějších nepřátel. Tento postup vedl též k úpadku právního vědomí a právních jistot občanů i poklesu důvěry veřejnosti v nestrannost justice.

Nový právní řád vycházel ze sovětského vzoru, který korespondoval s prováděnými politickými, ekonomickými a sociálními změnami v nově vzniklém lidově demokratickém státě. Soudnictví ztratilo svojí nezávislost a podléhalo stranickému rozhodování, zejména v trestních věcech. K hlavním protagonistům těchto změn patřili Alexej Čepička, ministr spravedlnosti, jeho náměstci dr. Karel Klos, dr. Alfréd Dressler a za úsek propagandy Jindřich Neuls.

V letech 1948 – 1950 došlo k vyhlášení právníkové dvouletky, která znamenala podstatný zlom ve vývoji československého práva. Uskutečňovala se za účasti politiků, právníků a zástupců pracujících, ale především na základě sovětského práva a revolučních zkušeností. Cílem byla reorganizace soudnictví a vytvoření právního systému k ochraně budování socialismu a tzv. vlády lidu. Za pomoci tisku, rozhlasu, filmu a přednáškové činnosti se popularizovaly nové zákony a prováděcí předpisy, činnost justice a sovětské zkušenosti v právní praxi.

„Ústava 9. května zakotvila princip zlidovění soudnictví a zákon 319/1948 jej potvrdil. U soudů rozhodovaly tříčlenné či pětičlenné senáty, ve kterých měli většinu soudci z lidu.“¹ Tento zákon zajistil komunistickému vedení uplatnění svého monopolu při aplikaci práva prostřednictvím reorganizace soudnictví a zmanipulovaných soudců, kteří poslušně plnili zadané úkoly. Po personálních čistkách byly klíčové pozice prokurátorů, soudců a vyšetřovatelů obsazovány především absolventy kurzů na

¹ KAPLAN, K. *Československo v letech 1948 – 1953: 2. část*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1991, s. 51. ISBN 80-04-25700-3.

právnických školách pracujících bez řádného právního vzdělání a zkušeností, pouze na základě loajálnosti ke KSČ. Soudci z lidu měli stejné pravomoci a kompetence jako soudci z povolání. Stali se „významnou složkou našeho soudnictví, aby jako zástupci pracujícího lidu při výkonu spravedlnosti chránili náš stát a jeho lidově demokratické zřízení proti všem rozvratnickým pokusům zbytku kapitalistů a jejich vnitřních i zahraničních pomahačů a tvrdě trestali všechny škůdce a nepřátele lidu, státu a výstavby socialismu, aby pomáhali soudům plnit jejich velký úkol za upevnění státní disciplíny, úcty k pravidlům sociálního soužití a chránit socialistickou zákonnost.“² Přítomnost soudců z lidu však byla při soudních jednání spíše formální záležitostí. Jejich smyslem bylo demonstrovat lidovost soudních procesů.

Ministerstvo spravedlnosti zrušilo funkci vyšetřujícího soudce a prosadilo funkci prokurátora jako klíčové osoby v soudních řízeních od přípravného řízení až po rozhodnutí o výkonu trestu. Jeho pozice byla určující při soudních líčení v prvních letech komunistického režimu, zejména v připravovaných politických procesech. Prokurátor měl na starosti shromažďování důkazů, výslech svědků a rozhodnutí o uvalení vazby. Současně kontroloval rozhodování soudců a v případě potřeby je mohl napadnout prostřednictvím Nejvyššího soudu. Nad činností a plněním úkolů soudů dohlíželo ministerstvo spravedlnosti.

Nový systém soudnictví upravil zákon č. 231/1948 Sb. na ochranu lidově demokratické republiky, podle kterého byly souzeny politické trestné činy. V roce 1950 byl tento zákon v rámci právníké dvouletky nahrazen trestně právními kodexy „č. 86/1950 Sb. – trestní zákon, č. 87/1950 Sb. – trestní řád, č. 88/1950 Sb. – trestní zákon správní a č. 89/1950 Sb. – trestní řád správní.“³ Zákony se od sebe lišily zvyšováním tvrdosti a stále větším rozsahem trestných činů.

² VOREL, J., ŠIMÁNKOVÁ, A., BABKA, I. *Československá justice v letech 1948 – 1953 v dokumentech, díl II.* 1. vyd. Praha: Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu PČR, 2004, s. 181. ISBN 80-86621-05-7.

³ VOREL, J., ŠIMÁNKOVÁ, A., BABKA, I. *Československá justice v letech 1948 – 1953 v dokumentech, díl II.* 1. vyd. Praha: Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu PČR, 2004, s. 18. ISBN 80-86621-05-7.

1.1 Státní soud a Státní prokuratura

Státní soud byl zřízen v roce 1948 na základě zákona č. 232/1948 Sb., o státním soudu. Prezidentem státního soudu se stal JUDr. Hugo Richter. Při Státním soudu byla zřízena Státní prokuratura, řízená JUDr. Bohumilem Zieglerem. Obě instituce měly působnost po celém území Československa s hlavním sídlem v Praze a pobočkami v Brně a Bratislavě.

Stěžejními úkoly Státního soudu bylo „... *tvrdě a nekompromisně chránit republiku a práva pracujícího lidu před jakýmikoliv útoky, směřujícími a usilujícími zločinným způsobem o zvrát lidově demokratického zřízení a o návrat kapitalismu; při tom odhalovat zločinné prostředky a protilidové cíle poražené reakce tak, aby se procesy staly názornou školou politické výchovy širokých lidových mas.*“⁴

Vytvořený mechanismus podřízenosti soudu a prokuratury a ministerstvu spravedlnosti sloužil vedení KSČ k zajištění její vedoucí úlohy v justici, především v politických procesech. „*Měl dvousměrnou působnost – získával podklady pro rozhodování komunistických institucí o jednotlivých případech a trestech, a naopak přenášel závazná rozhodnutí těchto institucí na prokurátory, hlídal a prosazoval jejich plnění.*“⁵

O každém procesu se konala podrobná předporada vedení úřadu s předsedou senátu, za účasti intervenujícího prokurátora, aby bylo zajištěno především správné politické zhodnocení daného případu, podrobné seznámení se s celou problematikou věci, včetně návrhů výše trestů. Těchto předporad se účastnili i soudci z lidu. Při přípravě veřejných procesů bylo vedení úřadu ve stálém styku s vedoucími činiteli strany a lidové správy. U velkých veřejných procesů se konaly ještě porady, nazývané proces v kostce. Na těchto poradách se za účasti celého senátu, prokurátora, vyšetřovatele Státní bezpečnosti, zástupce orgánů KSČ a národního výboru vytvářel scénář soudního líčení s přidělením rolí pro jednotlivé účastníky procesu.⁶

⁴ Ministerstvo spravedlnosti. *Výroční zpráva o činnosti soudů a prokuratur za rok 1950*. Praha: Ministerstvo spravedlnosti, 1950, s. 97.

⁵ KAPLAN, K., PALEČEK, P. *Komunistický režim a politické procesy v Československu*. 2. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2003, s. 199. ISBN 978-80-7364-049-1.

⁶ KAPLAN, K., PALEČEK, P. *Komunistický režim a politické procesy v Československu*. 2. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2003, s. 202. ISBN 978-80-7364-049-1.

U Státního soudu byly vytvořeny specializované senáty pro stíhání představitelů církví, příslušníků ozbrojených sborů, emigrantů, pachatelů tzv. zemědělské a průmyslové sabotáže a osob mladistvých. Členové těchto specializovaných senátů byli pečlivě seznamováni s danou problematikou a procházeli speciálním odborným školením. Cílem bylo zajistit jednotný přístup všech oddělení Státního soudu a dbát zásady přísné individualizace případů a třídní diferenciací pachatelů. „*Zvláštní úlohou Státního soudu pak jest, aby zajišťoval a svými výroky zároveň paralyzoval vlivy cizích, reakčních a imperialistických činitelů a mocností chystajících světovou válku a aby ukazoval na spojitost třídních nepřátel uvnitř státu a jejich zločinné činnosti se snahami imperialistických podněcovatelů války.*“⁷

Státní soud se zaměřoval na projednávání nejzávažnějších trestních činů proti československému státu ve smyslu citovaného zákona č. 232/1948 Sb.:

„1) Státnímu soudu náleží konati řízení a rozhodovati o těchto činech trestných podle zákona ze dne 1948, č. Sb. na ochranu lidově demokratické republiky:

a) o zločinech, stanoví-li na ně zákon trest smrti nebo trest na svobodě delší deseti let

b) o jiných zločinech nebo přečinech, navrhne-li veřejný žalobce ... projednání věci před státním soudem, bylo-li však o činu zahájeno řízení u soudu jinak příslušného, lez takový návrh učinit jen, dokud se soud neodebere k usnášení o rozsudku.

2) Pravomoc státního soudu se vztahuje i na osoby podrobené vojenské soudní pravomoci.

3) Sbírá-li se s trestným činem, o němž náleží podle odstavce i souditi státními soudy, jiný soudně trestný čin, koná řízení a rozhoduje i o tomto trestném činu státní soud. Státní soud může však na návrh veřejného žalobce tuto věc vyloučiti a odkázati ji soudu jinak příslušnému. Zastaví-li se trestní řízení pro čin, o němž náleží souditi státnímu soudu, ještě před hlavním přelíčením, postoupí soud věc soudu jinak

⁷ VOREL, J., ŠIMÁNKOVÁ, A., BABKA, I. *Československá justice v letech 1948 – 1953 v dokumentech, díl II.* 1. vyd. Praha: Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu PČR, 2004, s. 233-234. ISBN 80-86621-05-7.

příslušnému k řízení o zbývajícím trestném činu; to může učiniti také, zastaví-li se trestní řízení pro takový čin před skončením hlavního líčení.“⁸

Mezi hlavní obžaloby, které byly určeny zejména k likvidaci tzv. třídního nepřítele, patřily trestné činy podle §1 – velezrada a §5 – vyzvědačství cit. zákona. Tyto paragrafy obsahovaly vysoké trestní sazby odnětí svobody na 10 – 25 let, doživotí nebo trest smrti. V roce 1950 se začalo soudit podle nového trestní zákona č. 86/1950 Sb., jehož první hlava zvláštní kapitoly byla obdobou ustanovení ve smyslu cit. zákona. Největší počet rozsudků trestu smrti vynesl Státní soud v roce 1952, v posledním roce svého působení.

Činnost Státního soudu a Státní prokuratury byla ukončena k 1. lednu 1953 v rámci reorganizace justice na základě přijatého ústavního zákona č. 64/1952 Sb., o soudech a prokuratuře. Jejich agenda poté přešla na jednotlivé senáty krajských soudů a krajských prokuratur, vyššího vojenského soudu a prokuratury.

1.2 Bezpečnostní komise KSČ

V období let 1948 – 1951 působily bezpečnostní komise KSČ na ústřední, krajské (tzv. bezpečnostní pětky) a okresní úrovni (bezpečnostní trojky), které usměrňovaly konání politických procesů. „Členy bezpečnostní komise ÚV KSČ byli ministři spravedlnosti, národní bezpečnosti, velitel Státní bezpečnosti, náměstek ministra obrany, vedoucí bezpečnostního oddělení a evidenčního odboru ÚV KSČ a komise podléhala generálnímu tajemníkovi ÚV KSČ.“⁹ Bezpečnostní komise projednávaly návrhy prokurátorů a vyšetřovatelů, které se týkaly politické koncepce a organizace příslušného procesu, seznamy obžalovaných, obžaloby, navrhované tresty a postupy k propagaci procesu.

⁸ Zákon č. 232/1948 Sb. o státním soudu. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1948. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzgg4f6mrtgiwta>

⁹ KAPLAN, K., PALEČEK, P. *Komunistický režim a politické procesy v Československu*. 2. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2003, s. 168. ISBN 978-80-7364-049-1.

1.3 Národní bezpečnost

Pojem Národní bezpečnost zahrnoval činnosti na ochranu státního zájmu a oprávněných zájmů občanů, které dříve vykonávala policie a četnictvo. Jejím výkonným orgánem se již v roce 1945 stal Sbor národní bezpečnosti, dále jen SNB, podřízený ministerstvu vnitra a v letech 1950 – 1953 přechodně zařazený do ministerstva národní bezpečnosti. V organizační struktuře SNB vznikla v roce 1946 Státní bezpečnost jako speciální složka k ochraně státního zájmu, který byl po roce 1948 spojován s ideologií a politickými cíli KSČ. SNB sloužil jako silný represivní orgán k uchopení a udržení mocenského monopolu komunistického režimu. Během padesátých let disponoval silnou, nekontrolovatelnou pravomocí, zejména její složka Státní bezpečnost. Do působnosti ministerstva národní bezpečnosti a později ministerstva vnitra bylo v roce 1953 převedeno též vězeňství. Důležitou roli v usměrňování činnosti Národní bezpečnosti a zejména Státní bezpečnosti měli od roku 1950 sovětské poradci.

1.4 Státní bezpečnost

Značné mocenské postavení v počátečním období komunistického režimu měla především Státní bezpečnost, dále jen StB. V masovém rozsahu postihovala skutečné, potenciální nebo vymyšlené vnitřní i vnější nepřátele režimu. Kontrolovala společnost, jednotlivce i samotné představitele komunistické strany. Vyslovovala se k stranické spolehlivosti osob, které byli navrhováni do vedoucích funkcí a politickým vedoucím orgánům KSČ. V pravidelných týdenních hlášeních prezidentu Klementu Gottwaldovi podávala informace o samotných vedoucích funkcionářích.

„Především role ve výrobě politických procesů a také nepřátel zajišťovala Státní bezpečnosti privilegované až výlučné postavení nejen v SNB, ale i ve státním aparátu a v politickém systému a do značné míry i vůči komunistickému vedení.“¹⁰ Realizace politických procesů, která byla hlavním cílem činnosti StB, zároveň potvrzovala její nepostradatelnost a významné postavení v systému státní moci.

¹⁰ KAPLAN, K. *Československo v letech 1948 – 1953: 2.část*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1991, s. 59. ISBN 80-04-25700-3.

2 MEDIÁLNÍ PROPAGANDA V LETECH 1948 – 1953

Propagandou rozumíme žádoucí sugestivní působení na myšlení a postoje veřejnosti, prostřednictvím určitých symbolů, hesel, obrazů či vhodných jazykových prostředků, ve kterých se prezentují ideje a záměry nastolené politické moci. Pojem propaganda je označením „*záměrného, institucionalizovaného šíření politicky zaměřených idejí, postupů, celých ideologií, politických doktrín a teorií v širší nebo užší veřejnosti, jejich tendenčního vysvětlování a modifikace do podoby přizpůsobené aktuální situaci.*“¹¹

V obecné rovině plní propaganda následující funkce:

- informuje o aktuálních jevech s politickým a ideologickým obsahem a dosahem a interpretuje je v souladu s příslušnou ideologií a politické linie,
- mobilizuje masy k podpoře určité politiky,
- šíří základní ideologické principy, hodnoty a stereotypy charakterizující společné cíle určité strany, státu či společenské instituce (společenské skupiny) a dává je do souvislosti s určitým světovým názorem,
- vytváří obecná schémata reakcí na společenské jevy přesahující rámec „naučených“ postojů či stereotypů,
- paralyzuje a rozrušuje cizí ideologická schémata, zastrašuje odpůrce.¹²

Pro dosažení požadovaných záměrů propaganda kombinuje racionální a emocionální, široce neurčité obsahy sdělení. Jazyk propagandy je neurčitý, citově zabarvený s využitím kladných nebo naopak silně negativních stereotypů a sloganů odsouzení a odporu. Do popředí staví významného silného jedince, na jehož projevy souhlasu a výroky se odvolává a zvyšuje tím jeho prestiž, úctu a obdiv. Zároveň aktivně vyvrací a potlačuje jakékoliv protichůdné ideologie.

Cílem propagandy je utváření organizované sociální skupiny se silnou integrací mezi jejími členy a podpora jejich společných zájmů. Intenzivní účast na kolektivních činnostech skupiny pomáhají vyvolat hromadné sdělovací prostředky. Osobní postoj

¹¹ LINHART, J., PETRUSEK, M., VODÁKOVÁ, A., MAŘÍKOVÁ, Hana. *Velký sociologický slovník*. Praha: Karolinum, 1996, s. 865. ISBN 80-7184-310-5.

¹² LINHART, J., PETRUSEK, M., VODÁKOVÁ, A., MAŘÍKOVÁ, Hana. *Velký sociologický slovník*. Praha: Karolinum, 1996, s. 865. ISBN 80-7184-310-5.

jednotlivce je potlačován vytvářením skupinového přesvědčení – expanzivní společenské pravdy.¹³

S propagandou úzce souvisí ovládnutí hromadných sdělovacích prostředků¹⁴ a jejich kontrola za použití cenzury. Propaganda se do určité míry opírá o zpravodajství, kulturu a výchovu. K neúčinnějším nástrojům propagandy slouží především zpravodajství, které přináší jednostranný selektivní výběr informací nebo zkreslených zpráv, vyhovujících aktuálním, žádoucím záměrům politické moci. S podobným účinkem fungují i publicistické pořady a dokumenty. Kultura a výchova napomáhají především k dlouhodobým účelům cílené propagandy.

Po roce 1948 získala KSČ úplnou kontrolu nad hromadnými sdělovacími prostředky, což ji umožnilo centralizovaně ovládat a manipulovat veškerou veřejnou komunikaci. Propagandistickou činností se zabývalo Oddělení propagandy a agitace ÚV KSČ. Cílem komunistické propagandy bylo především vyzdvihovat výhody budování socialismu a zároveň poukazovat na negativní stránky života v kapitalistických státech. Propagandistické kampaně systematicky a opakovaně přesvědčovaly veřejnost o nezbytnosti radikálních společenských změn, třídního a stranického boje proti vnitřnímu i vnějšímu nepříteli státu. Tím zároveň opravňovaly související perzekuce a politické procesy. Propagandistické kampaně vycházely ze sovětských zkušeností a prosazovaly marxisticko-leninský výklad dějin. Podněcovaly k nadšenému budování socialismu, oslavování komunistických vůdců a přátelství se Sovětským svazem.

Socialistická a prosovětská propaganda působila ve všech oblastech společenského života. „*To mělo v totalitní komunistické společnosti svůj počátek ve škole a pokračovalo ve všech věkových fázích člověka prožívaných na veřejnosti, především však cestou tisku a rozhlasu, ale v zesílené podobě i při rituálních příležitostech komunistických svátků s jejich hesly a v pseudoslavnostním prostředí.*“¹⁵ Prostřednictvím tisku, rozhlasu a filmu působila propaganda zejména na členy mládežnických a zájmových organizací. Důležitým nástrojem v prosazování komunistické ideologie se stal „totalitní jazyk“

¹³ ELLUL, J. *Propaganda*. New York: Vintage Books, 1973, s. 210. ISBN 0-394-71874-7.

¹⁴ Pro účely bakalářské práce bylo použito termínu hromadné sdělovací prostředky, který byl v padesátých letech 20. století používán pro označení médií – tisk a rozhlas.

¹⁵ ČERMÁK, F., CVRČEK, V., SCHMIEDTOVÁ, V. *Slovník komunistické totality*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2010, s. 32. ISBN 978-80-7422-060-9.

s „... určitými, předem vymezenými, přísně kodifikovanými sémantickými obsahy“¹⁶, které napomáhaly vytvářet účelové propagandistické formulace. Komunistická sdělení se uskutečňovala ve formě jednoduchých, dynamických, srozumitelných sloganů a hesel. Často se uplatňovaly agresivní výrazy a konfrontační tón, zejména v proklamacích boje s třídním nepřítelem. Do běžně užívaných stereotypních výrazů patřily: boj za světový mír, bdělost a ostražitost, boj proti reakci, podle úklady nepřátel státu a pracujícího lidu, zaprodanci amerického imperialismu, spiklenecké centrum, zločinecká banda, vlastizrádci, hněvivý hlas našeho lidu.

Důležitou roli sehrála komunistická propaganda v mediálních kampaních, které byly součástí vykonstruovaných veřejných politických procesů, zejména ve celospolečensky sledovaných (tzv. monstrprocesech) s JUDr. Miladou Horákovou a Rudolfem Slánským v letech 1948 – 1952. V extrémním formě vyústila v nenávistné kampaně, které vyzývaly pracující k podávání rezolucí, požadujících co nejpřísnější tresty pro nepřátele státu.

„Každý člověk se otřásá odporem a hněvem nad podlými a hnusnými zločiny protistátního spikleneckého centra v čele s vyvrhelem lidské společnosti Slánským, řízeného americko-britskými imperialisty. Průběh procesu a výpovědi obviněných ukázaly, do jakého bahna vlastizrady, záškodnické, diversantské a špionážní činnosti se dostala zběsilá sebranka trockistů, sionistů a kosmopolitů ve své šílené nenávisti k našemu lidu a našemu lidově demokratickému zřízení. Sloužíc špinavému americkému dolaru a usilujíc o rozvrat ke kapitalismu osnovali podlí zlosynové nejrůznější škůdcovství a záškodnictví v našem znárodněném hospodářství, chtěli tak podkopat výstavbu hospodářské základny socialismu a mařit stále zvyšování hmotné a kulturní úrovně nejširších mas pracujících.“¹⁷

Ideologickou koncepcí KSČ bylo utváření obrazu šťastné budoucnosti v komunismu. Ideálním vzorem obrazu šťastného života se stal život v Sovětském svazu. *„Vize šťastné budoucnosti se stala povinnou součástí občanské nauky, jiná představa o budoucnosti, obavy z ní nebo i prostý odvrát od budoucnosti k soukromým rozměrům přítomného dne či do minulosti – to všechno bylo nepřijatelné a rovno zradě.“¹⁸* S uskutečněním této vize

¹⁶ FIDELIUS, P. *Řeč komunistické moci*. 2. rozšířené vyd. Praha: Triáda, 2016, s. 185. ISBN 978-80-7474-176-0.

¹⁷ Urychlíme růst a rozkvet našeho hospodářství. *Rudé právo*. 1952, roč. 33, č. 317, s. 1.

¹⁸ MACURA, V. *Šťastný věk*. 1. vyd. Praha: Academia, 2008, s. 8. ISBN 978-80-200-1669-0.

byly spojovány děti jako symbol mládí a neposkvrněnosti minulostí. Dalším charakteristickým symbolem byl motiv slunečního světla jako zářné budoucnosti a radostného úsměvu. Oslava společné práce vystupovala jako symbol budování nové socialistické společnosti. Vytvářely se pozitivní obrazy vůdčích osobností Lenina, Stalina a Gottwalda. Příhodnou deklaraci jednoty lidu a nastolení nového řádu představovaly prvomájové průvody, oslavy nových svátků nebo Celostátní spartakiáda.

Hromadné sdělovací prostředky po únoru 1948 patřily k důležitým oblastem, které se komunisté snažili co nejrychleji ovládnout. Po státním převratu prošly významnými ideologickými i organizačními změnami. Staly se důležitým nástrojem ovlivňování veřejného mínění, velebení vládní politiky a šíření oficiální ideologie.¹⁹

K zajištění ochrany komunistického režimu byl též vybudován centrálně regulovaný systém řízení kulturní politiky. Z redakcí novin a časopisů byla vyloučena nebo potrestána celá řada nepřizpůsobivých novinářů a redaktorů. Za pomoci předběžných opatření se kontroloval obsah umělecké tvorby a zpráv, docházelo k regulaci a unifikaci informací. Byly vytvořeny seznamy nežádoucího zahraničního tisku a časopisů, omezil se jejich dovoz a volný prodej byl zakázán. Řada významných literátů a publicistů odešlo do exilu, kde začali postupně vydávat samizdatovou literaturu.

2.1 Periodický tisk

Na základě zákona č. 123/1948 Sb. o znárodnění polygrafických podniků získala KSČ kontrolu nad tiskárnami, grafickými a polygrafickými podniky. Podle vyhlášky o hospodaření papírem při vydávání časopisů z dubna 1948 došlo k omezení nákladu a počtu stran jednotlivých časopisů. Z důvodu stálého nedostatku tiskového papíru docházelo ke slučování, snižování nákladu nebo úplného zrušení různého tisku. Dne 30. června 1948 zanikl jeden z nejstarších politických deníků Právo lidu, který nahradilo Rudé právo. Došlo k postupnému zániku některých kulturních periodik např. Var,

¹⁹ KAPLAN, K. *Československo v letech 1948 – 1953: 2. část*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1991, s. 36. ISBN 80-04-25700-3.

Kulturní politika nebo Směna. V důsledku omezení inzerce a centrálního plánování se periodika stala hospodářsky závislými na dotacích státu ze státního rozpočtu.

Na celostátním sjezdu Svazu československých novinářů, konaného ve dnech 23. – 24. října 1948, došlo k novému vymezení úlohy tisku, který měl sloužit především k propagandě socialismu. Tisk měl být prostředníkem v budování socialistické společnosti a napomáhat při výchově lidu v budování socialismu. Novináři z povolání museli být povinně členy Svazu československých novinářů, který již v únoru 1948 zcela podporoval politiku KSČ.

Dne 20. prosince 1950 vyšel nový tiskový zákon č. 184/1950 Sb. o vydávání časopisů a o Svazu československých novinářů, který podřídil tisk účelům vládnoucí KSČ. V zákoně byly definovány organizace, které smějí vydávat periodika a za jakých podmínek. Vydavateli tisku mohly být podle zákona politické strany, společenské a zájmové organizace a státní orgány. Tyto subjekty měly oprávnění vydávat a distribuovat i knižní produkci. Od roku 1953 postupně zajišťovala distribuci novin a časopisů Poštovní novinová služba.

KSČ měla po únoru 1948 již dohled nad značnou částí především centrálního tisku. Rozdílná situace se týkala tisku, který v této době ještě patřil jednotlivým politickým stranám a zájmovým organizacím. Na základě prověrky povolení k vydávání novin a časopisů, provedené ministerstvem informací v březnu 1948, došlo k pozastavení „*kolem 570 titulů celonárodních i regionálních listů především nekomunistických politických stran.*“²⁰ Nekomunistickým stranám byl ponechán pouze ústřední deník s omezeným nákladem a tisk pro funkcionáře. Československá strana lidová měla svůj deník Lidová demokracie a Československá strana socialistická deník Svobodné slovo a pro funkcionáře se vydával čtrnáctideník Socialistický směr. Podobný osud postihl i nestranický tisk. V krajích vycházely pouze krajské deníky nebo týdeníky vydávané KSČ. Značná pozornost byla věnována vydávání závodních časopisů a okresních vesnických novin.

Periodický tisk vydávaly i společenské organizace. Československému svazu mládeže vycházel deník Mladá fronta, literární časopis Směna a řada časopisů pro děti a mládež, např. Pionýr, Ohníček a Mateřídouška. Československý svaz spisovatelů

²⁰ BEDNAŘÍK, P., JIRÁK, J., KÓPPLOVÁ, B. *Dějiny českých médií: Od počátku do současnosti*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2011, s. 256. ISBN 978-80-247-3028-8.

vydával Lidové noviny, které byly v roce 1952 nahrazeny týdeníkem Literární noviny. Pro společenskou organizaci Revolučního odborového hnutí (ROH) vycházel ve vydavatelství Práce deník Práce, týdeník Technické noviny, Svět práce, měsíčník Práce a mzda a také oblíbený humoristický časopis Dikobraz. Československý svaz žen měl svůj časopis Vlasta. Došlo k zániku sokolských časopisů, nově naopak od roku 1953 vycházel Československý sport a týdeník Stadion. Svazu československých novinářů vycházel měsíčník Československý novinář. Československá akademie věd vydávala v omezených nákladech vědecké časopisy. Odborný tisk vycházel ve Státním nakladatelství technické literatury. Periodika a deníky si vydávala i jednotlivá ministerstva.²¹

Nejvíce novin a časopisů vydávala KSČ: Deník Rudé právo, Pravda a Uj Szó na Slovenku, Nová svoboda, Rovnost a týdeníky nebo obdeníky vycházely ve 13 krajích. Dále vydávala týdeník Květy a Život strany, měsíčník Nová mysl a další organizační a instruktážní časopisy, zaměřené na politickou propagandu činnosti KSČ. Ústředním kulturně politickým periodikem ÚV KSČ se stal pod vedením Gustava Bareše týdeník Tvorba, vystupující jako „*jediný správný vykladač socialistického realismu a strážce ideologické čistoty v oblasti kultury*.“²² Prostřednictvím Tvorby docházelo k ostré kritice autorů, kteří nepodporovali ideologii komunistického režimu nebo meziválečných levicových literátů. Negativní kritika v Tvorbě měla pro řadu autorů existenční dopad. Vydávání Tvorby bylo pozastaveno počátkem roku 1952, po ztrátě postavení Gustava Bareše v ÚV KSČ.

Oficiální státní propagandou se zabývala agentura Orbis, která produkovala periodický i neperiodický tisk pro zahraničí. Tisk vyzdvihoval úspěchy při budování socialismu v Československu a vytvářel obraz moderního demokratického státu s dobrovolně zvolenou vládou jedné strany.²³

²¹ KONČELÍK, J., VEČEŘA, P., ORSÁG, P. *Dějiny českých médií 20. století*. 1. vyd. Praha: Portál, 2010, s. 147. ISBN 978-80-7367-698-8.

²² KAPLAN, K. *Nekrvavá revoluce*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 1993, s. 218. ISBN 80-204-0145-8.

²³ VERNER, P. *Propaganda a manipulace*. 1. vyd. Praha: UJAK, 2011, s. 60. ISBN 978-80-7452-015-0.

2.2 Československý rozhlas

Po únoru 1948 sloužil československý rozhlas jako hlavní masový prostředek propagandy KSČ. Stejně jako mnoho dalších institucí si také rozhlas prošel důkladnou personální čistkou. V dubnu 1948 byl přijat zákon č. 137/1948 Sb., o postátnění československého rozhlasu, jehož činnost spadala do kompetence ministerstva informací. KSČ tak získala definitivní kontrolu nad rozhlasovým vysíláním. Provedená reorganizace podle sovětského vzoru v roce 1952 představovala největší změnu organizační struktury v jeho historii. Vedením rozhlasu byl pověřen Československý rozhlasový výbor, jehož formálním předsedou se stal ministr informací Václav Kopecký. V důsledku zrušení Ministerstva informací v roce 1953 výbor zanikl a ústředním ředitelem Československého rozhlasu byl jmenován Jozef Vrabec.

Ve vysílání československého rozhlasu došlo k obsahovým změnám, neboť se začalo soustředit na budovatelská témata, protiválečnou propagandu, reportáže z oslav státních svátků a na vysílání projevů stranických funkcionářů z konferencí a sjezdů KSČ. V letech 1950 – 1952 mělo rozhlasové vysílání významnou roli hlavního denního zprostředkovatele přímých přenosů a reportáží z politických procesů probíhajících u Státního soudu.

Vysílání rozhlasových stanic Rádio Svobodná Evropa, Hlas Ameriky, BBC v českém a slovenském jazyce, které poskytovalo nezkrácené domácí a zahraniční zpravodajství se komunisté snažili cíleně rušit pomocí instalovaných technických zařízení.

2.3 Československý film a televize

Také Československá televize sloužila od počátku svého vysílání jako propagandistický nástroj KSČ. Veřejné televizní vysílání začalo nepravidelně v roce 1953 a pravidelně od roku 1954. Zpočátku ještě neměla televize pro komunistické vedení takový význam jako rozhlas, od kterého nejprve přejímala rozhlasové zpravodajství a soustředila se na přenosy významných událostí, vysílání filmů nebo sportovních a zábavných pořadů. V té době také nebylo běžné vlastnictví televizních přijímačů.

Na veřejné mínění však měla značný vliv znárodněná kinematografie, prezentovaná jako Československý státní film. K propagandistickým záměrům KSČ byly natáčeny válečné a budovatelské filmy a zpravodajské filmové týdeníky.

2.4 Cenzura

Cenzura sdělovaných informací od května 1945 v Československu oficiálně neexistovala, ale postupně se začaly objevovat požadavky na vznik cenzurní instituce, která by postupovala podle přesně vymezených pravidel. V působnosti ministerstva informací, jako dozorčího orgánu nad tiskem, bylo nejprve založeno inspekční oddělení, které ve spolupráci s ministerstvem vnitra prověřovalo veškerý tisk.

Po únoru 1948 došlo k postupnému zákazu periodik, jejichž obsah neodpovídal nastolené komunistické ideologii a ohrožoval veřejný zájem. Vedení KSČ určovalo rozsah, dobu i způsob zveřejňování informací o událostech z domova i ze zahraničí. Vymezoval se rozsah zpřístupnění tisku ze zahraničí a cenzurovaly se informace o dění ve světě, zvláště ze západních států. Československá tisková kancelář, dále jen ČTK, začala přebírat zahraniční zpravodajství výhradně od tiskové agentury Sovětského svazu (TASS).

V roce 1948 vznikla Lektorská rada ÚV KSČ, která měla dohled nad vydavatelskou činností. Ta prováděla kontrolu v nakladatelstvích a schvalovala ediční plány. Na Lektorskou radu navazovala Ústřední ediční rada, zřízená „jako vrcholný orgán ediční politiky při ministerstvu informací a osvěty, který měl za úkol připravovat každoročně ediční plán pro všechna nakladatelství.“²⁴

Ústřední ediční rada byla složena z Národní ediční rady české a Národní ediční rady slovenské, které měly na starosti vydávání neperiodických publikací. V listopadu 1950 byla ustanovena ve všech redakcích deníků funkce dohlížecích redaktorů, kteří kontrolovali obsahy vydávaného tisku.

²⁴ KNAPÍK, J. *Únor a kultura: Sovětizace české kultury 1948-1950*. 1. vyd. Praha: Libri, s.r.o., 2004, s. 192. ISBN 80-7277-212-0.

Řízení kulturní politiky hromadných sdělovacích prostředků bylo svěřeno ministerstvu informací a osvěty, v čele s ministrem Václavem Kopeckým. Od září 1948 se na budování kulturní politiky v obecné rovině začala podílet Kulturní rada. „*Jednalo se především o záležitosti kulturních institucí a organizací, osvětové politiky, vědy, školství, tělovýchovy, legislativy, stranického školství a propagandy.*“²⁵

Konkrétními úkoly kontroly a vedení bylo pověřeno Kulturně propagační oddělení sekretariátu ÚV KSČ, s podřízenými odděleními v regionech a krajích, v čele s Gustavem Barešem. Součástí kulturně propagačního oddělení byl do roku 1953 tiskový a vydavatelský odbor ÚV KSČ, zodpovědný za stranickou cenzuru obsahů v tisku, rozhlasu a tiskové kanceláři. Řídil a hodnotil jednotlivé redakce a prováděl denní kontrolu ideově politický obsahu médií. Ve své pravomoci měl i schvalování vedoucích kádrů masových organizací a ministerstev. Jmenoval šéfredaktory do redakcí vydávající ústřední časopisy KSČ, mládežnický tisk, deník Práce a schvaloval redakční radu Rudého práva. V roce 1953 byla jeho činnost nahrazena Hlavní správou tiskového dohledu, dále jen HSTD. Tiskový odbor ÚV KSČ nadále fungoval jako hlavní orgán stranického řízení HSTD, hromadných sdělovacích prostředků a vybudovaného systému cenzurní činnosti.

Cenzura v Československu byla oficiálně zřízena v roce 1953 na základě vládního usnesení č. 17/1953 z 22. dubna 1953. Byl zřízen samostatný neveřejný cenzurní úřad HSTD, podléhající ministerstvu vnitra, v čele s Rudolfem Barákem. K hlavním úkolům patřil tiskový dohled nad všemi publikačními úseky vyjma publikačního úseku ministerstva národní obrany a ministerstva národní bezpečnosti, zvyšování ochrany státního, hospodářského nebo služebního tajemství z důvodu zvyšování obranyschopnosti a bezpečnosti Československého státu a jeho socialistické výstavby. V rámci HSTD fungovalo oddělení knihoven, oddělení knih a časopisů, oddělení umění a přednášek, oddělení novin, ČTK a rozhlasového vysílání. Kontrola denního tisku se prováděla přímo v tiskárnách a kontrola rozhlasového vysílání přímo v budově rozhlasu.

Cenzura se nevztahovala pouze na hromadné sdělovací prostředky a ČTK, ale prováděla též kontrolu výstav, knihoven, divadelní a filmové produkce, výtvarných děl, vydávání knih, kronik, plakátů, reklamních letáků, pohlednic a dalších tiskovin. „*Cenzor pozastavil zveřejnění článků, publikací, pasáže textů divadelních a jiných kulturních*

²⁵ KNAPÍK, J. *Únor a kultura: Sovětizace české kultury 1948-1950*. 1. vyd. Praha: Libri, s.r.o., 2004, s. 133. ISBN 80-7277-212-0.

*a zábavních představení v případech, jestliže obsahovaly státní tajemství a hlavně pokud byly v rozporu s politickou linií a směrnicemi komunistické strany.*²⁶ Činnost HSTD fungovala na základě předběžné cenzury. Publikovat se mohly jen prověřené mediální obsahy, které byly cenzorem schváleny, podepsány a označeny cenzurním číslem.

Cenzura neprobíhala jen formou zákazů a kontrolou obsahu. Využívala též hospodářské prostředky pro omezení a regulaci tisku vydávaných periodik, prostřednictvím řízení přidělů papíru a tiskárenských kapacit. Ovlivňovala také obsazování vedoucích pozic v jednotlivých redakcích.

²⁶ KAPLAN, K., TOMÁŠEK, D. *O cenzuře v Československu v letech 1945 – 1956*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 1994, s. 16. ISBN 80-85270-38-2.

3 POLITICKÉ PROCESY V LETECH 1948 – 1953

„Politické procesy jsou obecně všechna soudní řízení, do kterých zasahují jiné než příslušné justiční orgány, přičemž není rozhodující, zda takové instituce rozhodují o procesu od jeho přípravy až po vynesení rozsudku, nebo vstupují až v některé z fází činnosti prokuratury a soudu.“²⁷

Politické procesy sloužily v letech 1948 – 1953 jako nezbytný represivní nástroj k prosazování nastoleného totalitního režimu, oficiální politiky KSČ a zájmů Sovětského svazu. Působily zároveň jako preventivní prostředek k zastrašování a likvidaci projevů jakéhokoliv nesouhlasu s komunistickým totalitním režimem. Základní ideologickou tezí politických procesů byla teorie třídního boje s vnějším nepřítelem a vyhledávání nepřítele ve vlastních řadách. Neustálé vyhledávání skutečného, potenciálního nebo fiktivního třídního nepřítele, především za pomoci StB, pramenilo z obav KSČ, jejíž vedení se cítilo v ohrožení. Politické procesy zasáhly všechny společenské vrstvy a skupiny obyvatel i některé funkcionáře KSČ. *„Každý významnější čin, obrat, změna, kampaň v politice, v hospodářství a kultuře byly doprovázeny politickými procesy, např. volby, kolektivizace, likvidace městské malovýroby, církevní politika, prosazení a ochrana mocenského monopolu (a podmínkou přechodu od demokracie k diktatuře je zničení občanské společnosti), přestavba státního aparátu, výstavba velké armády aj.“²⁸*

S přípravou politických procesů bylo započato koncem roku 1948. V letech 1948 – 1953 *„... se v naší republice uskutečnilo nejvíce politických procesů, s největším počtem obětí a s nejkrutějšími rozsudky. Každý týden se před soudy v Praze, Brně, Bratislavě a jiných městech, ale i v továrnách, závodech či podnicích odehrávaly nejméně dvě, tři, ale i více tragédií nevinných občanů.“²⁹* Období velkých veřejných procesů skončilo v roce 1953 monstrprocesem s předním komunistickým funkcionářem Rudolfem Slánským. Poté následovaly menší neveřejné procesy.

²⁷ KAPLAN, K. *StB o sobě: Výpověď vyšetřovatele Bohumila Doubka*. 1. vyd. Praha: Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu PČR, 2002, s. 19. ISBN 80-902885-8-8.

²⁸ KAPLAN, K. *Československo v letech 1948 – 1953: 2.část*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1991, s. 83-84. ISBN 80-04-25700-3.

²⁹ KAPLAN, K. *StB o sobě: Výpověď vyšetřovatele Bohumila Doubka*. 1. vyd. Praha: Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu PČR, 2002, s. 16. ISBN 80-902885-8-8.

Podle autora Karla Kaplana měly politické procesy více funkcí:

- fungovaly k prosazení mocenského monopolu a k zajištění režimu,
- napomáhaly k prosazení záměrů moci a sovětských mocenských plánů; stávaly se nezbytnými pro rychlou a hlubokou přestavbu všech společenských oblastí v letech 1948 – 1953,
- fungovaly jako způsob řešení trvalého napětí mezi společnostmi, občany a mocenským monopoem; jako způsob likvidace skutečných i vymyšlených odpůrců režimu, kritiků oficiální politiky a řešení sporů a konfliktů, které vznikaly v řadách nositelů a vykonavatelů moci,
- měly ideologické poslání, poskytovaly důkazy o správnosti oficiální politiky; zahlazovaly skutečné příčiny neúspěchů, které vydávaly za dílo nepřátel socialismu, nikoliv oficiální politiky KSČ,
- působily jako nejúčinnější zdroj psychózy strachu a vytvářely tíživou atmosféru podezřívání a politické hysterie³⁰

Totalitní moc uplatňovaná KSČ vyvolávala aktivní odpor jednotlivců a skupin občanů, které se sdružovaly k opoziční i odbojové činnosti. StB tyto projevy považovala za protistátní činnost, kterou je nutné odhalovat a trestně stíhat.

3.1 Organizace politických procesů

V počátečních politických procesech byly jednotlivé případy souzeny podle zákona č. 50/1923 Sb., na ochranu republiky, avšak výsledek většiny politických procesů „*tvořily rozsudky za trestné činy podle zákona na ochranu republiky č. 231/1948 a první hlavy zvláštní části trestního zákona č. 86/1950. Většinu jich vynesl Státní soud, který od 1. října 1948 do 1. ledna 1953 odsoudil 27 tisíc osob.*“³¹ Politické procesy se nekonaly jen před

³⁰ KAPLAN, K. *Československo v letech 1948 – 1953: 2.část.* 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1991, s. 83. ISBN 80-04-25700-3.

³¹ KAPLAN, K. *Československo v letech 1948 – 1953: 2.část.* 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1991, s. 86. ISBN 80-04-25700-3.

Státním soudem, ale i před vojenskými soudy a na místní úrovni v jednotlivých krajích a okresech.

3.2 Zaměření politických procesů

Podle skupinové příslušnosti obžalovaných se konaly politické procesy:

- s příslušníky ozbrojených sil a sborů,
- s představiteli církví a církevních řádů,
- se zahraničními agenty a zpravodajci,
- se soukromě hospodařícími zemědělci,
- s funkcionáři nekomunistických stran,
- s funkcionáři komunistické strany.

Velká vlna politických procesů proběhla v letech 1948 – 1952 s příslušníky ozbrojených sil a sborů. Tento druh procesů spadl též do pravomoci vojenské justice. Důvodem ke konání těchto procesů byla také snaha o tzv. očistu armády od třídně a politicky nespolehlivých generálů a důstojníků. Oběťmi vojenských procesů se stali četní představitelé jak zahraničního, tak domácího protinacistického odboje. Obžaloby byly podávány většinou za spáchání trestných činů velezrady a vyzvědačství. V průběhu ledna 1949 se konal první velký proces s generálem Heliodorem Píkou, který byl odsouzen k trestu smrti.

V rámci státní proticírkevní politiky s cílem izolovat především katolickou církev od zahraničních styků a zcela si podřídit její činnost, proběhla řada politických procesů s církevními hodnostáři, představiteli řeholních řádů, bývalými funkcionáři lidové strany i věřícími občany. V dubnu 1950 došlo v rámci akce „K“ (kláštery) k obsazení a likvidaci mužských řeholních řádů a následně ke zrušení ženských řádů. Mnoho duchovních a řeholníků bylo odsouzeno k výkonu trestu odnětí svobody nebo umístěno do internačních klášterů. Perzekuce zasáhla i ostatní církve, náboženské sekty (např. Svědky Jehovovi), charitativní organizace (např. Armáda spásy) a jiné. K likvidaci představitelů katolické církve byly konány procesy s tzv. vatikánskými agenty. Ve dnech 27. listopadu – 2. prosince 1950 byl souzen olomoucký biskup Stanislav Zela s dalšími 9 obžalovanými a ve dnech 10. – 15. ledna 1951 se před Státním soudem v Bratislavě konal proces se

slovenskými biskupy Jánem Vojtašákem a Pavolem Gojdičem. Ve dnech 31. března – 4. dubna 1951 projednával Státní soud v Praze obžalobu pod názvem „Machalka a spol.“, která se týkala opatů mužských řeholních řádů, kteří se údajně dopustili velezrady a špionáže pro Vatikán a dokonce i přípravy státního převratu. *„Pražský proces s desíti představiteli katolických řádů v Československu poodhrnul roušku nad tím, co se vlastně skrývá za zdmi klášterů. Zjištěné skutečnosti jsou žalujícími dokumenty o zločinné činnosti nepřítele maskujícího se navenek za svá vznešená řádová roucha. Jsou to skutečnosti, nezvratně prokazující, že se kláštery změnilo v sídla velezrady, že se v nich místo Bohu slouží cizáckému Vatikánu a že místo modliteb se tu shromažďují zbraně a přechovávají protistátní živly. Místo upevňování víry šířily dnes řády nenávisť k republice a jejímu lidu.“*³² Ve zmíněném procesu Státní soud uložil jeden rozsudek trestu na doživotí a celkem 132 let výkonu trestu odnětí svobody pro ostatní obžalované. Odsouzeným byl uložen i peněžitý trest a trest ztráty státního občanství na dobu až 10 let. Úkolem mediální propagandy bylo za využití tisku, rozhlasu a filmových týdeníků vysvětlit a zdůvodnit tyto perzekuce.

K vykonstruovaným veřejným politickým procesům proti katolické církvi patří i dva procesy se členy ilegální organizace katolických a agrárních intelektuálů. První proces pod názvem Zelená internacionála (mezinárodní organizace agrárních stran se sídlem v USA) se konal před Státním soudem v Praze ve dnech 23. – 26. dubna 1952 na základě obžaloby z velezrady, špionáže a činům proti míru. Výsledkem procesu bylo uložení jednoho trestu smrti pro Josefa Kepku a pro společníky šest trestů na doživotí a jednoho trestu k odnětí svobody na 25 let. Celý proces byl doprovázen propagandistickou kampaní. Ve druhém procesu před Státním soudem v Brně ve dnech 2. – 4. července 1952 byli souzeni katoličtí spisovatelé literárního směru ruralismus spolu s představiteli agrárníků a lidovců v čele s Václavem Prokúpkem. Na základě obžaloby za trestný čin velezrady pro spojenectví s Vatikánem a americkými imperialisty byli všichni obžalovaní odsouzeni rovněž k vysokým trestům odnětí svobody.

Procesy proti agentům a zpravodajcům (vnějšímu nepříteli) se zaměřovaly na odhalování a likvidaci špionážní činnosti diplomatů, novinářů, tiskových agentur a kulturních institucí s ústředím v západní části světa. Stíháni byli i českoslovenští

³² NEULS, J., DVOŘÁK, M. *Co se skrývalo za zdmi klášterů*. 1. vyd. Praha: Ministerstvo informací a osvěty, 1950, s. 7.

emigranti, kteří byli obviněni ze špionáže a příprav teroristických akcí proti Československému státu.³³

Politickou koncepcí těchto vykonstruovaných procesů bylo pranýřovat spojení obžalovaných s exilem nebo provádění ideologické diverze. Procesy byly namířeny zejména proti osobám, které vyvíjely činnost v zájmu americké zpravodajské služby. „*Od konce roku 1948 se rychle rozšiřovala praxe kvalifikovat pokus i přípravu (velmi často vyprovokovanou) nedovoleného přechodu hranic jako trestný čin velezrady a vyzvědačství.*“³⁴ Výše trestů byla variabilní v závislosti na aktuálních mezinárodních vztazích. Docházelo k vyhošťování vybraných diplomatů a zákazu činnosti některých zahraničních tiskových agentur a institucí.

Největší podíl trestných činů tvořily politicky motivované procesy, jejichž cílem bylo násilné prosazení politických záměrů KSČ v národním hospodářství. Tyto politické procesy souvisely zejména s násilnou kolektivizací v zemědělství, znárodněním průmyslových podniků a rušením živností. K největším procesům tohoto typu patřil případ Babice, který souvisel s vraždou tří funkcionářů místního národního výboru. Konal v Jihlavě ve dnech 12. – 14. července 1951 a mezi 14 obžalovanými byli zemědělci, živnostníci, lesníci a kněží, v čele s Antonínem Mytiskou. Výsledkem procesu bylo vynesení sedmi rozsudků smrti, dvě doživotí a pro ostatní odnětí svobody ve výši nad 20 let za velezradu, sabotáž, vraždu či pomoc k vraždě a loupež, peněžité tresty a propadnutí veškerého majetku odsouzených. Po babickém procesu následovaly další zinscenované procesy.

StB zaměřovala svoji pozornost také na bývalé funkcionáře nekomunistických stran, v nichž spatřovala hlavní nepřátele komunistického režimu a původce protistátních aktivit. Soustředila se především na bývalé představitele Československé strany národně socialistické, s nimiž připravovala politické procesy ještě před únorovým převratem 1948.

Největším politickým procesem s funkcionáři nekomunistických stran a zároveň největším a klíčovým monstrprocesem pod vedením sovětských poradců byl proces

³³ KAPLAN, K., PALEČEK, P. *Komunistický režim a politické procesy v Československu*. 2. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2003, s. 115. ISBN 978-80-7364-049-1.

³⁴ KAPLAN, K. *Československo v letech 1948 – 1953: 2. část*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1991, s. 92. ISBN 80-04-25700-3.

s vedením záškodnického spiknutí proti republice s Miladou Horákovou a spol. v roce 1950. „*Byl to jediný politický proces, ve kterém odsoudili k trestu smrti ženu, matku, a popravu vykonali. Také jediný politický proces v Československu s mezinárodním ohlasem a s protesty významných světových osobností. Byl to politický proces, který výrazně poznamenal československou společnost.*“³⁵

U procesů s vysokými komunistickými funkcionáři, které probíhaly v letech 1951 – 1954, stály požadavky moskevského vedení k bezvýhradnému podřízení se sovětským mocenským záměrům a snaha odhalit nepřítele státu ve vlastních řadách. Dalším motivem byly narůstající ekonomické problémy Československa a nutnost odhalit viníka hospodářských potíží. Tyto skutečnosti byly motivem k odhalení záškodnického protistranického centra v čele s Rudolfem Slánským. Obětí politických procesů se tak stali samotní tvůrci komunistického režimu v Československu, kteří se podíleli na jeho budování.

3.3 Přípravná fáze politických procesů

Celý proces přípravy fungoval tak, že „*orgány Státní bezpečnosti předložily přímo nebo prostřednictvím ministerstva spravedlnosti ke schválení stranickým institucím (politický sekretariát ÚV KSČ, bezpečnostní komise KSČ v ústředí a krajích) politický záměr chystaného procesu, poté ministr spravedlnosti a v kraji jeho náměstek nebo prokurátor referovali stranickým institucím o obsahu žaloby a o návrhu na výši trestů. Jejich rozhodnutí byla naprosto závazná pro příslušné prokurátory a soudce, za což odpovídal stranickým orgánům ministr spravedlnosti.*“³⁶

U velkých politických procesů zasahovala do příprav mocenská skupina ve vedení KSČ. Některá důležitá rozhodnutí prováděl přímo Klement Gottwald nebo po poradě se spolupracovníky Rudolfem Slánským, Antonínem Zápotockým, Alexejem Čepičkou a Viliamem Širokým. U politických procesů s celostátním významem

³⁵ KAPLAN, K. *Největší politický proces "M. Horáková a spol."*. 1. vyd. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR ve spolupráci s Archivem hl. m. Prahy, 1995, s. 193. ISBN 80-85270-48-X.

³⁶ KAPLAN, K. *Zpráva o zavraždění generálního tajemníka*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 1992, s. 218. ISBN 80-204-0269-1.

a propagandistickým využitím působila bezpečnostní komise KSČ. Bezpečnostní pětky měly na starosti přípravu procesů celokrajského významu a důležitých okresních případů. Příležitostné komise byly pověřeny řešením konkrétních úkolů během příprav procesů.

3.4 Realizační fáze politických procesů

Realizaci procesů měla v kompetenci StB, ve spolupráci s obranným zpravodajstvím (OBZ). „Zcela určovaly nebo spoluurčovaly okruh postižených, organizovaly provokace, prováděly výslechy, při kterých používaly hrozného fyzického násilí a psychologického nátlaku, sestavovaly a upravovaly výslechové protokoly, vymýšlely trestné činy a konstruovaly obvinění, utvářely „protistátní skupiny“, sepisovaly obžalovací spisy, připravovaly obviněné pro soudní líčení.“³⁷ Většina politických procesů byla vykonstruována, vyprovokována nebo podnícena za pomoci rozsáhlé sítě tajných spolupracovníků, kteří podávali informace o činnosti sledovaných skupin nebo osob. Po zatčení byly podezřelé osoby podrobeny propracovanému mechanismu vyšetřování. Výslechové plány obsahovaly otázky a odpovědi, které se vyšetřovaná osoba musela naučit, často za použití hrubých metod fyzického a psychického nátlaku. Po ukončení výslechů byl uzavřen vyšetřovací spis a předán Státní prokuratuře ke zpracování obžaloby.

Veřejné procesy se uskutečňovaly podle vytýčené politické linie, předem stanovené právní kvalifikace trestné činnosti obžalovaných a dohodnutého způsobu zveřejnění rozsudku a celkové propagace procesu. Soudní líčení probíhalo podle připravených tzv. otázkových protokolů. „Otázkové protokoly se u monstrprocesů staly základem pro vypracování tzv. režijní knihy. Obsahovala přesný text otázek, které přečítali prokurátoři nebo soudci a text odpovědí, které se naučili obžalovaní a svědci.“³⁸ Politicky spolehliví obhájci nesměli příliš mluvit, jejich úkolem bylo pronést závěrečnou obhajovací řeč a akceptovat obžalobu.

³⁷ KAPLAN, K. *Československo v letech 1948 – 1953: 2. část*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1991, s. 87. ISBN 80-04-25700-3.

³⁸ KAPLAN, K., PALEČEK, P. *Komunistický režim a politické procesy v Československu*. 2. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2003, s. 202. ISBN 978-80-7364-049-1.

Důležitou roli v politických procesech měli sovětští poradci, řízení přímo komunistickým vedením v Moskvě, kteří prosazovali tvrdší metody postupů vyšetřování a ovlivňovali celý systém realizace procesů. Prvním politickým procesem organizovaným za pomoci sovětských poradců byl monstrproces s JUDr. Miladou Horákovou a spol. v roce 1950.

3.5 Propaganda politických procesů

Prostřednictvím propracovaných propagandistických kampaní, které doprovázely veřejně konané politické procesy, se podněcovala davová nenávist vůči obžalovaným. Hromadné sdělovacími prostředky poskytovaly veřejnosti denní zpravodajství o soudních přelíčeních. Bylo organizováno sepisování rezolucí a telegramů, zasílaných vedoucím stranickým funkcionářům a Státnímu soudu ze všech vrstev obyvatelstva, zejména pracovních kolektivů průmyslových podniků a výrobních družstev, společenských institucí, organizací, svazů sportovců a umělců, studentů středních a vysokých škol, dokonce i žáků základních škol a pacientů v nemocnicích a léčebnách. Součástí rezolucí, obsahujících co nejpřísnější potrestání viníků byly vyhlášené pracovní závazky na podporu budovatelského úsilí. Do propagandy politických procesů byli zapojeni i vhodní novináři, vědci a umělci. K řízené účasti na soudním přelíčení byly vydávány vstupenky vybraným jednotlivcům a skupinám a pořádaly se zájezdy s vybranými zástupci veřejnosti příslušných krajů, kterých se proces dotýkal. Pouze procesy s bývalými důstojníky armády a pracovníky bezpečnosti proběhly s vyloučením veřejnosti.

4 VYBRANÉ POLITICKÉ PROCESY

Mimořádná pozornost byla věnována organizaci tzv. monstrprocesů. „Šlo o zvlášť významné procesy, připravované jako velké politické divadlo, s organizovanou účastí posluchačů a s rozsáhlou propagandou. Jejich posláním bylo odhalovat „zradu a hanebnost“ obžalovaných, jejich „proti národní cíle“, jejich „zaprodanost imperialismu“ ap.“³⁹ Cílem těchto zinscenovaných politických procesů bylo přesvědčit veřejnost, že se skutečně jedná o odhalování protistátních činů, které musí být přísně potrestány. Vyšetřování a samotný průběh soudních přelíčení pouze demonstrovaly předem přijatá rozhodnutí iniciátorů procesů.

Veřejně přístupné politické procesy byly propagačně využity KSČ k tzv. politické výchově a poučení široké veřejnosti. „Zpravodajství ze soudních procesů sleduje výchovné cíle. Jeho účelem je napomáhat obecnému úsilí o převýchovu našeho člověka. Výchovný smysl a obsah procesního zpravodajství je tu zásadní směrnici, jíž se musí řídit výběr vhodných procesů (t.j. zveřejňovat typické případy, jichž vyličení a komentování může působit výchovně) a kterou musí mít komentátor při jejich zpracování neustále na mysli. (Zprávy o soudních procesech mají při své konkrétnosti a názornosti komentovat a dokumentovat vysokou úroveň a opravdovou demokratičnost našeho zlid. soudnictví. V tomto smyslu se má zejména zdůrazňovat významný podíl soudců z lidu na zlepšení, urychlení a zlevnění soudního rozhodování.)“⁴⁰ Řídící aparát KSČ prostřednictvím propagačně připravených procesů se snažil přesvědčovat širokou veřejnost o neustálé hrozbě ze strany třídního nepřítele a potřebě stálé ostrážitosti a bdělosti.

Propagaci politických procesů a styk s tiskem a rozhlasovým vysíláním měli na starosti především Karel Klos, náměstek ministra spravedlnosti, Jindřich Neuls, (tiskový referent ministerstva spravedlnosti a Václav Lacina, tiskový referent ministerstva informací. Tisk a rozhlas směly komentovat pouze procesy, které Jindřich Neuls schválil.

O přípravě každého významnějšího politického procesu rozhodovala komise ve složení: Ladislav Kopřiva, ministr národní bezpečnosti, Karel Šváb, náměstek ministra

³⁹ KAPLAN, K. *Československo v letech 1948 – 1953: 2.část*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1991, s. 89. ISBN 80-04-25700-3.

⁴⁰ Národní archiv v Praze, f. Čepička 100/52, KSČ – ÚV 1945 – 1989, sv. 28, a.j. 180, Směrnice pro nové zpravodajství o soudní činnosti, l. 3.

národní bezpečnosti, JUDr. Štefan Rais, ministr spravedlnosti, JUDr. Karel Klos, náměstek ministra spravedlnosti a Osvald Závodský, velitel StB. V letech 1950 – 1952 projednávala tato komise návrhy na uložení trestu smrti. Komise měla na starosti i organizační a metodickou stránku propagandy procesů. Byla v pravidelném styku s novináři, kteří získali akreditaci k soudnímu přelíčení, pořádala tiskové konference, vypracovávala oficiální úřední zprávy, kontrolovala a hodnotila uveřejněné informace a komentáře k procesům.

Ministerstvo spravedlnosti mělo výhradní právo rozhodovat, jaké informace týkající se projednávaných případů u Státního soudu a Státní prokuratury budou sdělovacím prostředkům poskytnuty. Před samotným zahájením soudního řízení rozhodovalo, zda a kdy budou o procesu poskytnuty nějaké informace veřejnosti, v jaké podobě, jakým způsobem a v jakém rozsahu budou publikovány. Dále stanovilo kdy a jaké podklady budou předány novinářům, kdo pořídí fotografický materiál, jaký a komu bude předán, kdy bude zveřejněn, kdo bude pověřen sbíráním fotografického materiálu, v jakém tisku a v jakém rozsahu budou jednotlivé zprávy publikovány.⁴¹

Svazem československých novinářů byl z každé redakce vybrán prověřený redaktor, oprávněný podávat zprávy a psát komentáře o procesu. ČTK měla podávat pouze stručné informace bez komentáře. Mezi akreditovaný tisk patřily především celostátní deníky Rudé právo, Práce, Svobodné slovo, Mladá fronta, Zemědělské noviny a Lidová demokracie. Účast vybraných novinářů závisela na zaměření a čtenářském profilu jednotlivých deníků, v souladu s konkrétním probíhajícím politickým procesem. Předem bylo také určeno, zda se procesu zúčastní některý z prověřených zahraničních novinářů. Před každým procesem ministerstvo spravedlnosti svolalo informační poradou s redaktory jednotlivých listů, kteří prošli podrobnou instruktáží.

Před zahájením a po skončení soudního procesu probíhaly se zástupci tisku tiskové konference. Na úvodní tiskové konferenci byla stanovena ideová a politická linie k účasti na procesu, předány instrukce pro zpravodajství a informační podklady. Písemný materiál získaný z důležitých politických procesů byl po zpracování vydán v knižní podobě. I zde

⁴¹ VOREL, J., ŠIMÁNKOVÁ, A. *Československá justice v letech 1948 – 1953 v dokumentech, díl I. 1.* vyd. Praha: Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu PČR, 2003, s. 350. ISBN 80-86621-03-0.

byl předem zadaný obsah, název a autor publikace. Po skončení procesu se pořádaly rozhovory s účastníky soudního přelíčení a hodnotil se účinek procesu na veřejnost. Hodnotící zpráva o úspěšnosti mediální kampaně byla předkládána ÚV KSČ.

4.1 Milada Horáková a společníci (1950)

JUDr. Milada Horáková, členka Československé strany národně socialistické a aktivistka ženského hnutí, působila v době druhé světové války v protinacistickém odboji, za který byla v roce 1940 odsouzena v Drážďanech k trestu smrti, který ji byl později změněn na 8 let vězení. Po válce byla za národně socialistickou stranu zvolena do Parlamentu a působila též jako předsedkyně Rady československých žen. Po nevyjasněné smrti Jana Masaryka v roce 1948 na svoji funkci rezignovala, ale zůstala i nadále politicky činná. Na podzim 1948 se sešla se zástupci bývalých nekomunistických stran na faře ve Vinoři, aby se domluvili na dalším společném opozičním hnutí. I když jednání nebylo úspěšné, tvořilo v procesu hlavní část obžaloby JUDr. Milady Horákové. Zinscenovaný veřejný proces se konal ve dnech 31. května – 8. června 1950 před Státním soudem v Praze. Milada Horáková a další osoby byly obžalovány z trestného činu velezrady za údajné spiknutí a protistátní činnost. V závěru procesu dne 8. června 1950 byly vyneseny již předem rozhodnuté tresty: rozsudky smrti pro JUDr. Miladu Horákovou, Jana Buchala, Závaše Kalandru a JUDr. Oldřicha Pecla. Dále doživotní tresty pro JUDr. Jiřího Hejdu, Antonii Kleinerovou, Františka Přeučila a JUDr. Josefa Nestávala a tresty odnětí svobody v trvání od 15 do 28 let pro Vojtěcha Dundra, JUDr. Bedřicha Hostičku, JUDr. Jiřího Křížka, JUDr. Zdeňka Pešku a Františku Zemínovou. Po vynesení rozsudků proběhla v zahraničí vlna protest. Se žádostí o udělení milosti pro odsouzené k trestu smrti se obrátily na prezidenta republiky významné zahraniční organizace a osobnosti, např. Albert Einstein nebo Winston Churchill. Rozsudek smrti oběšením byl vykonán v ranních hodinách dne 27. června 1950 v pankrácké věznici. JUDr. Milada Horáková se stala trvalým symbolem odporu proti komunistickému režimu díky své statečnosti během celého konání soudního procesu. Její poslední slova před popravou zněla: *„Padám, padám, tento boj jsem prohrála, odcházím čestně. Miluji tuto zem, miluji tento lid, budujte mu blahobyť. Odcházím bez nenávisti k vám. Přeji vám to, přeji vám...“*

4.1.1 Mediální kampaň v procesu M. Horáková a spolčníci

Celý proces doprovázela rozsáhlá mediální kampaň pod vedením propagační komise ministerstva spravedlnosti, bezpečnostními orgány a ÚV KSČ v čele s Rudolfem Slánským, Gustavem Barešem, Karlem Klosem a Jiřím Hendrychem. Patřila k největším propagandistickým akcím k politickým procesům s mezinárodním dosahem. Mediální kampaň měla demonstrovat sílu komunistického režimu a nekompromisní vypořádání se s odpůrci režimu.

S přípravami mediální kampaně se začalo již několik měsíců před zahájením samotného procesu. K zahájení kampaně v první den konání procesu rozeslalo ÚV KSČ všem krajským a kulturně propagačním tajemníkům KSČ tajné instrukce o organizaci mediální kampaně. „*Tento proces strhuje masku ze zločinné tváře vnitřní i zahraniční reakce, musí se stát v tomto směru školou pracujícího lidu, burcovat k bdělosti, semknout všechny čestné, vlastenecky cítící lidi k rozdrčení reakčních nepřátel republiky, nepřátel naší socialistické výstavby.*”⁴²

Se zástupců ministerstva spravedlnosti, státní prokuratury, redakce Rudého práva a tiskového odboru ÚV KSČ byla sestavena speciální komise, která měla na starosti každodenní přípravu podkladů pro tisk a styk s novináři. Před zahájením samotného procesu se uskutečnilo na ministerstvu spravedlnosti několik porad k organizaci procesu a mediální propagandě za účasti členů senátu, soudců z lidu, prokurátorů a členů Státní bezpečnosti. Procesu se účastnili i vybraní zástupci ze zahraniční tisku Sovětského svazu, tzv. lidově demokratických zemí a západního tisku (Daily Worker, L'Humanité, Drapeau Rouge).

Mediální kampaň, která vytvářela zkreslený propagandistický obraz obžalovaných, působila na veřejnost prostřednictvím každodenních komentářů v úvodnicích a zprávách v tisku, zveřejňováním rezolucí, rozhovorů s účastníky soudního přelíčení, dále reportáží a rozhlasových přenosů ze soudní místnosti, nástěnek a vývěsních skříněk se zprávami z denního tisku. Na veřejných místech a pracovištích byly tiskové zprávy umístovány na nástěnky nebo do vývěsních skříněk. V průběhu procesu se konaly též veřejné besedy a tzv. pětiminutovky pro děti ve školách. Propagandistické kampani sloužili

⁴² Klosův archiv, f. 02/4, KSČ – ÚV 1945 – 1989, sv. 15, a. j. 127, Praha – sekretariát 1945 – 1951, bod 10–11, l. 2–3.

prostřednictvím samostatných rubrik i významné osobnosti kulturního a veřejného života.

Zmanipulovanou odezvou veřejnosti bylo zasílání rezolucí, telegramů a dopisů Státnímu soudu a ministerstvu spravedlnosti, ve kterých byla odsuzována “protistátní zločinecká činnost obžalovaných” a požadováno vynesení co nejvyšších trestů. „*Spontánní je rozhořčení, odpor a hněv našeho lidu nad skupinou velezrádců národa, kteří stojí před státním soudem v Praze. S nehlubším opovržením se celý národ odvrací od bídných zločinců, kteří s chladnokrevností profesionálních vrahů připravovali návrat kapitalismu a zničení republiky. Zatímco milionové masy pracujících naší republiky s nezměrným a stále větším úsilím budují socialismus, zatím co s nevyčerpatelnou obětavostí bojují za udržení trvalého míru, skupina imperialistických služebníků připravovala válku proti vlastnímu lidu. Cynismus těchto zločinců otrásá každým slušným člověkem. Hněv lidu je spravedlivý! Všechen lid se odvrací od těch, kteří chtěli zaprodat vlastní národ. Běda tomu, koho postihne hněv celého národa. Lid ve stovkách rezolucí žádá spravedlivý a přísný trest pro velezrádce !*“⁴³

Mediální kampaň k procesu s Miladou Horákovou doznívala ještě po vykonání rozsudků trestu smrti ve formě souhlasných rezolucí a organizováním veřejných vystoupení. Na jednotlivých soudech a prokuraturách proběhlo politické a odborné školení k ponaučení se z procesu. Na monstrproces s Miladou Horákovou navazovala řada dalších procesů v jednotlivých krajích nebo u Státního soudu v Praze.

Celý průběh procesu byl zachycen v publikaci (tzv. šedou knihu), s názvem „Proces s vedením záškodnického spiknutí proti republice. Horáková a společníci“, kterou vydalo ministerstvo spravedlnosti v roce 1950. Měla podat československé a světové veřejnosti důkaz o správnosti postupu soudu a spravedlivých trestech. Některé výroky obžalovaných v ní byly však záměrně zkresleny nebo vypuštěny. O procesu pojednává i kniha Karla Berana „Před soudem lidu. Proces s dr. Miladou Horákovou a jejími dvanácti společníky před státním soudem v Praze 31. května – 8. června 1950“. V červenci byl pod názvem „Ve jménu republiky za socialismus a mír“ publikován projev ministra spravedlnosti JUDr. Štefana Raise. Nakladatelství Svazu bojovníků za svobodu vydalo knihu „Žoldněří války: Soudní proces s dr. Horákovou a spol.“

⁴³ Celou zemi zní rozhodný hlas lidu: Republiku si rozvracet nedáme!. *Rudé právo*. 1950, roč. 30, č. 132, s. 1.

4.2 Rudolf Slánský a společníci (1952)

Rudolf Slánský, jeden ze zakládajících členů KSČ, se postupně dostal do nejvyšších stranických a státních funkcí. Spoluvytvářel strategii KSČ na uchopení politické moci a bezvýhradně podporoval používání mocenských prostředků k dosažení tohoto cíle. Ve funkci generálního tajemníka KSČ získal postavení druhého muže ve státě vedle předsedy KSČ a prezidenta Klementa Gottwalda, se kterým ho spojovalo dlouholeté přátelství. Skrze své postavení a propagandu v letech 1948 – 1951 byl veřejně uctíván a oslavován. Osudným se mu stal stranický vliv na činnost mocenských orgánů, především Státní bezpečnosti a justice, o který sám velmi usiloval. Stal se obětí vnitrostranických čistek ve jménu “zostřování třídního boje a nutnosti hledat nepřítele ve vlastních řadách”, na jejichž přípravě se sám podílel. V roce 1951 byl zbaven všech stranických a státních funkcí a zatčen. Státním soudem byl souzen jako vedoucí představitel tzv. “protistátního spikleneckého centra”. Prezident Klement Gottwald nejprve váhal s rozhodnutím o vydání Rudolfa Slánského k trestnímu stíhání. „*Nakonec však dal zachování vlastní mocenské pozice přednost před životem svého druha a přítele a v rozhodujícím okamžiku bez váhání podepsal vražedný rozsudek nad Slánským a deseti dalšími.*”⁴⁴

Dne 13. listopadu 1952 projednal politický sekretariát ÚV KSČ obžalobu a upřesnil vydané pokyny k přípravě soudního procesu. Obsah obžaloby posloužil ke zdůvodnění politických a ekonomických neúspěchů a k upevnění vnitrostranické disciplíny. „*Zákeřnost a nebezpečnost útoku na svobodu, svrchovanost a nezávislost vlasti, osnovaného těmito zločinci, je o to větší, že zneužili svého členství v Komunistické straně Československa, že zneužili důvěry rodné strany našeho pracujícího lidu, zneužili svých vysokých funkcí, které jim byly svěřeny a spojili se s našimi nejzavilejšími nepřáteli, americkými imperialisty a jejich přísluhovači, aby naši vlast znovu uvrhli do otroctví kapitalismu.*”⁴⁵ Vykonstruovaný soudní proces s vedením tzv. protistátního spikleneckého centra se konal u Státního soudu v Praze ve dnech 20. – 27. listopadu

⁴⁴ UTITZ, B. *Neuzavřená kapitola: Politické procesy padesátých let*. 1. vyd. Praha: Lidové nakladatelství, 1990, s. 16. ISBN 80-7022-091-0.

⁴⁵ Ministerstvo spravedlnosti. *Proces s vedením protistátního spikleneckého centra v čele s Rudolfem Slánským*. 1. vyd. Praha: Orbis, 1953, s. 43.

1952. Obžalováni byli představitelé významných státních institucí a straníční funkcionáři. Státní prokuratura je vinila ze záměrného poškozování důležitých zahraničně politických, ekonomických a obranných zájmů Československa. Byli souzeni pro trestné činy velezrady, vyzvědačství, sabotáže a vojenské zrady. Rudolf Slánský byl navíc činěn odpovědným za smrt Jana Švermy a prosazování tzv. židovských nepřátelských živlů (sionistů)⁴⁶ do stranického, státního a hospodářského aparátu. V závěru procesu byl vynesen rozsudek trestu smrti pro Rudolfa Slánského (generální tajemník KSČ), Bedřicha Gemindera (vedoucí mezinárodního oddělení sekretariátu ÚV KSČ), Ludvíka Frejku (přednosta národohospodářského odboru Kanceláře presidenta republiky), Josefa Franka (zástupce generálního tajemníka KSČ), Vladimíra Clementise (ministr zahraničních věcí), Bedřicha Reicina (náměstek ministra národní obrany), Karla Švába (náměstek ministra národní bezpečnosti), Rudolfa Margoliuse (náměstek ministra zahraničního obchodu), Otta Fischla (náměstek ministra financí), Otta Šlinga (vedoucí tajemník krajského výboru KSČ v Brně) a Andrého Simone (redaktor Rudého práva). K doživotnímu trestu byli odsouzeni Artur London (náměstek ministra zahraničních věcí), Vavro Hajdů (náměstek ministra zahraničních věcí) a Evžen Löbl (náměstek ministra zahraničního obchodu). Dne 3. 12. 1952 byl Rudolf Slánský spolu s dalšími 10 bývalými funkcionáři popraven oběšením v pankrácké věznici. Poslední slova Rudolfa Slánského před popravou zněla: „*Mám to, co jsem si zasloužil.*“

Po tomto monstrprocesu probíhaly další procesy s pracovníky ministerstev a vedoucími hospodářskými pracovníky, ve kterých byly uloženy vysoké tresty odnětí svobody a tresty smrti.

4.2.1 Mediální kampaň v procesu R. Slánský a spolčníci

Obdobná organizace propagandistické kampaně jako v procesu s Miladou Horákovou proběhla též v inscenovaném procesu s Rudolfem Slánským a jeho spolčníky. V souvislosti s jejich zatýkáním byla organizována rozsáhlá kampaň s antisemitským

⁴⁶ Sionismus je ideový směr, který vznikl v druhé polovině 19. století mezi evropskými Židy. Hlavním cílem jeho představitelů bylo přesídlení Židů do země izraelské a vybudování a udržení židovského státu.

podtextem, která pokračovala i po skončení procesu. ÚV KSČ rozeslal podřízeným stranickým orgánům tajné instrukce k organizování kampaně, která měla vyvolat masový souhlas veřejnosti s odhalováním „zrádcovského spiknutí ve svých řadách“. Kromě denních zpráv, komentářů a reportáží z průběhu procesu vycházely texty a básně českých literátů, kteří se zúčastnili soudního přelíčení. Prostřednictvím rozhlasu se denně vysílaly přímé přenosy ze soudní síně. Součástí mediální kampaně bylo zveřejňování odsuzujících dopisů a prohlášení rodinných příslušníků obžalovaných, které byly adresovány Státnímu soudu. Např. dne 25. 11. 1952 byl v tisku uveřejněn dopis zaslaný synem obžalovaného Ludvíka Frejky, který byl adresován předsedovi Státního soudu v Praze s tímto obsahem:

„Vážený soudruhu,

Žádám pro svého otce nejtěžší trest – trest smrti. Vidím teprve teď, že tento tvor, kterého nelze nazvat člověkem, protože v sobě neměl ani kouska citu a lidské důstojnosti, byl mým největším a nejzavilejším nepřítelem.

Slibuji, že až budu pracovat kdekoliv, budu vždy pracovat jako oddaný komunista, a vím, že moje nenávist ke všem našim nepřátelům, zvláště pak těm, kteří přímo chtěli zničit náš stále bohatší a radostnější život, a hlavně nenávist k mému otci, mě bude vždy posilovat v mém boji za komunistickou budoucnost našeho lidu.

Žádám, aby tento dopis byl předložen mému otci a případně také, abych mu to sám mohl říci.“⁴⁷

Dne 24. 11. 1952 následoval dopis manželky Artura Londona: „*Po zajištění mého manžela domnívala jsem se na základě toho, co jsem znala o jeho životě a činnosti, že stal obětí zrádců, kteří chtěli zakrýti případem London svou zrádcovskou činnost.*

Až do posledního okamžiku, t. j. do 20. listopadu t. r. Jsem doufala, že chyby, kterých se mohl dopustit, jsou napravitelné a že se za ně bude odpovídat straně a lidovému soudu a že po odpykání bude mít pak opět možnost včlenit se do komunistické rodiny. Bohužel po přečtení obžaloby se moje naděje zhroutily: můj manžel nebyl obětí, ale zrádcem své strany, zrádcem své vlasti. Je to těžká rána. Se mnou a mou rodinu – jsme všichni komunisty – žil zrádce. V době okupace říkával můj otec: „jsem hrdý, že moje děti jsou ve vězení pro svou věrnost ke komunistické straně. Raději bych je viděl mrtvé, než aby zradili.“ A nyní vidíme otce mých tří dětí před lidovým soudem jako zrádce. Nastala pro

⁴⁷ Proces s vedením protistátního spikleneckého centra v čele s Rudolfem Stránským. *Rudé právo*. 1952, roč. 33, č. 315, s. 5.

mne bolestivá povinnost informovat své dvě starší děti o stavu věci. Slíbily mi, že se budou celý svůj život chovat jako opravdoví komunisté. Jako komunistka a matka jsem v zájmu československého lidu a světového míru šťastna, že zrádcovská banda byla odhalena a zneškodněna a mohu se jen připojit ke všem čestným lidem žádat o spravedlivé potrestání zrádců.“⁴⁸

Rezoluce, telegramy a dopisy, které docházely ke Státnímu soudu a na ministerstvo spravedlnosti, požadovaly co nejpřísnější potrestání obžalovaných a označovaly je za vlastizrádce, nepřátele pracujícího lidu a budování socialismu. Vyjadřovaly též podporu KSČ, vládě a prezidentu Klementu Gottwaldovi. Mnoho rezolucí obsahovalo vyhlášené pracovní závazky jako odpověď na záškodnickou činnost obžalovaných.

K zesílení propagandistického dopadu kampaně byla zdůrazňována snaha „spiklenecké bandy“ o odstranění prezidenta Klementa Gottwalda právě v době probíhajících oslav jeho narozenin. Záměrně vyvolaná atmosféra veřejného pobouření s sebou přinesla vlnu udávání a antisemitských výpadů v souvislosti se židovským původem některých obžalovaných. Mediální kampaň se odvolávala i na hrdiny komunistického odboje Julia Fučíka a Jana Švermu, jejichž smrt připisovala obžalovaným funkcionářům Rudolfu Slánskému a Bedřichovi Reicinovi.

„Tento zrádce, před kterou musí s opovržením plivnout každý poctivý člověk, chtěl změnit stranu na titovskou agenturu, chtěl se zmocnit republiky, odtrhnout ji od spojení s přítelem nejvěrnějším, Sovětským svazem, a položit ji k nohám amerických imperialistů. Slánský, který chladnokrevně přiznává, jak nechal zahynout ve sněhové bouři předního funkcionáře naší komunistické strany, Jana Švermu, poněvadž mu stál v cestě k uchopení moci, plánoval stejně chladnokrevně zločin ještě otřesnější: likvidaci soudruha Klementa Gottwalda, který obklopen láskou všeho našeho lidu, byl protistátnímu spikleneckému centru překážkou, jež zabraňovala uskutečnění špinavých protilidových plánů. Slánskému se dlouho dařilo skrývat své temné plány. Pomáhala mu v tom celá banda trockisticko-titovských zrádců, která chtěla zbavit stranu akceschopnosti, která chtěla izolovat a odstranit našeho soudruha Gottwalda.“⁴⁹

⁴⁸ Proces s vedením protistátního spikleneckého centra v čele s Rudolfem Stránským. *Rudé právo*. 1952, roč. 33, č. 314, s. 7.

⁴⁹ Zrádce. *Mladá fronta*. 1952, roč. VIII, č. 277, s. 13.

Po skončení procesu vydalo v roce 1953 ministerstvo spravedlnosti publikaci s názvem „Proces s vedením protistátního spikleneckého centra v čele s Rudolfem Slánským“.

Monstrproces s tzv. protistátním spikleneckým centrem v čele s generálním tajemníkem Rudolfem Slánským znamenal v historii politických procesů určitý mezník, neboť šlo o poslední veřejný proces, který se uskutečnil v poválečném Československu. Vyvolal obavy o vlastní osud a vzájemné podezírání v řadách vedoucích funkcionářů KSČ a vedl „k vnitrostranické krizi, která signalizovala blížící se krizi režimu v letech 1953 – 1956.“⁵⁰ Na veřejnosti se začaly objevovat pochybnosti o stabilitě komunistického režimu a nedůvěra k vedení KSČ.

⁵⁰ KAPLAN, K. *Československo v letech 1948 – 1953: 2.část.* 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1991, s. 93. ISBN 80-04-25700-3.

PRAKTICKÁ ČÁST

5 ÚVOD DO PRAKTICKÉ ČÁSTI

Politické procesy s Miladou Horákovou a spol. v roce 1950, dále jen proces s M. Horákovou, a Rudolfem Slánským a spol. v roce 1952, dále jen proces s R. Slánským, patří k nejvýznamnějším monstrprocesům, které proběhly v letech 1948 – 1953. Jedná se o procesy celostátně sledované s mezinárodním ohlasem, do kterých byla prostřednictvím rozsáhlé propagandistické kampaně především v tisku, zapojena široká veřejnost tehdejšího Československého státu.

Praktická část bakalářské práce se zabývá zpracováním novinových článků z vybraného dobového tisku, týkajících se procesů s M. Horákovou a R. Slánským. Pro tento účel byly zvoleny čtyři československé deníky s celostátní distribucí, ke sledování období od zahájení politického procesu do vykonání rozsudku trestu smrti odsouzených. Na základě zpracovaných poznatků v teoretické části bakalářské práce lze předpokládat, že hlavním úkolem tisku v politických procesech bylo vyvolání morální paniky a negativních postojů veřejnosti vůči „vlastizrádcům“, s cílem legitimizace procesů a získání veřejného souhlasu s uložením co nejvyššího trestu obžalovaným.

6 STANOVENÍ VÝZKUMNÉHO CÍLE A FORMULACE HYPOTÉZ

Cílem výzkumu je doložit způsoby účinné mediální propagandy v případech procesů s M. Horákovou a R. Slánským na základě výběru a rozboru dobového denního tisku ve vymezeném časovém období. Propagandistická činnost KSČ se projevila zejména v denících Rudé právo, Svobodné slovo, Lidová demokracie a Mladá fronta. Ke splnění tohoto cíle byly na základě studia literatury a archivních pramenů stanoveny následující hypotézy.

Hypotézy:

- 1) Četnost novinových článků o politických procesech s M. Horákovou a R. Slánským se výrazně zvyšovala během konání procesů a zřetelně poklesla po vynesení rozsudků.
- 2) V průběhu politických procesů s M. Horákovou a R. Slánským se razantnost článků ve sledovaném tisku zvyšovala.
- 3) Konvergence obsahu novinových článků ve vybraných denících byla vyšší ve vnitrostranickém procesu s R. Slánským než v procesu s M. Horákovou.
- 4) Utváření negativního obrazu obžalovaných v obou procesech se projevilo ve shodném používání propagandistických jazykových prostředků a ve stylizaci obsahu novinových článků.

7 VÝZKUMNÝ VZOREK

Z dobového tisku byly k výzkumu vybrány čtyři deníky, které reprezentovaly politické složení tehdejší Národní fronty vedené KSČ: Rudé právo (KSČ), Lidová demokracie (ČSL), Svobodné slovo (ČSS) a Mladá fronta (ČSM). Na základě těchto deníků byly sledovány jednotlivé výtisky v období květen až červen 1950 k procesu s M. Horákovou a v období listopad až prosinec 1952 k procesu s R. Slánským.

7.1 Rudé právo – ústřední tisk KSČ

Rudé právo vzniklo v roce 1920 v návaznosti na vydávání listu Právo lidu a stalo se tiskovým orgánem Československé sociálně demokratické strany dělnické. Působilo jako deník s levicovou orientací, zaměřený především na dělnický lid, hlásící se k proletářskému internacionalismu v podobě hesla umístěného nad názvem deníku „Proletáři všech zemí spojte se!“. Po vzniku KSČ v roce 1921 se Rudé právo stalo jejím ústředním tiskovým orgánem. Mezi významné členy redakce patřili např. B. Novotný, dr. B. Šmeral, I. Olbracht, J. Hora. Do Rudého práva přispívali svou tvorbou levicoví umělci a literáti, např. S. K. Neumann, F. Hrubín, F. Halas, M. Pujmanová, J. Glazarová, J. Drda nebo K. Biebl. Výtvarnou podobu měli na starosti J. Lada, K. Svolinský nebo V. Rabas. K hlavním tématům deníku patřilo prosazování politického a hospodářského boje s buržoazií a propagace politiky Sovětského svazu.

V průběhu druhé světové války až do jejího ukončení bylo vydávání Rudého práva pozastaveno, vycházelo pouze v ilegality. Od roku 1948 zastávalo Rudé právo po celé období trvání komunistického režimu pozici nejvýznamnějšího deníku a zároveň ústředního tiskového orgánu KSČ. Aktivně se podílelo na prosazování komunistické ideologie, podpoře vedoucí úlohy KSČ a budování socialismu. Stalo se hlavním zprostředkovatelem aktuálního společenského dění a zároveň nejvlivnějším nástrojem propagandy KSČ. Deník disponoval nejvyššími náklady a přiděly novinového papíru. V období květen – červen 1950 vycházelo Rudé právo v rozsahu 4 – 6 stran v pracovních dnech a o sobotách kromě pondělí.

Nedělní výtisk byl vydáván v rozšířeném vydání 8 stran. V listopadu a prosinci 1952 byl běžný rozsah 4 – 6 stran kromě pondělí, nedělní výtisk měl 6 – 8 stran.

7.2 Mladá fronta

Původně politicky nevyhraněný deník Mladá fronta založila v roce 1945 po skončení druhé světové války skupina mladých literátů a publicistů k veřejnému vyjádření názorů k aktuálním tématům poválečné situace. Po zestátnění tiskáren KSČ v roce 1948 přešel deník o svoji nestrannost a stal orgánem ústředního výboru Svazu československé mládeže, jehož hlavní úlohou byla propaganda pozitivního obrazu mladého budovatele socialismu a komunismu. V květnu a červnu 1950 vycházel denní výtisk Mladé fronty v rozsahu od 6 do 10 stran, nedělní výtisk v rozsahu 14 – 16 stran. V listopadu a prosinci 1952 obsahoval 6 – 12 stran, v neděli se oproti roku 1950 snížil počet na 8 – 12 stran.

7.3 Svobodné slovo

V roce 1907 začalo vycházet České slovo jako ústřední deník České strany národně socialistické (později Československá strana národně socialistická), který aktivně podporoval politiku Hradu a prezidenta Edvarda Beneše. Deník přinášel aktuální informace o činnostech strany, která hájila politickou, hospodářskou i sociální demokracii, podporovala český nacionalismus a hlavní principy svobody. Po druhé světové válce byl deník přejmenován na Svobodné slovo. Po únorových událostech roku 1948 došlo ke změně politické orientace Československé strany národně socialistické vyloučením jejích demokratických představitelů. Strana se přejmenovala na Československou stranu socialistickou, distancovala se od své dosavadní politiky a začala aktivně podporovat politiku KSČ. V květnu a červnu 1950 vycházelo Svobodné slovo v pracovních dnech včetně soboty kromě pondělí v rozsahu 4, 6, 8 stran. Nedělní výtisk vycházel v rozšířeném rozsahu 12 nebo 16 stran. V roce 1952 vycházelo Svobodné slovo v pracovních dnech včetně soboty v pravidelném rozsahu 4 stran, nedělní výtisk v rozšířeném rozsahu 8 stran.

7.4 Lidová demokracie

Deník Lidová demokracie se stal ústředním tiskovým orgánem Československé strany lidové (ČSL) v roce 1945 jako náhrada za Lidové listy, které vycházely od roku 1922. Lidová demokracie zajišťovala především veřejnou propagaci činnosti strany. Do deníku přispívali členové ČSL a široká řada publicistů např. P. Tigrid, A. Plhal, J. Hoetzel nebo F. Hanzelka. Po únorových událostech 1948 začala ČSL aktivně spolupracovat s nastoleným komunistickým režimem a schvalovala vedoucí úlohu KSČ. Lidová demokracie se stala nástrojem výchovy socialisticky smýšlejícího křesťana, podporovala snahy o přerušování vazby československé katolické církve s Vatikánem a budování národní katolické církve pod dohledem KSČ. V květnu a červnu 1950 vycházela Lidová demokracie v pracovních dnech včetně soboty kromě pondělí v rozsahu 4, 6, 8 stran. Nedělní výtisky vycházely v rozšířeném rozsahu 14 – 16 stran. V roce 1952 vycházela Lidová demokracie v pracovních dnech včetně soboty kromě pondělí v rozsahu 4 stran. Nedělní výtisky v rozšířeném rozsahu 8 stran.

8 VÝZKUMNÁ METODIKA

K ověřování platnosti (testování) stanovených hypotéz byla použita kvalitativní a kvantitativní obsahová analýza novinových článků o procesech s M. Horákovou a R. Slánským z vybraných výtisků Rudého práva, Svobodného slova, Lidové demokracie a Mladé fronty. Obsah jednotlivých článků byl analyzován na základě stanovených kritérií pro razantnost, výběr faktů, použité stylizace a jazykových prostředků z článků publikovaných od zahájení sledovaných procesů do vykonání rozsudku trestu smrti odsouzených, v období květen – červen 1950 k procesu s M. Horákovou a v období listopad – prosinec 1952 k procesu s R. Slánským. Kvantitativně byla sledována četnost zpráv a shoda obsahu. Proces s M. Horákovou se konal ve dnech 31. května – 8. června 1950. Proces s R. Slánským se konal ve dnech 20. – 27. listopadu 1952.

Testování hypotézy č. 1 bylo založeno na získání vybraného dobového tisku. Jednotlivé výtisky deníků Svobodné slovo, Lidová demokracie a Mladá fronta byly k dispozici v knihovně Národního archivu v Praze. Jednotlivé výtisky deníku Rudé právo bylo možné prostudovat v elektronické podobě na webových stránkách <http://archiv.ucl.cas.cz/index.php?path=RudePravo>. Kvantitativně získaná data ze sledovaného období byla zapisována do připravených záznamových archů pro jednotlivé procesy. Pro zpracování dat z denního výtisku byly zvoleny následující proměnné:

- počet stran, na nichž se vyskytuje novinový článek, týkající se procesu,
- celkový počet novinových článků v daném výtisku,
- novinový článek,
- perex,
- obsah novinového článku,
- titulek,
- umístění novinového článku na jednotlivých stránkách výtisku.

Novinové články byly pro účely testování řazeny do kategorií: přelíčení, rezoluce, redakční text, zpráva a zahraniční tisk. Do kategorie přelíčení byly zařazeny všechny články týkající se přelíčení – obžaloba, zpravodajství z jednotlivých dnů přelíčení, rozsudek. Do kategorie rezoluce byly zařazeny rezoluce, telegramy, depeše a prohlášení.

Do kategorie redakční text byly začleněny úvodníky, komentáře, ohlasy na proces, články z pravidelných rubrik. V kategorii zpráva byly začleněny zprávy o potvrzení rozsudku a vykonání rozsudku trestu smrti nad odsouzenými. Do kategorie zahraniční tisk byly zařazeny novinové články ze zahraničního tisku. Po vytvoření záznamových archů následovala pro testování četnosti novinových článků filtrace dat do výsledných tabulek a grafů.

K ověření platnosti hypotézy bylo provedeno také měření celkového pokrytí novinového zpravodajství v průběhu procesů na základě počtu stran, které jednotlivé novinové články zabíraly.

Pro testování hypotézy č. 2 byla provedena obsahová analýza jednotlivých novinových článků z vybraného tisku. Následně byly filtrovány titulky k jednotlivým novinovým článkům na základě stanovených proměnných:

- titulky z kategorie přelíčení,
- titulky novinových článků z kategorie rezoluce,
- titulky ostatních novinových článků z kategorie redakční text.

Hypotéza č. 3 byla testována na novinových člancích z kategorie přelíčení na základě stanovených kritérií shody v perexu a obsahu článků. Pro lepší přehlednost byla získaná data členěna do dvou tabulek pro možnost srovnání dosažených výsledků platných pro proces s M. Horákovou a proces s R. Slánským.

K testování hypotézy č. 4 byla provedena obsahová analýza na základě stanových kritérií pro použitou stylizaci textu a výrazové prostředky.

Stylizace:

- výběr faktů a příklady jejich interpretace,
- pozitivní propaganda,
- negativní propaganda,
- řečnická otázka,
- řečnická výzva,
- hesla.

Výrazové prostředky:

- dobové neologismy,
- adjektiva k neutrálním pojmům,

- expresivní výrazy,
- konkrétní využití ve stylizaci.

Výsledkem provedené obsahové analýzy bylo zpracování základního přehledu projevů stylizace a výrazových prostředků, které se vyskytovaly v mediální propagandě u sledovaných procesů, doplněný o konkrétní příklady jejich využití v článcích vybraného tisku.

9 VÝSLEDKY VÝZKUMU

9.1 Hypotéza 1 – četnost novinových článků

Na základě provedeného testování hypotézy č. 1 lze doložit gradaci četnosti novinových článků v průběhu obou procesů a jejich zřetelného poklesu po vynesení rozsudků, a to ve všech zkoumaných denících. Z výsledků vyplývá, že v průběhu konání procesu s M. Horákovou docházelo k postupnému zvyšování počtu novinových článků a největší počet byl uveřejněn 8. 6. 1950, v den vynesení rozsudku nad obžalovanými. Zároveň se ukázalo, že největší počet novinových článků v uvedený otisklo Rudé právo. K propadu sledované četnosti došlo v pondělí 5. 6., jelikož ve sledovaném období květen a červen 1950 vycházely deníky pravidelně pouze od úterý do pátku kromě pondělí a o víkendech. V provedeném testování byl zároveň zjištěn celkově vyšší počet novinových článků v procesu s R. Slánským v porovnání s procesem s M. Horákovou.

Tabulka 1: Četnost novinových článků v procesu s M. Horákovou

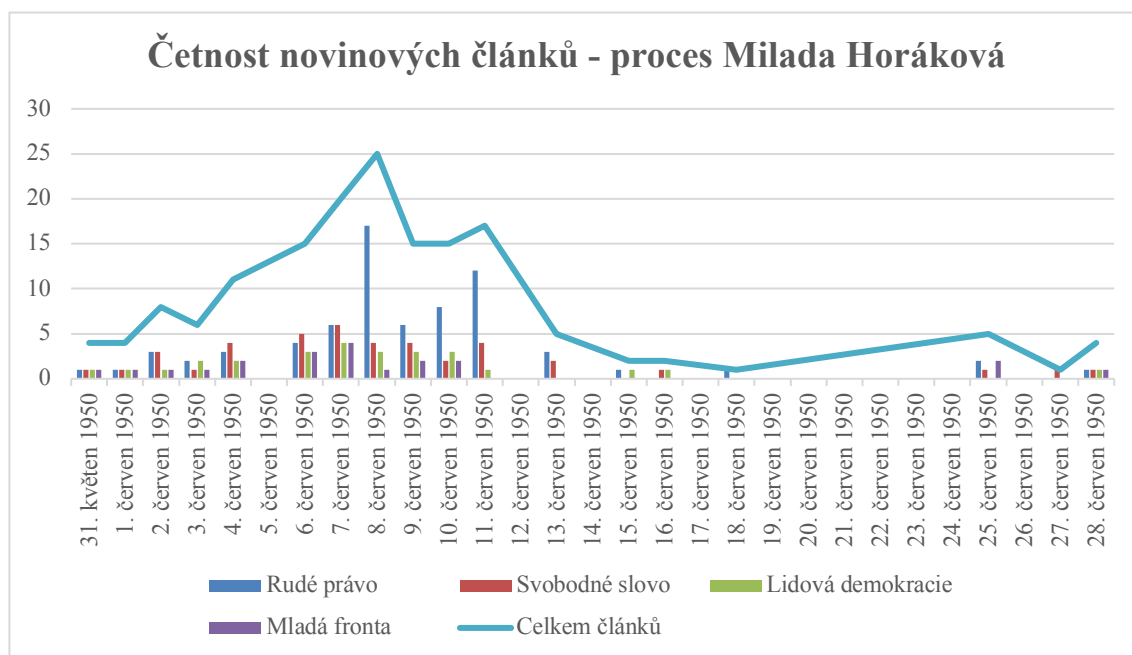
Datum	Politický proces s M. Horákovou				
	Rudé právo	Svobodné slovo	Lidová demokracie	Mladá fronta	Celkem článků
31. květen 1950	1	1	1	1	4
1. červen 1950	1	1	1	1	4
2. červen 1950	3	3	1	1	8
3. červen 1950	2	1	2	1	6
4. červen 1950	3	4	2	2	11
6. červen 1950	4	5	3	3	15
7. červen 1950	6	6	4	4	20
8. červen 1950	17	4	3	1	25
9. červen 1950	6	4	3	2	15
10. červen 1950	8	2	3	2	15
11. červen 1950	12	4	1	0	17
13. červen 1950	3	2	0	0	5
15. červen 1950	1	0	1	0	2
16. červen 1950	0	1	1	0	2
18. červen 1950	1	0	0	0	1
25. červen 1950	2	1	0	2	5

27. červen 1950	0	1	0	0	1
28. červen 1950	1	1	1	1	4
CELKEM	71	41	27	21	160

Zdroj: autor práce, 2018 (vlastní testování)

Zdroj⁵¹

Graf 1: Četnost novinových článků – proces Milada Horáková

Zdroj: autor práce, 2018 (vlastní testování)

Zdroj⁵²

V procesu s R. Slánským se projevil nejvyšší počet novinových článků v průběhu třetího a pátého dne konání soudního přelíčení. Největší počet novinových článků k procesu otisklo Rudé právo. V procesu s R. Slánským došlo k mimořádnému pondělnímu vydání dne 24. 11. 1952 u všech sledovaných deníků, přestože ve sledovaném období listopad a prosinec 1952 vycházely deníky v pondělí pravidelně nevycházely.

⁵¹ Autor práce, 2018 (vlastní testování)

⁵² Autor práce, 2018 (vlastní testování)

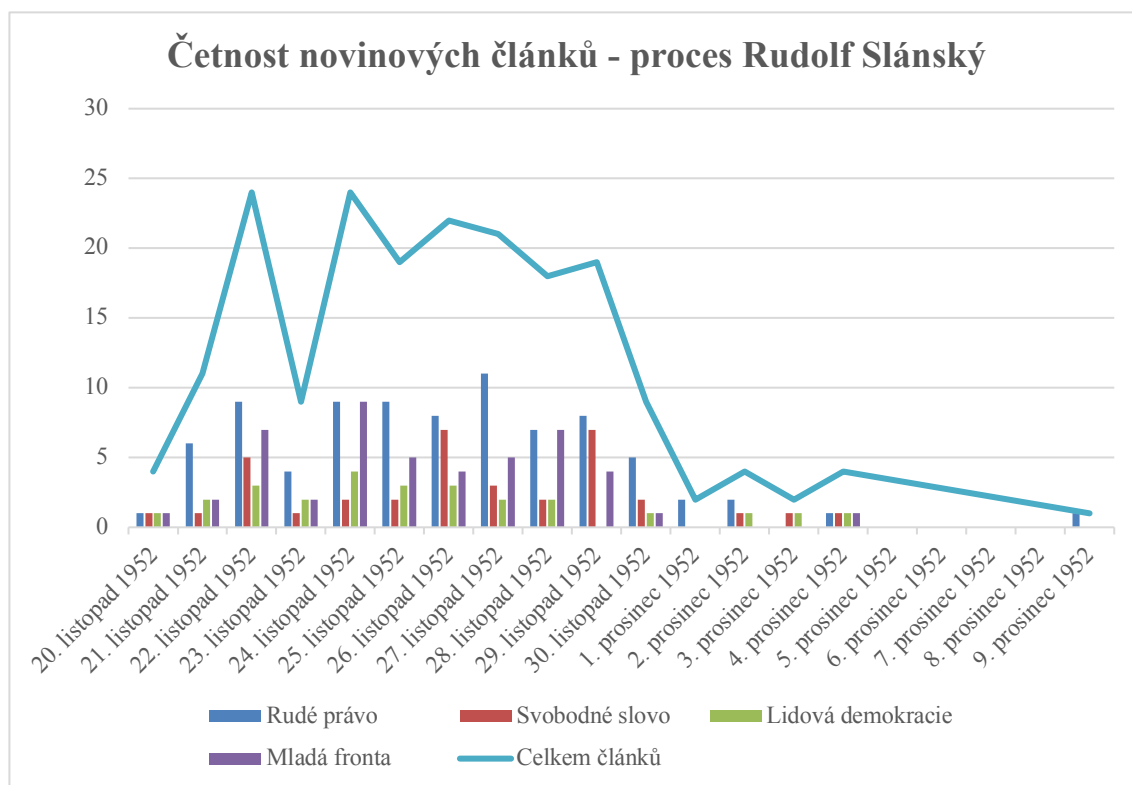
Tabulka 2: Četnost novinových článků v procesu s R. Slánským

Politický proces s R. Slánským					
Datum	Rudé právo	Svobodné slovo	Lidová demokracie	Mladá fronta	Celkem článků
20. listopad 1952	1	1	1	1	4
21. listopad 1952	6	1	2	2	10
22. listopad 1952	9	5	3	7	24
23. listopad 1952	4	1	2	2	9
24. listopad 1952	9	2	4	9	24
25. listopad 1952	9	2	3	5	19
26. listopad 1952	8	7	3	4	22
27. listopad 1952	11	3	2	5	21
28. listopad 1952	7	2	2	7	18
29. listopad 1952	8	7	0	4	19
30. listopad 1952	5	2	1	1	9
1. prosinec 1952	2	0	0	0	2
2. prosinec 1952	2	1	1	0	4
3. prosinec 1952	0	1	1	0	2
4. prosinec 1952	1	1	1	1	4
9. prosinec 1952	1	0	0	0	1
CELKEM	83	35	26	48	192

Zdroj: autor práce, 2018 (vlastní testování)
Zdroj⁵³

⁵³ Autor práce, 2018 (vlastní testování)

Graf 2: Četnost novinových článků – proces Rudolf Stránský

Zdroj: autor práce, 2018 (vlastní testování)
Zdroj⁵⁴

Druhé testování hypotézy vycházelo z předpokladu, že se v průběhu procesů zvětšoval rozsah novinových článků. Měření pokrytí novinového zpravodajství o sledovaných procesech bylo provedeno na základě celkového počtu stran, na kterých byly jednotlivé články umístěny. Pro potřeby měřitelnosti byly definovány sledované proměnné 0,25 – 0,5 – 1 strana. Z níže uvedených výsledků a následného grafu vyplývá, že se celkové pokrytí novinového zpravodajství u sledovaných procesů v jednotlivých denících relativně zvyšovalo.

Tabulka 3: Rozsah novinových článků v procesu s M. Horákovou

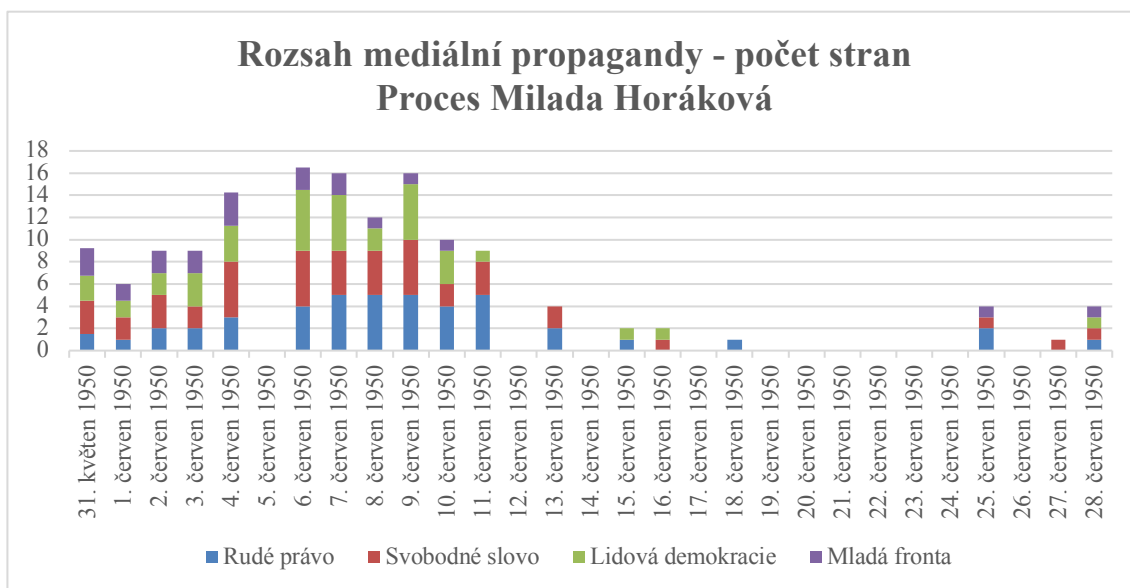
Politický proces s M. Horákovou					
Datum	Rudé právo	Svobodné slovo	Lidová demokracie	Mladá fronta	Celkem stran textu
31. květen 1950	1,5	3	2,25	2,5	9,25
1. červen 1950	1	2	1,5	1,5	6

⁵⁴ Autor práce, 2018 (vlastní testování)

2. červen 1950	2	3	2	2	9
3. červen 1950	2	2	3	2	9
4. červen 1950	3	5	3,25	3	14,25
6. červen 1950	4	5	5,5	2	16,5
7. červen 1950	5	4	5	2	16
8. červen 1950	5	4	2	1	12
9. červen 1950	5	5	5	1	16
10. červen 1950	4	2	3	1	10
11. červen 1950	5	3	1	0	9
13. červen 1950	2	2	0	0	4
15. červen 1950	1	0	1	0	2
16. červen 1950	0	1	1	0	2
18. červen 1950	1	0	0	0	1
25. červen 1950	2	1	0	1	4
27. červen 1950	0	1	0	0	1
28. červen 1950	1	1	1	1	4
CELKEM STRAN	44,5	44	36,5	20	145

Zdroj: autor práce, 2018 (vlastní testování)
Zdroj⁵⁵

Graf 3: Rozsah mediální propagandy – proces Milada Horáková

Zdroj: autor práce, 2018 (vlastní testování)
Zdroj⁵⁶

⁵⁵ Autor práce, 2018 (vlastní testování)

⁵⁶ Autor práce, 2018 (vlastní testování)

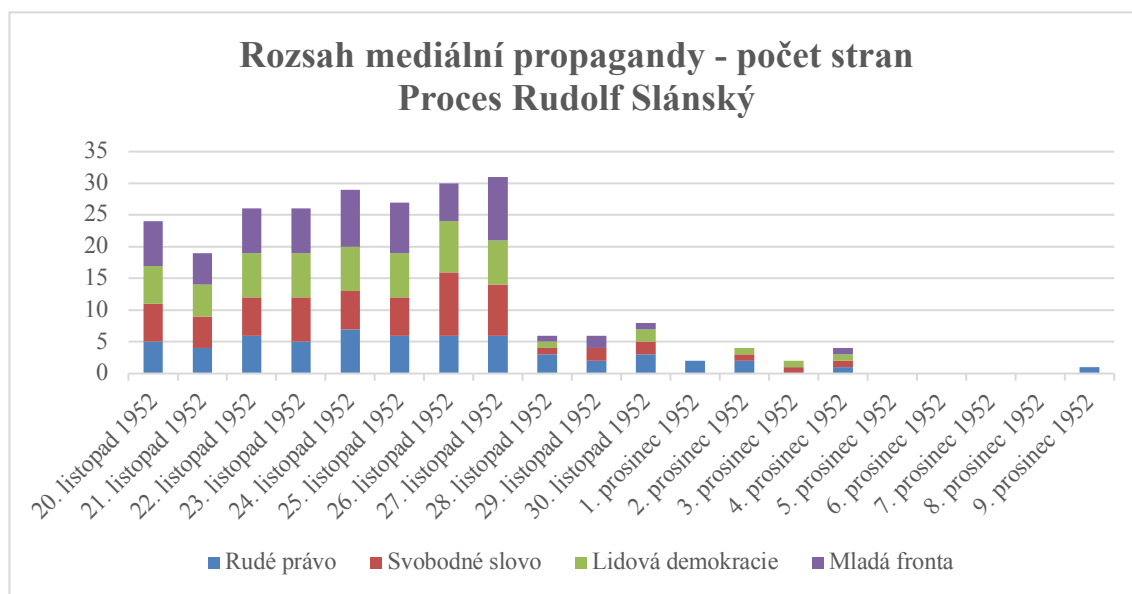
Tabulka 4: Rozsah novinových článků v procesu s R. Slánským

Datum	Politický proces s R. Slánským				Celkem stran textu
	Rudé právo	Svobodné slovo	Lidová demokracie	Mladá fronta	
20. listopad 1952	5	6	6	7	24
21. listopad 1952	4	5	5	5	19
22. listopad 1952	6	6	7	7	26
23. listopad 1952	5	7	7	7	26
24. listopad 1952	7	6	7	9	29
25. listopad 1952	6	6	7	8	27
26. listopad 1952	6	10	8	6	30
27. listopad 1952	6	8	7	10	31
28. listopad 1952	3	1	1	1	6
29. listopad 1952	2	2	0	2	6
30. listopad 1952	3	2	2	1	8
1. prosinec 1952	2	0	0	0	2
2. prosinec 1952	2	1	1	0	4
3. prosinec 1952	0	1	1	0	2
4. prosinec 1952	1	1	1	1	4
9. prosinec 1952	1	0	0	0	1
CELKEM STRAN	59	62	60	64	245

Zdroj: autor práce, 2018 (vlastní testování)
Zdroj⁵⁷

⁵⁷ Autor práce, 2018 (vlastní testování)

Graf 4: Rozsah mediální propagandy – proces Rudolf Stránský

Zdroj: autor práce, 2018 (vlastní testování)

Zdroj⁵⁸

9.2 Hypotéza 2 – razantnost novinových článků

Provedené testování hypotézy č. 2 potvrdilo předpokládané zvyšování razantnosti novinových článků ve vybraném tisku v průběhu procesů s M. Horákovou a R. Slánským. Pro potvrzení hypotézy bylo využito obsahové analýzy článků a sledování titulků novinových článků.

Proces s M. Horákovou byl účelově zasazen do interpretačního rámce tehdejší mezinárodně politické situace, s důrazem na negativní roli kapitalistických států, zejména tzv. amerického imperialismu, směřující k vyvolání další světové války dle pokynů bývalých čelních představitelů Československé strany národně socialistické Petra Zenkla a Huberta Ripky, kteří po únorových událostech v roce 1948 odešli do exilu.

„... je žalována z nejtěžších zločinů, jakými je velezrada, špionáž, příprava ozbrojeného protilidového puče. Používali přitom všech prostředků, od teroru až po hanebné zneužívání náboženských citů! Válka proti vlastní zemi, to byl ze všech

⁵⁸ Autor práce, 2018 (vlastní testování)

t. zv. programů, kterými chtěli dále klamat lid, než by se dostali plně k moci, jejich nejvlastnější program. ... Proto nesedí tito bývalí politikáři a nositelé vykořisťovatelského systému na lavici obžalovaných sami. Zrádní emigranti v čele se Zenklem a Ripkou to byli, kterým obžalovaným zasílali rozborů mezinárodní situace, plné válečného štvání i pokynů, jak toto štvání stupňovat a pomáhat tak k posilování autority těchto zahraničních zrádců u jejich imperialistických chlebovárců.“⁵⁹

Obdobně v procesu s R. Slánským byl obsah novinových článků spojován s hospodářským poškozováním a ohrožováním Československého státu, KSČ a prezidenta K. Gottwalda, v důsledku politiky „amerického imperialismu“ a tzv. sionismu.

„... z toho, že jako trockisticko-titovští sionističtí buržoasně nacionalističtí zrádci a nepřátelé československého lidu, lidově demokratického zřízení a socialismu vytvořili ve službách amerických imperialistů a řízení nepřátelskými západními rozvědkami protistátní spiklenecké centrum, podkopávali lidově demokratické zřízení, mařili budování socialismu, poškozovali národní hospodářství, prováděli špionážní činnost, oslabovali jednotu československého lidu a obranyschopnost republiky, aby ji odtrhli od pevného spojení a přátelství se Sovětským svazem, aby likvidovali v Československu lidově demokratický řád, obnovili kapitalismus, znovu zavlekli naši republiku do tábora imperialismu a zničili její samostatnost a nezávislost.“⁶⁰

První den zahájení procesů otiskly sledované deníky kompletní znění obžaloby. V následujících dnech přinášely rozsáhlé zpravodajství ve formě doslovných prepisů z výslechů s jednotlivými obžalovanými a svědky. Prostřednictvím tisku byli obžalovaní veřejně prezentováni jako „spiklenci“ a „vlastizrádci“, kteří se svým jednáním snažili ohrozit stabilitu a bezpečí Československého státu a proto zasluhují co nejpřísnější potrestání. Účelově vedená mediální propaganda měla přesvědčit veřejnost o skutečné hrozbě protistátních cílů obžalovaných a o jejich spolupráci s americkými kapitalisty. Zároveň měla vyvolat davovou nenávist a vybízet k zvýšené bdělosti a ostráživosti před třídním nepřítelem.

⁵⁹ Nepřátelé našeho lidu. *Rudé právo*. 1950, roč. 30, č. 130, s. 1.

⁶⁰ Žaloba proti vedení protistátního spikleneckého centra v čele s Rudolfem Slánským. *Rudé právo*. 1952, roč. 33, č. 310, s. 3.

Milada Horáková

Titulek: **Špionka Horáková doznává své zločiny proti republice a míru**

„Skupina rozvratníků a špionů, která na žalobu státního zástupce byla ve středu postavena před státní soud v Praze, ve svém třídním i politickém složení představuje výstižně ony trosky protistátních živlů, které se ještě dnes beznadějně pokoušejí o zvrát naší cesty k socialismu. Vedle sebe tu stojí bývalí továrníci a velkokapitalisté jako dr. Hejda – bývalý fabrikant – a dr. Pecl, generální ředitel a majitel většiny akcií antracitových dolů z první republiky, pohlaváři předúnorového reakčního vedení národně socialistické strany, podvádějící své voličské masy a zaprodávající republiku imperialistům jako bývalá poslankyně Horáková, Zemínová nebo poslanec Přeučil, reakční lidovecký sekretář Hostička, zapojený na špionážní vatikánskou síť, předmnichovský reakční předák sociální demokracie, vydávající bezostyšně v kritickém osmatřicátém roce dělnické organizace do rukou fašistů – předválečný generální tajemník soc. dem. Dunder, advokát kolaborantů Křížek a neposlední v této řadě – trockistický rozbíječ odborů Závaš Kalandra. Takovou, na první pohled různorodou společnost spojovala zvilá nenávist k lidově demokratickému systému, ke znárodnění, k vládě pracujícího lidu. Tato nenávist je vedla k tomu, že se stali ve spojení s poúnorovými emigranty špiony kalkulujícími na válku proti vlastní zemi, řídíce se přitom pokyny a využívajíce plně protistátních rejdu imperialistických diplomatů v Československu.“⁶¹

Rudolf Slánský

Titulek: **Spřeženci Slánského**

„Před státním soudem v Praze stojí banda trockisticko-titovských, sionistických, buržoasně nacionalistických zrádců a nepřátel československého lidu, kteří ve službách amerických imperialistů a řízení nepřátelskými rozvědkami, vytvořili protistátní spiklenecké centrum. Jeden po druhém vypovídají před soudem, jeden po druhém, usvědčení, přiznávají své strašlivé zločiny. Od buržoasního nacionalisty až ke kosmopolitovi, od sionisty po trockistu, mají všichni jediného společného jmenovatele: zvilou nenávist k Sovětskému svazu, nenávist k naší dělnické třídě, nenávist

⁶¹ Špionka Horáková doznává své zločiny proti republice a míru. *Mladá fronta*. 1950, roč. 6, č. 127, s. 5.

k soudruhu Gottwaldovi, který stál v cestě jejich plánům. A všichni, ať byli na kterémkoliv místě, sloužili jedinému pánu: americkým imperialistům.“⁶²

Kromě podrobného zpravodajství z jednotlivých dnů přelíčení se v tisku objevovaly novinové články, komentující průběh procesů a dehonestující obžalované. Vrcholným počinem mediální propagandy byly otištěné rezoluce od pracujících ze závodů, zemědělských družstev i studentů vysokých škol, žáků základních škol a řadových občanů. V rezolucích veřejnost žádala spravedlivé potrestání obžalovaných a jako odpověď na jejich záškodnickou činnost vyhlášovala nové pracovní závazky a zvyšovala výkonové normy, kterými by odstranila napáchané škody.

Milada Horáková

Titulek: Pracující ČKD Sokolovo žádají přísný a spravedlivý trest zrádcům národa

„O procesu, ve kterém zrádci národa, špioni západních imperialistů usvědčili sami sebe, že chtěli znovu uvrhnout náš lid do hrůzy války, do bídy a nezaměstnanosti. Proto se sešli pracovníci závodu Sokolovo, aby si řekli, jak budou čelit těm, kteří se špinavými cestami chtěli zmocnit svých dřívějších zlatých koryt, kteří se proto neštítí připravovat proti vlastnímu národu válku.

Odpovědi sokolovských jsou nové pracovní závazky, ještě větší rozhodnost bojovat proti všem pokusům imperialistů poškodit budování socialismu v naší zemi, ještě větší odhodlání tvrdě stát za požadavkem Sovětského výboru obránců míru. Proti zločineckým, nelidským cílům, které prosazují váleční štváči a jejich přísluhovači, souzení nyní před státním soudem, stojí pevněji semknuté řady všech poctivých pracujících, kteří mají za cíl vybudovat šťastný život – socialismus, posílit světovou frontu míru.“⁶³

Milada Horáková

Titulek: Další pracovní závazky odpovědí rozvratníkům

„Vlna nenávisti a hlubokého opovržení k 13 rozvratníkům, kteří se v těchto dnech odpovídají ze svých zločinů před státním soudem v Praze, zasáhla všechny naše pracující

⁶² SVOBODA, A., TUČKOVÁ, A. Spřeženci Slánského. *Mladá fronta*. 1952, roč. 8, č. 278, s. 9.

⁶³ Pracující ČKD Sokolovo žádají přísný a spravedlivý trest zrádcům národa. *Rudé právo*. 1950, roč. 30, č. 131, s. 1.

ve městech i na vesnicích. Tisíce protestních resolucí, které denně docházejí, nejlépe svědčí o pohrdání zrádnou činností reakčních zaprodanců, kteří jsou zaslepeni svou chamtivostí, pokusili se o zvrát našeho režimu a návrat starých dob kapitalistického vykořisťování.“⁶⁴

Rudolf Slánský

Titulek: Pracující žádají nejprísnější trest pro bandu vlastizrádců

„Státnímu soudu v Praze, kde probíhá hlavní líčení procesu s vedením protistátního spikleneckého centra v čele s Rudolfem Slánským, docházejí další tisíce dopisů, v nichž pracující žádají co nejprísnější trest pro zlotřilce, kteří chtěli zmařit cestu našeho lidu k šťastné budoucnosti. Z dopisů, telegramů a resolucí, které posílají kolektivy závodů, dělníci, družstevníci, pracující inteligence, členové strany i všech masových organizací, vyvěrá pocit úlevy a vděku za odhalení a zneškodnění hnusné bandy zločinců a zrádců. Mluví z nich i nesmírná radost z toho, že dopadením podlých zaprodanců imperialismu byla odstraněna brzda na naší cestě k socialismu, radost z toho, že síla rodné komunistické strany zůstala neotřesená. Četnými závazky, kterými chtějí nahradit škody, spáchané Slánským a jeho bandou, vyjadřují naši pracující své rodné straně dík a bezměrnou důvěru a oddanost prezidentu Klementu Gottwaldovi.“⁶⁵

Rudolf Slánský

Titulek: Nejprísnější trest zločinecké bandě Slánského!

„Pracující lid přijal s největším zadostiučiněním zprávu, že zločinecká a spiklenecká banda Slánského se v těchto dnech odpovídá ze svých hanebných, podlých a velezrádných činů a piklů proti státu a lidu. S největším rozhořčením volá náš pracující lid, aby agent a špion amerického imperialismu, odporný zrádný Slánský a jeho spřeženci byli tvrdě potrestáni. V každé resoluci nebo dopisu, zaslaném již při zahájení přelíčení z našich závodů, dílen, kanceláří státního soudu, zní však také pevné rozhodnutí ještě usilovnější práci zmařit zločinné plány amerických imperialistů a zajistit bezpečnou výstavbu v naší zemi, posílit její obranyschopnost a světový mír. V každé větě a v každém slově těchto dopisů pracujících mužů a žen je vyjádřena odhodlání zajistit socialistickými závazky splnění 4. roku Gottwaldova pětiletého plánu před termínem a tím pětiletého plánu před

⁶⁴ Další pracovní závazky odpovědí rozvratníkům. *Lidová demokracie*. 1950, roč. 6, č. 132, s. 2.

⁶⁵ Pracující žádají nejprísnější trest pro bandu vlastizrádců. *Svobodné slovo*. 1952, roč. 8, č. 279, s. 1.

termínem a tím i úspěšného zahájení jeho 5. Závěrečného roku ve všech odvětvích našeho hospodářství.“⁶⁶

M. Horáková se již před druhou světovou válkou aktivně zabývala sociální problematikou a prosazováním práv žen. Stala se jednou z nejvýznamnějších osobností v Ženské národní radě. Po skončení války ve své činnosti pokračovala jako předsedkyně Československého svazu žen až do roku 1948, kdy byla z této organizace vyloučena. V průběhu procesu se předsednictvo Československého svazu žen od M. Horákové veřejně distancovalo a odsoudilo ji za protistátní činnost a válečné přípravy proti vlastnímu obyvatelstvu.

Milada Horáková

Titulek: **ČSŽ žádá nejpřísnější potrestání zrádců**

„Předsednictvo Československého svazu žen žádá jménem všech pracujících žen a matek, toužících po míru a šťastné budoucnosti svých dětí, co nejpřísnější potrestání všech zrádců, kteří jsou v těchto dnech souzeni pro těžké zločiny, namířené proti republice a jejímu lidově demokratickému zřízení. Jsme hluboce otřeseny skutečností, že se mezi těmito rozvratníky sešly i ženy, které pracovaly pro válku. Zatímco ony zrazovaly, miliony našich žen pracovaly poctivě na výstavbě našeho státu a uskutečňování socialismu v naší zemi, u vědomí, že tím pracují pro světový mír.“⁶⁷

V deníku Svobodné slovo věnovala zvýšenou pozornost procesu s M. Horákovou Československá strana socialistická, jelikož mezi obžalovanými byli i někteří z čelních představitelů bývalé Československé strany národně socialistické. Prostřednictvím zveřejněných oficiálních prohlášení a rezolucí z jednotlivých krajů předsednictvo strany veřejně diskreditovalo obžalované a vedlo negativní propagandu proti emigrantům a bývalým členům demokratických stran, kteří po únorovém převratu v roce 1948 odmítli vstoupit do Národní fronty vedené KSČ. *„Jejich konce jsou logickým důsledkem reakční politiky někdejšího vedení této strany, které ve službách fašismu se postavilo proti politice nepřátelství a spojenectví se Sovětským svazem, což je nutně musilo vést také ke zradě k socialismu i vlastnímu lidu.*“⁶⁸

⁶⁶ Nejpřísnější trest zločinecké bandě Slánského! *Mladá fronta*. 1952, roč. 8, č. 275, s. 5.

⁶⁷ ČSŽ žádá nejpřísnější potrestání zrádců. *Rudé právo*. 1950, roč. 30, č. 135, s. 7.

⁶⁸ Poučení a výstraha. *Svobodné slovo*. 1950, roč. 6, č. 136, s. 1.

Milada Horáková

Titulek: **Lid žádá přísné tresty pro rozvratníky**

„Hluboce rozhořčení zákeřným spiknutím, odsuzujeme velezrádnou činnost rozvratné skupiny, vedené dr. Horákovou. V době, kdy miliony lidí na celém světě bojují za zachování míru, neváhali tito škůdci národa špionáží, zrádčovstvím, sabotážemi a jinými rozvratnými prostředky účinně podporovat podněcovatele války, jsouce si přitom, jak sami doznávají, plně vědomi toho, že tím podkopávají samostatnost ČSR a ohrožují existenci českého a slovenského národa. Když poznali, že své zločinné plny na obnovení kapitalismu a další vykořisťování pracujícího lidu nemohou pro odpor tohoto lidu vnitřními silami uskutečnit, vsadili vše na válku a zahraniční intervenci proti naší vlasti, dobře vědouce, že by tato válka byla proti nám vedena i za pomoci bývalých esesmanů ze západního Německa. Jejich diversantská činnost přes usilovné pokusy nenalezla kromě několika vyjímek odezvy a podpory širších vrstev lidu. Čestní a poctiví lidé nešli za Zenklem a Ripkou v roce 1948, nejdou a nepůjdou také za nikým, kdo tito zapřísáhlí nepřátelé lidově demokratické republiky a socialismu v žoldu světového imperialismu – sami v bezpečí – nastrčí u nás doma k rozvratné práci Všechny takové zrádce a rozvratníky očekává spravedlivý hněv lidu, a tudíž trest.“⁶⁹

Milada Horáková

Titulek: **Lidé na dně**

„To jsou tedy dva organizátoři podniku, který má jméno „Nenávist, teror, válka, zničení“. Jistě se oba hrdě hlásí k této své činnosti“ za bukem“ kam utekli jako dobří žáci západních rozvráčečů, krytých výsostnou diplomatickou ochranou, kteří stejně jako oni opustili své nízké přísluhovače. Dr. Horáková a Kleinerová, dvě sociální pracovnice, organisují špionážní služby, dodávají zprávy cizím mocnostem, žádají je o intervenci a čekají na válku. Dvě sociální pracovnice, které se dívaly bídě, mrzákům a ožebračeným v tvář, zaměřily se na válku. Jedna z nich, aby si zasloužila titul vůdce tohoto zločinného svazku, prohlašuje, že činí tak v plném vědomí, i když by byla ve válce zahubena i její vlastní dcera. Svě nízké pohnutky se snaží skrýt zásadními hledisky. Chce budít do poslední chvíle po příkladu svého šéfa dojem charakteru. A to je ta osobní bída.“⁷⁰

⁶⁹ Lid žádá přísné tresty pro rozvratníky. *Svobodné slovo*. 1950, roč. 6, č. 130, s. 1.

⁷⁰ KLINGER, M. Lidé na dně. *Svobodné slovo*. 1950, roč. 6, č. 131, s. 6. 6. 1950, s. 1.

Milada Horáková

Titulek: Zrada programem

„Pražský proces, ačkoliv není ještě skončen, již ve svých počátcích strhl masku s tváří odporné smečce zločinců a zrádců, patřících mezi nepřátele míru a pracujícího lidu celého světa. Ztrativše pocit lásky i odpovědnosti k rodné zemi a jejímu lidu, ztrativše srdce i život v zločinecké hře o bytí i nebytí národa, s cynickou otevřeností před tváří národa prohlašují že jejich rozvratnická velezrádná, teroristická a špionážní činnost směřovala k společnému cíli domácí i zahraniční reakce jež vytyčili emigrantští zrádci Petr Zenkl a Hubert Ripka, to jest i za cenu hrůz a zkázy nové války docílit zvrát lidově demokratických poměrů a nastolit znovu předmnichovský kapitalismus. Za cenu milionů a milionů mrtvých a zničení měst a rodinných krbů i lidského štěstí snažili se s anglo-americkými imperialisty i Hitlerovými spolupracovníky vymazat republiku ze střední Evropy a pracující lid uvrhnout do nového námezdního otroctví fabrikantů, bankéřů, velkostatkářů a šmelinářů. ... Jaký hnus musí zavalit každého poctivého příslušníka tehdejší národně socialistické strany, který snad ještě až do stržení jejich zrádné masky na ně spoléhal a kvůli jejich rozvratnické činnosti dosud stál stranou socialistické výstavby této země!“⁷¹

Milada Horáková

Titulek: Rozhořčení členstva strany proti rozvratníkům

„Ze všech pracovišť zaznívá v těchto dnech hlas našeho lidu, který s rozhořčením odmítá třináct rozvratníků, souzený právě na Pankráci. Případ dr. Horákové a její skupiny vyvolal bouři nevole zejména mezi činovníky a stoupenci čs. strany socialistické. Denně přibývá resolucí, v nichž se činovníké sbory čs. strany socialistické vypořádávají s rozvratníky a všemi jejich přísluhovači. V odpověď na všechny tyto nekalé pikle náš lid zvyšuje bdělost a ostrážitost, aby zajistil pokojný rozvoj republiky.“⁷²

Milada Horáková

Titulek: Prací odpovídáme záškodníkům

„Proces s třinácti rozvratníky před státním soudem v Praze na Pankráci je sledován zejména pracujícími s kromobyčejnou pozorností. To proto, že se právě za tohoto procesu

⁷¹ ŠAFARÍK, J. Zrada programem. *Svobodné slovo*. 1950, roč. 6, č. 131, s. 7.

⁷² Rozhořčení členstva strany proti rozvratníkům. *Svobodné slovo*. 1950, roč. 6, č. 133, s. 2.

ukázalo, jak se hazardovalo se zájmy dělnictva. Pracující se s odporem odvracejí od těchto lidí, kteří usilovali o to, aby u nás byly znovu desetitisíce nezaměstnaných, aby dělnictvu byly odňaty jeho revoluční vymoženosti. Ve jménu všech pracujících v republice se znovu a znovu obracejí další tisíce občanů k státnímu soudu v Praze, aby přísně potrestaly sabotéry a záškodníky budovatelského úsilí československého lidu.“⁷³

V procesu s R. Slánským přinesly všechny sledované deníky otištěné odsuzující dopisy od manželky obžalovaného Artura Londona a syna obžalovaného Ludvíka Frejky, v kterých se distancují od svých nejbližších a žádají pro ně co nejvyšší tresty. Úplné znění obou dopisů je uvedeno v teoretické části, v kapitole 4.2.1.

V případě R. Slánského měla mediální propaganda širší záběr při vytváření negativního obrazu obžalovaných. Konáním procesu s tzv. protistranickým centrem R. Slánského se podařilo naplnit teze J. V. Stalina o zostřování třídního boje a hledání nepřítele ve vlastních řadách, odhalením tzv. českého J. B. Tita.

Závažnou součástí obžaloby „zrádné skupiny“ byla údajná snaha o odstranění prezidenta Klementa Gottwalda v době, kdy se konaly přípravy k oslavě jeho narozenin. Této skupině byla přisuzována též zodpovědnost za smrt národních hrdinů Jana Švermy a Julia Fučíka.

Rudolf Slánský

Titulek: Pod vedením soudruha Gottwalda rozdrtíme všechny pokusy špiónů a zrádců – vybudujeme socialismus

„Nejtvrďší trest zločincům, kteří usilovali o život soudruha Gottwalda! Významný je dnes den v naší vlasti. Všichni pracující slaví 56. narozeniny milovaného soudruha Gottwalda. Projevují lásku a vděčnost dělnickému presidentu, který vede naši vlast k socialismu. V těchto dnech se pracující dozvěděli, že zločinci v čele se Slánským chtěli soudruha Gottwalda odstranit. Vlna odporu se zvedla na všech závodech proti zločinného záměru vlastizrádce Slánského a jeho bandy. Ještě více a pevněji se naši pracující semkli kolem své rodné strany – Komunistické strany Československa a jejího předsedy presidenta republiky soudruha Klementa Gottwalda. To také vyjadřují v resolucích, které zasílali Státnímu soudu v Praze. Z jejich obsahu je vidět nesmírná láska k soudruhu Gottwaldovi. Proto zároveň jednotlivci a celé kolektivy uzavírají nové závazky, které

⁷³ Prací odpovídáme záškodníkům. *Svobodné slovo*. 1950, roč. 6, č. 134, s. 2.

pomohou k dalšímu rozvoji našeho národního hospodářství a k upevnění obranyschopnosti naší vlasti. Žádají však v nich zároveň, aby všechny obžalované vlastizrádce stihl ten nejtvrďší trest.“⁷⁴

Rudolf Slánský

Titulek: **Věříme straně!**

„Vydali na smrt Julia Fučíka, zavraždili Jana Švermu, soudruhy, kteří nás posilovali v boji, které jsme milovali. Přiznali se, že ohrožovali život soudruha Gottwalda. Našeho dělnického presidenta, jehož každému slovu pevně věříme a který je nám tak drahý.“⁷⁵

V poslední den přelíčení procesu s M. Horákovou a s R. Slánským otiskly všechny sledované deníky kompletní znění rozsudku nad obžalovanými. Zároveň se v tento den vyskytl vysoký počet otištěných rezolucí, vyjadřující souhlas s udělením vysokých trestů. Mediální kampaň neustala ani po vynesení rozsudků. I v dalších dnech se objevovaly zejména v deníku Rudé právo souhlasné rezoluce, odsuzující novinové články a ohlasy ze zahraničního tisku.

Milada Horáková

Titulek: **Nesmírné opovržení našeho lidu stíhá zrádce**

„Celá naše země, všechen náš pracující lid prožil několik vzrušených dnů. Průběh procesu s vedením záškodnické, vlastizrádné skupiny, vysílaný rozhlasem a otiskovaný v novinách, hluboce vzrušil miliony občanů. S hněvem, odporem a hlubokou, svatou nenávistí k vlastizrádcům provázel náš lid každé slovo souzených zločinců. Jestliže již ve své zločinecké, protistátní činnosti provozovali své zločiny naprosto odloučení od lidu, pak propast mezi nimi a lidem se v průběhu procesu propadla do nekonečna. Nekonečné opovržení a jednotná, mnohamilionová vůle všeho našeho lidu – přísně a po zásluze potrestat zločince – to je hlas, který před vynesením rozsudku zněl naší zemí. Proces se stal pro náš lid školou bdělosti a ostražitosti, jakou ještě neměl. Spravedlivý a zasloužený trest, který vyřkli soudci, je i rozsudkem našeho lidu, který byl pronesen na nesčetných schůzích a v tisících rezolucí zaslaných státnímu soudu a ministerstvu spravedlnosti.“⁷⁶

⁷⁴ Pod vedením soudruha Gottwalda rozdrtíme všechny pokusy špionů a zrádců – vybudujeme socialismus. *Rudé právo*. 1952, roč. 33, č. 313, s. 1.

⁷⁵ LANCOVÁ, B. Věříme straně! *Rudé právo*. 1952, roč. 33, č. 312, s. 1.

⁷⁶ Nesmírné opovržení našeho lidu stíhá zrádce. *Rudé právo*. 1950, roč. 30, č. 136, s. 5.

Milada Horáková

Titulek: Pracující závodů a vesnic souhlasí se spravedlivým rozsudkem nad zrádci a špiony

„Vlna hněvu a resoluce pracujících ze závodů a vesnic Pražského kraje proti 13 členné skupině odporých zrádců a špionů, souzených státním soudem v Praze na Pankráci, po vynesení rozsudku se změnila v mohutný výraz souhlasu. V některých pražských závodech, na příklad: Křižík, Škoda a Tatra na celozávodních schůzích zaměstnanci vyslovili uspokojení se spravedlivou odplatou za nejhanebnější činy těchto zaprodanců. Odpovědi pracujících jsou také pracovní závazky, mající uspišit plnění plánu a výstavbu naší republiky. Taková je odpověď prostého lidu těm, kteří se chtěli mít dobře na jeho účet.“⁷⁷

Milada Horáková

Titulek: Rozsudek nad bandou špionů a velezrádců vynesl všecken československý lid

„Přísný a spravedlivý trest služebníkům západních imperialistů, který vynesl státní soud v Praze, přijímají pracující se souhlasem a se zadostiučiněním. Odporná banda došla zasloužené odplaty! Zločinná činnost těchto agentů imperialismu, která byla odhalena před celým národem, zavazuje, abychom lépe chránili závody, pole a domy, abychom zmařili v zárodku každý pokus imperialistických záškodníků poškodit naše budování.“⁷⁸

Rudolf Slánský

Titulek: Urychlíme růst a rozkvět našeho hospodářství

„Každý člověk se otřásá odporem a hněvem nad podlými a hnusnými zločiny protistátního spikleneckého centra v čele s vyvrhelem lidské společnosti Slánským, řízeného americko-britskými imperialisty. Průběh procesu a výpovědi obviněných ukázaly, do jakého bahna vlastizrady, záškodnické, diversantské a špionážní činnosti se dostala zběsilá sebranka trockistů, sionistů a kosmopolitů ve své šílené nenávisti k našemu lidu a našemu lidově demokratickému zřízení. Sloužíc špinavému americkému

⁷⁷ Pracující závodů a vesnic souhlasí se spravedlivým rozsudkem nad zrádci a špiony. *Rudé právo*. 1950, roč. 30, č. 137, s. 6.

⁷⁸ Rozsudek nad bandou špionů a velezrádců vynesl všecken československý lid. *Rudé právo*. 1950, roč. 30, č. 138, s. 1.

dolaru a usilujíc o rozvrat ke kapitalismu osnovali podlí zlosynové nejrůznější škůdcovství a záškodnictví v našem znárodněném hospodářství, chtěli tak podkopat výstavbu hospodářské základny socialismu a mařit stálé zvyšování hmotné a kulturní úrovně nejširších mas pracujících.“⁷⁹

Rudolf Slánský

Titulek: **Jednomyslně zní hněvivý hlas našeho lidu – smrt imperialistickým agentům!**

„Výslech odporných zrádců skončil. V celé šíři vyvstal před naším lidem obraz hrůzné zločinnosti vyvrhelů, nejodpornějších a nejzákeřnějších netvorů, kteří kdy v historii našeho dělnického hnutí zradili zájmy pracujících. Resoluce, které docházejí v posledních dnech, žádají jediný trest – smrt. Takový je hlas našeho pracujícího lidu, který ještě bedlivěji bude střežit odkaz nejlepších synů našich národů, padlých zradou stvůr ze Slánského bandy.“⁸⁰

Druhý den po vykonání trestu smrti odsouzených u procesu s M. Horákovou dne 28. 6. 1950 a u procesu s R. Slánským dne 4. 12. 1952 se ve všech sledovaných denících objevila jedna zpráva shodného obsahu, přebraná z ČTK.

Milada Horáková

Titulek: **Rozsudek nad velezrádci vykonán**

„Praha (ČTK). Rozsudek státního soudu v Praze z 8. června t. r., potvrzený rozsudkem nejvyššího soudu z 24. června t. r., jimiž byli Milada Horáková, Jan Buchal, Oldřich Pecl a Závaš Kalandra odsouzeni pro zločiny velezrady a vyzvědačství k trestu smrti, byl vykonán.“⁸¹

Rudolf Slánský

Titulek: **Rozsudek nad vedením protistátního spikleneckého centra vykonán**

„V trestní věci proti vedení protistátního spikleneckého centra v čele s Rudolfem Slánským a spol. sdělil státní prokurátor státnímu soudu v Praze ve par. 176 tr ř., že se vzdává odvolání do rozsudku státního soudu v Praze vyneseno dne 27. listopadu tohoto roku v trestní věci Slánský a spol. Tímto rozsudek státního soudu ze dne 27.

⁷⁹ Urychlíme růst a rozkvet našeho hospodářství. *Rudé právo*. 1952, roč. 33, č. 317, s. 1.

⁸⁰ Jednomyslně zní hněvivý hlas našeho lidu – smrt imperialistickým agentům! *Rudé právo*. 1952, roč. 33, č. 317, s. 1.

⁸¹ Rozsudek nad velezrádci vykonán. *Rudé právo*. 1950, roč. 30, č. 152, s. 3.

*listopadu 1952 nad vedením protistátního spikleneckého centra, jímž byli Rudolf Slánský, Bedřich Geminder, Ludvík Frejka, Josef Frank, Vladimír Clementis, Bedřich Reicin, Karel Šváb, Rudolf Margolius, Otto Fischl, Otto Šling a André Simone odsouzení k trestu smrti, nabytí moci práva. Rozsudek nad odsouzenými byl dne 3 prosince 1952 vykonán.*⁸²

Z provedené obsahové analýzy všech novinových článků ve sledovaném tisku lze potvrdit vzrůstající razantnost obsahu v průběhu procesů až do vynesení rozsudku. Razantnost se projevila zejména v zesílené negativní propagandě vůči obžalovaným a rostoucímu výskytu negativních expresivních výrazů a adjektiv k neutrálním pojmům v procesu s M. Horákovou i v procesu s R. Slánským. Příklady jazykových prostředků a jejich konkrétní využití jsou uvedeny v kapitole 9.4.

K získání prokazatelných výsledků byly sledovány titulky jednotlivých novinových článků ve vybraném tisku na základě stanovených proměnných. Z výsledků vyplývá, že největší razantnost lze vysledovat u titulků k rezolucím, které vybízely veřejnost k jednotě v boji proti nepříteli státu a vyzývaly k odsouzení a přísnému potrestání obžalovaných. Rezoluce se nejčastěji vyskytovaly na předních stránkách tisku, především v denících Rudé právo a Svobodné slovo. Nejmenší míra razantnosti se projevila u titulků ze soudních přelíčení, zvláště v procesu s R. Slánským, kde došlo k důslednějšímu sjednocování titulků a obsahu novinových článků z přelíčení. Výsledky průzkumu jsou uvedeny v přílohách A a B.

9.3 Hypotéza 3 – konvergence obsahu novinových článků

Testování hypotézy č. 3 potvrdilo vyšší konvergenci obsahu novinových článků v procesu s R. Slánským než v procesu s M. Horákovou. Testování bylo prováděno na základě zvolených kritérií shody v perexu a obsahu u novinových článků z kategorie přelíčení. Měření bylo provedeno srovnáním článků z Rudého práva oproti ostatním deníkům. Výsledky testování prokázaly, že v procesu s R. Slánským došlo

⁸² Rozsudek nad vedením protistátního spikleneckého centra vykonán. *Rudé právo*. 1952, roč. 33, č. 324, s. 1.

k důslednějšímu sjednocování obsahu novinových článků. V procesu s M. Horákovou se u některých zpráv z přelíčení objevily rozdíly v perexu.

Výsledky testování jsou uvedeny v následujících tabulkách.

Tabulka 5: Obsah novinových článků v procesu s M. Horákovou

Politický proces s M. Horákovou				
Datum	Deník	Novinový článek	Perex	Obsah článků
31.5.1950	Rudé právo	přelíčení	jiný	obžaloba
31.5.1950	Svobodné slovo	přelíčení	jiný	stejný
31.5.1950	Lidová demokracie	přelíčení	podobný jako RP	stejný
31.5.1950	Mladá fronta	přelíčení	podobný jako RP, LD	stejný
1.6.1950	Rudé právo	přelíčení	jiný	stejný
1.6.1950	Svobodné slovo	přelíčení	jiný	stejný
1.6.1950	Lidová demokracie	přelíčení	jiný	stejný
1.6.1950	Mladá fronta	přelíčení	jiný	stejný
2.6.1950	Rudé právo	přelíčení	stejný z čtk	stejný
2.6.1950	Svobodné slovo	přelíčení	bez perexu	stejný
2.6.1950	Lidová demokracie	přelíčení	stejný jako RP	stejný + foto
2.6.1950	Mladá fronta	přelíčení	bez perexu	stejný + foto
3.6.1950	Rudé právo	přelíčení	stejný z čtk	stejný
3.6.1950	Svobodné slovo	přelíčení	stejný z čtk	stejný
3.6.1950	Lidová demokracie	přelíčení	bez perexu	stejný + foto
3.6.1950	Mladá fronta	přelíčení	část perexu stejný jako u RP, SS, LD ostatní perex použit v další části článku	stejný + foto, zkrácený obsah výpovědi u Přeučila oproti RP, SS, LD
4.6.1950	Rudé právo	přelíčení	stejný z čtk	stejný
4.6.1950	Svobodné slovo	přelíčení	stejný z čtk	stejný
4.6.1950	Lidová demokracie	přelíčení	stejný z čtk	stejný

4.6.1950	Mladá fronta	přeličení	jiný	stejný
6.6.1950	Rudé právo	přeličení	stejný z čtk	stejný
6.6.1950	Svobodné slovo	přeličení	stejný z čtk	stejný
6.6.1950	Lidová demokracie	přeličení	stejný z čtk	stejný
6.6.1950	Mladá fronta	přeličení	stejný z čtk	stejný
7.6.1950	Rudé právo	přeličení	stejný z čtk	výpovědi svědků
7.6.1950	Svobodné slovo	přeličení	stejný z čtk	stejný
7.6.1950	Svobodné slovo	přeličení	perex v RP přesný obsah článku	stejný
7.6.1950	Lidová demokracie	přeličení	stejný z čtk	stejný
7.6.1950	Lidová demokracie	přeličení	perex v RP přesný obsah článku	stejný
7.6.1950	Mladá fronta	přeličení	první část perexu stejná jako u RP ze 7.6., druhá část úvodu stejná jako perex u RP ze 6.6.	stejný
8.6.1950	Rudé právo	přeličení	stejný z čtk	výslech svědků
8.6.1950	Svobodné slovo	přeličení	stejný z čtk	stejný
8.6.1950	Lidová demokracie	přeličení	druhá část perexu z RP ze 7.6.	stejný
8.6.1950	Mladá fronta	přeličení	stejný z čtk	stejný
9.6.1950	Rudé právo	přeličení	stejný z čtk	závěrečná řeč prokurátorů, obhájců
9.6.1950	Svobodné slovo	přeličení	stejný z čtk	stejný
9.6.1950	Lidová demokracie	přeličení	stejný z čtk	stejný
9.6.1950	Mladá fronta	přeličení	jiný	jiný
25.6.1950	Rudé právo	zpráva		převzato z čtk
25.6.1950	Svobodné slovo	zpráva		stejný obsah jako v RP
28.6.1950	Rudé právo	zpráva	stejný z čtk	vykonání rozsudku
28.6.1950	Lidová demokracie	zpráva	stejný z čtk	vykonání rozsudku
28.6.1950	Svobodné slovo	zpráva	stejný z čtk	vykonání rozsudku

28.6.1950	Mladá fronta	zpráva	stejný z čtk	vykonání rozsudku
-----------	--------------	--------	--------------	-------------------

Zdroj: autor práce, 2018 (vlastní testování)
Zdroj⁸³

Tabulka 6: Obsah novinových článků v procesu s R. Slánským

Politický proces s R. Slánským				
Datum	Deník	Novinový článek	Perex	Obsah článků
20.11.1952	Rudé právo	přelíčení	stejný z čtk	žaloba
20.11.1952	Svobodné slovo	přelíčení	stejný z čtk	stejný
20.11.1952	Lidová demokracie	přelíčení	stejný z čtk	stejný
20.11.1952	Mladá fronta	přelíčení	stejný z čtk	stejný
21.11.1952	Rudé právo	přelíčení	stejný z čtk	výslech Slánského
21.11.1952	Svobodné slovo	přelíčení	stejný z čtk	stejný
21.11.1952	Lidová demokracie	přelíčení	stejný z čtk	stejný
21.11.1952	Mladá fronta	přelíčení	stejný z čtk	stejný
22.11.1952	Rudé právo	přelíčení	stejný z čtk	výslech svědků proti Slánskému, výslech Gemindera a Clementise
22.11.1952	Svobodné slovo	přelíčení	stejný z čtk	stejný
22.11.1952	Lidová demokracie	přelíčení	stejný z čtk	stejný
22.11.1952	Mladá fronta	přelíčení	stejný z čtk	stejný
23.11.1952	Rudé právo	přelíčení	stejný z čtk	výslech svědků k činnosti Clementise, výslech Clementise, Londona, Hajdů, Simona, svědek Just
23.11.1952	Svobodné slovo	přelíčení	stejný z čtk	stejný
23.11.1952	Lidová demokracie	přelíčení	stejný z čtk	stejný
23.11.1952	Mladá fronta	přelíčení	stejný z čtk	stejný
24.11.1952	Rudé právo	přelíčení		výslech Franka, výslech svědků, dopis L. Londonové

⁸³ Autor práce, 2018 (vlastní testování)

24.11.1952	Svobodné slovo	přelíčení	stejný z čtk	stejný
24.11.1952	Lidová demokracie	přelíčení	stejný z čtk	stejný
24.11.1952	Mladá fronta	přelíčení	stejný z čtk	stejný
24.11.1952	Mladá fronta	přelíčení	stejný z čtk	stejný – pokračování perexu, který začal v titulu Třetí den procesu ze str. 2
25.11.1952	Rudé právo	přelíčení		výslech Lobla, Margolia, Fischla, dopis T. Frejky
25.11.1952	Svobodné slovo	přelíčení	stejný z čtk	stejný
25.11.1952	Lidová demokracie	přelíčení	stejný z čtk	stejný
25.11.1952	Mladá fronta	přelíčení	stejný z čtk	stejný
26.11.1952	Rudé právo	přelíčení	perex z čtk	stejný – výslech Šligr, Švába, Reicina, svědectví Fučíkové a dalších
26.11.1952	Svobodné slovo	přelíčení	stejný z čtk	stejný
26.11.1952	Lidová demokracie	přelíčení	stejný z čtk	stejný
26.11.1952	Mladá fronta	přelíčení		výslech Šlinga
26.11.1952	Mladá fronta	přelíčení		perex stejný jako u RP, z čtk
26.11.1952	Mladá fronta	přelíčení		stejný
27.11.1952	Rudé právo	přelíčení		závěrečná řeč Urválka, posudky znalců
27.11.1952	Svobodné slovo	přelíčení	stejný z čtk	stejný
27.11.1952	Lidová demokracie	přelíčení	stejný z čtk	stejný
27.11.1952	Mladá fronta	přelíčení	stejný z čtk	stejný
28.11.52	Rudé právo	přelíčení		otištění rozsudku
28.11.52	Svobodné slovo	přelíčení	stejný z čtk	stejný
28.11.52	Lidová demokracie	přelíčení	stejný z čtk	stejný
28.11.52	Mladá fronta	přelíčení	stejný z čtk	stejný
04.12.52	Rudé právo	zpráva	stejný z čtk	stejný z čtk
04.12.52	Lidová demokracie	zpráva	stejný z čtk	stejný z čtk
04.12.52	Svobodné slovo	zpráva	stejný z čtk	stejný z čtk

Zdroj: autor práce, 2018 (vlastní testování)
Zdroj⁸⁴

9.4 Hypotéza 4 – stylizace a výrazové prostředky

Z testování hypotézy č. 4 vyplývá, že se účelová mediální propaganda vedená KSČ v procesu s M. Horákovou a R. Slánským promítla do stylizace novinového zpravodajství a v použití charakteristických jazykových prostředků stejným způsobem v obou procesech. Testování bylo zaměřeno na výběr faktů a uvedení konkrétních příkladů jejich interpretace, stylizaci textů formou negativní nebo pozitivní propagandy, řečnických otázek, výzev a hesel. Výrazové prostředky byly testovány z hlediska používaných neologismů, adjektiv k neutrálním pojmům a expresivních výrazů. Zjištěné výsledky a jejich konkrétní využití v novinových článcích byly zpracovány v následujících přehledech.

Tabulka 7: Stylizace novinového zpravodajství v procesu s M. Horákovou
STYLIZACE – MILADA HORÁKOVÁ

<p>Výběr faktů a příklady jejich interpretace</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Obžalování jsou předáci reakce, která se před únorem soustřeďovala ve vedení strany národně socialistické a strany lidové a v pravicové skupině strany sociálně demokratické, a která po únoru přešla k podzemní činnosti v naději, že se jí podaří uspišit válku jakožto jedinou možnost návratu ke kapitalistickému řádu a přechodu k novofašistické diktatuře • Třináctičlenná skupina, která – jak to dokládá nesmírným množstvím faktů obžalovací spis – představuje zločinný komplot od vyvlastněných továrníků přes politické ztroskotance, bezohledné kariéristy až k trockistickým záškodníkům a zavilým nepřátelům pracujícího lidu a jeho lidově demokratické republiky • Na zločinné, protilidové, protinárodní a protisovětské platformě spikli se a sjednotili se zažalovaní političtí ztroskotanci, patřící již dříve k nejreakčnějším živlům z vedení bývalé strany národně socialistické, sociálně demokratické pravice a strany lidové
--	--

⁸⁴ Autor práce, 2018 (vlastní testování)

- Obžalovaná skupina měla za úkol soustředit reakční podzemí v Československu a prováděním špionáží, sabotážními a teroristickými akcemi a připravovaným ozbrojeným pučem usnadnit ozbrojený útok anglo-amerických imperialistů proti Československu
- Zaměřili svou rozvratnou činnost proti základům lidově demokratického systému
- Všemi formami škůdnictví se pokoušeli brzdit rozmach socialistické výroby
- Organizovali přípravy na oslabení a rozložení jedné z nejdůležitějších opor pracujícího lidu – Revolučního odborového hnutí
- Dávali směrnice k maření nových výrobních forem na vesnici a rozvrácení jednotných zemědělských družstev
- Organizováním zastrášovacích akcí proti lidovým funkcionářům chtěli vnést rozvrat do politického života, státní a lidové správy
- Prováděli rozsáhlou špionáž, aby oslabili obrannou schopnost republiky
- Přípravovali ozbrojený puč a pro případ ozbrojeného útoku proti republice vytvořili záškodnickou síť s úkolem budovat pátou kolonu
- Usilovali o to, aby naše města byla bombardována atomovými pumami
- Toho Buchala, který byl vedoucím jejich teroristické skupiny a připravil podrobný plán na protistátní puč, v kterém ovšem počítal s pomocí imperialistů
- Pracující lid Československa rozdrtil svým jednotným a odhodlaným vystoupením pokus o protistátní puč, vedený politickými exponenty svržené velkoburžoazie
- Mírová výstavba
- Spravedlivý trest
- Odpovědí jsou nové pracovní závazky a ještě větší rozhodnost bojovat proti všem pokusům imperialistů poškodit budování socialismu v naší zemi
- V zájmu pracujícího lidu žádáme spravedlivý, zasloužený a tvrdý trest

Pozitivní propaganda

Negativní propaganda

- Tak spolu s novými úspěchy výstavby socialismu v naší vlasti bude odhalení vedení záškodnického spiknutí a spravedlivý rozsudek významným přínosem v boji za trvalý mír
- Únor 1948 vytvořil předpoklady pro úspěšné a urychlené budování socialismu v naší vlasti, za mocné podpory Sovětského svazu
- Mohutným úsilím a obětavostí československého pracujícího lidu, vedeného dělnickou třídou, byla po odstranění odhalených škůdců a sabotérů z hospodářství a veřejného života úspěšně dokončena dvouletka obnovy našeho hospodářství, překonány následky katastrofálního sucha z předchozího roku, úspěšně zahájena Gottwaldova pětiletka a tím postupně a soustavně zvyšována životní úroveň nejširších vrstev našich národů
- Budovatelské úspěchy a zlepšení životních podmínek širokých mas pracujícího lidu posílily ještě více autoritu KSČ, vedoucí síly obrozené Národní fronty, a vedly k stále větší izolovanosti zbytků poražené reakce
- Rozhodným vítězstvím pracujícího lidu v únorových dnech a jeho budovatelskými úspěchy byla kapitalistické reakce v Československu vzata jakákoliv možnost provést restauraci kapitalismu vlastními vnitřními silami
- Vetrli se do vedení některých stran předúnorové Národní fronty
- Všechny pracující lid s rozhořčením sleduje proces se záškodnickou skupinou, který probíhá před státním soudem v Praze
- Tito hnusní agenti imperialistů pomýšleli na válku proti naší zemi
- Byli ve spojení s členy západních zastupitelských úřadů u nás
- Využili jako agenti ve službách imperialistů všech prostředků, aby zvrátili náš lidově demokratický režim, aby odtrhli naši zem od záštity její svobody a nezávislosti, Sovětského svazu
- Členové vedení záškodnického spiknutí proti republice patří jistě k nejodpornějším zjevům ve službách západních imperialistů
- Používali všech prostředků, od teroru až po hanebné zneužívání náboženských citů
- Hromadné vraždění obyvatelstva
- Nepřátelé usilují všemi prostředky o maření mírové výstavby
- Prováděli špionáž a rozvratnickou činnost
- Zločinecká banda, spojená společnou nenávistí proti lidově demokratické republice, počítala s válkou proti vlastní zemi

- Zločinná činnost směřuje proti zájmům našeho lidu
- Chtěli znovu uvrhnout náš lid do hrůzy války, do bídy a nezaměstnanosti
- Jen s největším odporem je možno hledět do těchto tváří
- Spiklenci byli odhodláni ke všemu, včetně vraždění a výzev k přepadu své země, kterou začali nenávidět, jakmile se v ni stal pánem lid.
- Exponenti kapitalistické reakce již v době před únorem konspirovali proti lidové demokracii a diplomatickými představiteli zahraničních kapitalistů, využívající možnosti, které jim poskytovala jejich účast na vládě
- Vystupují jako agenti imperialistických podnikatelů války s úkoly, zaměřit veškerou činnost zbytků reakce v Československu na válku proti Sovětskému svazu a lidovým demokraciím
- Část jejich stoupenců zůstala doma, aby tak vytvořila v Československu opěrné body pro špionáž, diverzi, sabotáž a teror, proti vlastnímu státu a vlastnímu lidu
- V době, kdy pracující lid Československa věnuje všechny své síly obětavé práci na výstavbě socialismu ve své vlasti, zbytky poražené, ale nedoražené reakce organizují v Československu své zločinné ilegální podzemní skupiny, usilující o obnovení kapitalismu v Československu a nastolení vlády velkoburžoazie
- Toto zločinecké podzemí vědomě sledovalo zničení historických revolučních vymožeností pracujícího lidu i za cenu rozbití jednoty státu, likvidace samostatného, nezávislého Československa, nového Mnichova a nové nepřátelské okupace
- V osobě Františky Zemínové končí na lavici obžalovaných svou životní kariéru známá nepřítelkyně pracujícího lidu, rozbíječka jeho jednoty, stará služebnice kapitalistů
- Od své rozhodné porážky osunují zločinci, uprchlíci do nepřátelské ciziny, ve službách anglo-amerického imperialismu proti Československu všechny formy špionství a rozvratnictví, k nimž se propůjčují zbytky zločinné reakce a najatí agenti ze zahraničí
- Potřené pučistické skupiny, špionážní a otevřené teroristické akce, sabotáže i vraždy byly inspirovány a řízeny emigrantskými skupinami na Západě, které – i když mezi sebou svádějí konkurenční boje v závodech a přízeň a peníze svých anglo-amerických pánů – sjednotili se v jednom – v nenávisti proti

	<p>Sovětskému svazu jako ochránci nezávislého Československa a v nenávisti proti vlastnímu lidu, který nadšeně a obětavě buduje socialismus</p>
<p>Řečnická otázka – komu jeho činnost slouží</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Byly to ženy? • Proč lžou? • Co chtělo těch třináct na lavici obžalovaných, kteří představovali vedení záškodnického spiknutí proti republice? • Co se to vzdouvá v člověku, který sledoval tento proces? • Proti komu tato rozvratnická skupina žádala Petra Zenkla a Huberta Ripku o anglo-americkou vojenskou intervenci? • Jaký je rozdíl mezi známou buchenwaldskou bestií – Elsou Kochovou – která usmrcovala tetované politické vězně a z jejich kůže si dala zpracovat toaletní potřeby a vázat knihy, a mezi bývalou národně socialistickou poslankyní dr. Miladou Horákovou, která za cenu nové světové katastrofy chce docílit zvrát našich poměrů?
<p>Řečnická výzva</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Budeme neustále odhalovat naši reakci • Žádáme přísný a spravedlivý trest zrádcům národa • pracující lid žádá spravedlivé a přísné potrestání zločinců • Oni chtějí válku, my si vybojujeme mír • Ještě těsněji se semkneme, abychom pod vedením soudruha Gottwalda vybudovali socialismus • Necht' je soud nad rozvratníky výstrahou všem, v celém světě, kdož chtějí válku! • Budeme ještě s větší usilovností pracovat • Jasná odpověď pracujícího lidu • Práci proti rozvratu, mírem proti válce • Zničíme reakci a zrádce • Milujme, pracujme, bděme
<p>Hesla – ustálená řečnická výzva</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Bdělost a ostražitost • Boj za trvalý mír • Republiku si nikým rozvracet nedáme • Vybudovat šťastný život – socialismus a posílit světový mír

Zdroj: autor práce, 2018 (vlastní testování)
Zdroj⁸⁵

⁸⁵ Autor práce, 2018 (vlastní testování)

Tabulka 8: Stylizace novinového zpravodajství v procesu s R. Slánským

STYLIZACE – RUDOLF STRÁNSKÝ

<p>Výběr faktů a příklady jejich interpretace</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Prosazení zájmů amerických imperialistů • Mařili upevňování přátelských vztahů se Sovětským svazem • Všechno pomáhali a ochraňovali kapitalisticko-kulacké živly doma i v emigraci a vytvářeli příznivé podmínky k jejich podvratné činnosti • Poškodit hospodářství lidově demokratické ČSR ve prospěch domácích i zahraničních kapitalistů • Poškodit československé devizové hospodářství a hmotně podpořit buržoazii a kapitalistickou vládu státu Izrael • Zavlekli naši republiku do tábora imperialismu • Prováděli převrat s cílem odtrhnout lidově demokratické zřízení od Sovětského svazu a socialistického tábora • Přípravovali základnu pro třetí světovou válku, nejbarbaršější a nejničivější válku historie, připravenou imperialistickými válečnými žháři • Zabývali se rozsáhlou rozvratnickou činností v různých směrech, v první řadě rozsáhlou špiónážní činností • Spiklencecké centrum bylo spojeno s vládnoucími kruhy západních imperialistů • Spolupracovali s různými mezinárodními organizacemi, ovládanými americko-anglickými imperialisty • Pokoušeli se všemocně mařit výstavbu socialismu v Československu a stěžovat československému lidu jeho mírovou budovatelskou výstavbu • Podle příkazu svých imperialistických chleboďárců nasadili všechny páky, aby nemohla vzniknout základna, z níž by vyrostl radostný a šťastný život našeho lidu • Spiklenci zasahovali do všech úseků československého hospodářství, zanedbávali rozvoj těžkého průmyslu • Vytvořili v aparátu Ústřední strany zvláštní orgán tzv. národohospodářskou komisi v čele s Frejkou, která byla složena s vybraných kapitalistických, hospodářských živlů • Spiklenci způsobili československému národnímu hospodářství miliardové škody na úseku výstavby průmyslu budováním bez projektů, rozptylováním prostředků, vědomým vytvářením úzkých
--	---

profilů v průmyslu, sabotáží těžby domácích surovin i opatření, která směřovala ke zvýšení produktivity stávajících podniků a závodů

- Spiklenci, vedeni Slánským, usilující o oslabení a rozbití bratrských vztahů Československé republiky k SSSR a zavléci ČSR do područí imperialismu
- Zneužívali svého vysokého postavení a klamali orgány strany a vlády tím, že falšovali kádrové materiály
- Prosazovali nepřátelské živly na důležité funkce na úseku ministerstva zahraničních věcí
- Předkládali předsednictvu strany návrhy titulářů z řad nespolehlivých a nepřátelských živlů, zamlčovali závažné údaje o nich
- Pokoušeli se všemi silami přivést československý průmysl do závislosti na dodávkách z kapitalistických států
- Zločinecká tvář spiklenců a jejich zuřivá nenávisť k československému lidu se zvláště ostře projeví v mezinárodním obchodním styku, kdy bez vědomí orgánů vlády a strany na škodu našeho pracujícího lidu vyváželi obilí a maso z Československa do kapitalistických zemí
- Z mnoha případů podloudného škůdcovského vývozu pro výživu našeho lidu nejdůležitějších potravin je třeba uvést případy podvodného zašantročování masa a obilí. V době, kdy se u nás v důsledku sucha vyskytl nedostatek masa a obilí a kdy nám Sovětský svaz a země lidové demokracie bratrsky a nezištně pomáhaly překonat vniklé zásobovací obtíže, spiklenci vyváželi velká množství masa, masových konzerv i obilí do kapitalistických zemí. A těmito podvodnými vývozními machinacemi způsobovali poruchy v zásobování našeho lidu
- Umožňovali kapitalistickým dravcům snadno se obohacovat na účet československého lidu
- Spiklenci se neštítí podmínky obchodních smluv se Sovětským svazem a zeměmi lidové demokracie systematicky a úmyslně porušovat a tím, že zboží, vyrobené a určené podle smluv pro naše přátelské a spojenecké země, bylo často v posledním okamžiku oddisponováno na Západ
- Spiklenci, v první řadě Slánský a Fischl, ochraňující a udržující takovýmto způsobem kapitalistické živly, zařídili po vzniku státu

Izrael pod záminkou vystěhovalectví židů do Izraele ilegální útěk velkého počtu kapitalistických a nepřátelských živlů z Československa a sousedních lidově demokratických států a povolili vývoz mnohamiliardového majetku z ČSR

- Jak daleko ve své drzosti a cynickém poměru k československému lidu spiklenci došli při své rozvratné činnosti, ukazuje fakt, že z peněz, patřících čs. lidu, byla financována špionážní a teroristická činnost amerických agentů proti ČSR, organizovaná zrádnou emigrací
- Ve snaze zlikvidovat lidově demokratické zřízení v Československu a zničit samostatnost republiky spiklenci, v první řadě Slánský, jako předseda branného výboru Národního shromáždění a Reicin, jako náměstek ministra národní obrany, sabotovali výstavbu armády na pokyn svých pánů takovým způsobem, aby nemohla hájit svobodu, samostatnost a nezávislost vlasti
- Protistátní spiklenecké centrum, vedené Slánským, mohlo po určitou dobu provádět svou podvratnou činnost proto že se mu podařilo zmocnit se také vedení bezpečnostního aparátu, kterého používalo k ochraně spiklenců a jejich spojení před odhalením, k zahlazování stop v případě nebezpečí a k vytvoření příznivých podmínek pro rozvratnou činnost agentury imperialistických rozvědek a nejrůznějších nepřátelských živlů
- Slánský, Geminder a jiní spiklenci podporovali a ochraňovali podkoptou činnost sionistů, této spolehlivé agentury amerického imperialismu
- Je nezvratně dokázáno že obvinění v čele s R. Slánským spáchali nejtěžší zločiny proti státu a lidu
- Spolčili se navzájem a s osobami jinými, vešli ve styk s cizí mocí nebo s cizími činiteli v úmyslu vyzradit státní tajemství
- Neplnili a porušili povinnost svého povolání v úmyslu mařit a ztěžovat provádění jednotného hospodářského plánu, a způsobiti vážnou poruchu v činnosti úřadů, veřejných orgánů a podniků
- Dopustili se činů, jimiž bylo provádění jednotného hospodářského plánu ztěženo ve zvláště důležitých úsecích
- Slánský podnikal aktivní kroky ke zkrácení života prezidenta republiky K. Gottwalda

Pozitivní propaganda

- Na všech úsecích hospodářství zasahovala a mařila dosažené výsledky zločinecká banda vedená Slánským
- Tito vlastizrádci sabotovali výrobu a loupili národní majetek
- Přelíčení s těmito špiony ve službách amerického imperialismu a parazity, kteří odsávali národního majetku tvořivé práce milionů našich občanů nad slunce jasněji dokazuje, že zločinné plány smečky sionistů, buržoazních nacionalistů a zaprodanců válečných paličů jsou navždy rozmetány
- Soudruh Gottwald, milovaný našim lidem, pevně drží ve svých rukou kormidlo naší lidově demokratické republiky a dokud soudruh Gottwald stojí v čele našeho lidu, plány spiklenců vyjdou naprázdno
- Proces bude nesmírnou školou revoluční bdělosti a ostrážitosti pro celou naši stranu, pro všechn náš lid
- Proces bude mocnou pobídkou v boji proti lehkomyšlnosti, shovívavosti a bezstarostnosti v boji proti nebezpečí, že se některým soudruhům z dosažených výsledků zatočí hlava, že přestanou dbát nezákladnějších pravidel bdělosti a ostrážitosti
- Díky obezřetnosti, moudrosti a rozhodnosti soudruha Gottwalda
- Díky nerozborné jednotě strany kolem soudruha Gottwalda
- Díky bezmezné oddanosti našeho lidu straně, vládě a soudruhu Gottwaldovi
- Díky neochvějně věrnosti našich národů Sovětskému svazu bylo spiknutí odhaleno a zmařeno
- Škody a sabotáže napravíme lepším plněním plánu, novými úspěchy, cestu nám ukazuje náš soudruh Gottwald a strana
- Československo nebude druhou Jugoslávií
- Pod vedením rodné komunistické strany, pod vedením moudrého, milovaného prezidenta Klementa Gottwalda, spojen na věky věrným přátelstvím s nepřemožitelným Sovětským svazem a táborem míru, věrný velikému Stalinovi, náš lid svobodu a nezávislost své země uchrání a šťastný socialistický zítřek si vybuduje navzdory podlým úkladům všech nepřátel
- Imperialisty nenáviděná Komunistická strana Československa, zbavená zamaskovaných agentů, je silnější než kdykoliv dříve
- V čele se soudruhem Gottwaldem vede a povede náš lid za příkladem Sovětského svazu, za hvězdou Stalinovou až k vítěznému dobudování socialismu

Negativní propaganda

- Je to velké vítězství míru
- Otřesný výčet nejtěžších zločinů, které spáchala a ke kterým se ještě chystala tato odporná banda imperialistických zaprodanců, stvůr bez národa, morálky a svědomí
- Neštíteli se žádného zločinu, žádné ničemnosti
- Při svém zákeřném a nebezpečném útoku na svobodu, svrchovanost a nezávislost naší vlasti zneužili svého členství v KSČ
- Zneužili důvěry rodné strany našeho pracujícího lidu
- Zneužili svých vysokých funkcí, které jim byly svěřeny
- Spojili se s nejzavilejšími nepřáteli naší republiky a všech mírumilovných lidí na světě s americkými imperialisty, aby z naší republiky učinili po vzoru Titovy fašistické kliky kolonii amerických miliardářů
- Mají na svědomí smrt Julia Fučíka, milovaného a ctěného vším naším lidem, celým pokrokovým lidstvem
- Zavínili smrt národního hrdiny Jana Švermy
- Tito vrazi neváhali přistoupit ani k tomu nejpodlejšímu, nejničemnějšímu zločinu – k spřádání úkladů o zdraví a životy presidenta republiky Klementa Gottwalda, bezmezně a oddaně milovaného veškerým naším lidem
- Šlo o rozsáhlé spiknutí uvnitř strany s cílem ovládnout stranu, změnit její politiku, zmocnit se vedení státu, změnit kurs jeho politiky a nastoupit cestu zpět, cestu ke kapitalismu, cestu ke spojení s táborem imperialismu
- Zločinný cíl spikleneckého centra, zmařit cestu našeho lidu k šťastné socialistické budoucnosti, zmařit vše to, zač náš lid po dlouhá léta bojoval, zač obětovali své životy nejlepší synové a dcery českého a slovanského národa
- Obnovit kořistnický řád, v němž by byli zase páni fabrikanti, bankéři a velkostatkáři
- Chtěli nastolit znovu nenáviděný režim nezaměstnanosti, bídy, žebraček, hladových pochodů, režim policejních obušků, krvavých masakrů pracujících, persekuce, bídy a nevýslovného strádání
- Vybírali tito spiklenci na nejdůležitější úseky stranického a státního aparátu zamaskované nejhorší nepřátele naší republiky
- Nejrůznějšími metodami sabotáže se snažili mařit budování socialismu v naší zemi, zpomalovat a brzdit rozvoj těžkého

	<p>průmyslu, organizovali záškodnictví v nejrůznějších průmyslových oborech, pomáhali organizovat rozvratnou činnost proti republice</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zrazovali státní tajemství • Okrádali náš lid o miliardové částky, o obrovské hodnoty, které zašantročovali nepřátelům lidu • Naši kvetoucí zemi chtěli tito zločinci odtrhnout od velkého Sovětského svazu, našeho osvoboditele, záštity naší samostatnosti, nezávislosti a svobody, a proměnit ji v kolonii drancovanou americkým kapitálem • Chtěli, aby náš lid byl zapojen do válečných plánů amerických imperialistů proti Sovětskému svazu a zemím lidové demokracie pod komandem morových a esesáckých generálů, pod komandem zkušených zabijáků z Osvětimi • Banda trockisticko-titovských zrádců chtěla zbavit stanu akceschopnosti, která chtěla izolovat a odstranit našeho soudruha Gottwalda • Zrádci a škůdci z vedení protistátního spikleneckého centra s Rudolfem Slánským v čele napáchali nesmírné škody v našem hospodářství
<p>Řečnická otázka – komu jeho činnost slouží</p>	<ul style="list-style-type: none"> • V co doufal Slánský? • Že se na jeho rejdy nepřijde právě v těchto kritických letech? • Že se stane československým Titem? • Že zapojí ČSR do tábora válečných podněcovatelů?
<p>Řečnická výzva</p>	<ul style="list-style-type: none"> • S největším rozhořčením odsuzujeme hanebné úklady • Ještě více zvýšíme svou bdělost a ostražitost • Zavazujeme se, že s ještě větším úsilím budeme pracovat tak, abychom svůj závazek ... • Po zdrcení špionů a zrádců budeme ještě odhodlaněji pracovat pro šťastný život a mír • Napneme síly a odstraníme napáchané škody • Nechť tvrdá ruka spravedlnosti dopadne na spiklence • Budeme usilovně pomáhat při odstraňování všech škod, napáchaných zločineckou bandou Slánského • Slibujeme naší straně, vládě a prezidentu, že ... • Hněv a pobouření našeho lidu dopadá na bandu vlastizrádců • Nejtvrdsí trest zločincům, kteří usilovali o život soudruha Gottwalda

	<ul style="list-style-type: none"> • Takhle musí skončit všichni, kdo se zpronevěřili zájmům dělnické třídy • Psovi psí smrt!
Hesla – ustálená řečnická výzva	<ul style="list-style-type: none"> • Bdělost a ostražitost • Poučení a výstraha • Nezdolná síla strany • Žádáme nejtvrďší trest pro zrádce a záškodníky

Zdroj: autor práce, 2018 (vlastní testování)
Zdroj⁸⁶

Tabulka 9: Výrazové prostředky v procesu s M. Horákovou

VÝRAZOVÉ PROSTŘEDKY – MILADA HORÁKOVÁ

Dobové neologismy	<ul style="list-style-type: none"> • Trockismus • Titovci
Adjektiva k neutrálním pojmům	<ul style="list-style-type: none"> • Záškodnická skupina • Temné úmysly • Spravedlivý hněv • Rozvratná činnost • Nejhanebnější činy • Budovatelské úsilí • Zločinecké vedení • Zrádná emigrace • Velezrádné akce • Zločinecké podzemí • Paličské plány
Expresivní výrazy	<ul style="list-style-type: none"> • Váleční štváči a jejich přísluhovači • Zaprodanci • Záškodnické spiknutí • Agenti amerického imperialismu • Protistátní živlové • Reakční živlové • Velezrádci a špioni • Rozvratnická banda • Přísluhovači / pomahači amerického imperialismu • Velezrádci

⁸⁶ Autor práce, 2018 (vlastní testování)

**Konkrétní využití ve
stylizaci**

- Zrádní poúnoroví pučisté
- Banda zločineckých spiklenců
- Pátá kolona
- Nepřátelé pracujícího lidu
- Záškodníci mírové výstavby naší země
- Galerie spodiny
- Smečka záškodníků
- Politická reakce
- Vlastizrádná skupina
- Zločinný komplot
- Záškodnické spiknutí
- Protistátní spiklenecké centrum
- Imperialističtí chlebovárci
- Reakční pučisté
- Pučističtí špioni
- Reakční podzemí
- Rozbýječi jednoty dělnické třídy
- Stará služebnice imperialistů
- Záškodníci budovatelského úsilí československého lidu
- Zažalované vedení záškodnického spiknutí proti republice představuje komplot zločinných živlů, od vyvlastněných továrníků, přes politické ztroskotance, bezohledné kariéristy a trockistické škůdce dělnické třídy, živly, rozhodnuté k nenávisti k socialismu a republice bojovat nejzločinnějšími prostředky proti šťastné budoucnosti československého pracujícího lidu
- Skupina rozvratníků a špionů ve svém třídním i politickém složení představuje výstižné ony trosky protistátních živlů, které se ještě dnes beznadějně pokoušejí o zvrát naší cesty k socialismu
- Ve spojení s poúnorovými emigranty špiony kalkulujícími na válku proti vlastní zemi, řídíce se pitom pokyny a využívající plně protistátních rejdu imperialistických diplomatů v Československu
- Každý den procesu vrhá nové světlo na zločinnou činnost vedení záškodnického spiknutí proti republice
- Spontánní je rozhořčení, odpor a hněv našeho lidu nad skupinou velezrádců národa

- S nejhlubším opovržením se celý národ odvrací od bídných zločinců, kteří s chladnokrevností profesionálních vrahů připravovali návrat kapitalismu a zničení republiky
- Československý pracující lid sleduje s hněvem a hlubokým opovržením výpovědi velezrádců
- Přelíčení se skupinou politických ztroskotanců, kteří na své zločinné cestě zpět ke kapitalistickému vykořisťování sáhli k nejhnusnějším zločinům proti vlastnímu lidu
- Rozhořčený hlas pracujících zní nad podlostí velezrádců a špiónů
- Všechny pracující lid žádá spravedlivou a tvrdou odplatu velezrádcům
- Proces se skupinou rozvratníků a pomahačů západních imperialistů odhalil temné plány těch, kteří chtěli zradit rodnou zemi nepříteli
- Nepřísnější potrestání rozvratníků, kteří se postavili do služeb válečných paličů
- Všechny pracující lid Československé republiky je nesmírně rozhořčen nad zradou a zločinnými záměry strůjců nové války proti vlastnímu národu
- Vlna nenávisti a hluboké opovržení k 13 rozvratníkům
- Pohrdání zrádnou činností reakčních zaprodanců, kteří jsou zaslepeni svou chamtivostí, pokusili se o zvrát našeho režimu a návrat starých dob kapitalistického vykořisťování
- Zločinci, kteří jsou souzeni, opovrhují a z hloubi duše nenávidí všechny náš pracující lid, celý národ
- Hlas našeho lidu s rozhořením odmítá třináct rozvratníků
- Temné úmysly této hrstky fašistických rozvratníků
- S hněvem, odporem a hlubokou, svatou nenávistí k vlastizrádcům provázal náš lid každé slovo souzených zločinců
- Ve své zločinecké, protistátní činnosti provozovali své zločiny naprosto odloučení od lidu
- Vzrůstající pobouření a spravedlivý hněv pracujících nad zločiny 13 velezrádců a přísluhovačů imperialistů
- Pracující slibují v odpověď na rozvratnickou činnost zrádců a špiónů, že v zájmu obrany míru ještě více zvýší budovatelské úsilí
- Odporná banda došla zasloužené odplaty
- Zločinná činnost těchto agentů imperialismu, která byla odhalena před celým národem, zavazuje, abychom lépe chránili závody, pole

a domy, abychom zmařili v zárodku každý pokus imperialistických záškodníků poškodit naše budování

- Proces proti skupině rozvratníků a špiónů je velkou školou našeho lidu

Zdroj: autor práce, 2018 (vlastní testování)
Zdroj⁸⁷

Tabulka 10: Výrazové prostředky v procesu s R. Slánským

VÝRAZOVÉ PROSTŘEDKY – RUDOLF STRÁNSKÝ

Dobové neologismy	<ul style="list-style-type: none"> • Trockisti • Sionisté • Titovci • Sionismus • Titulář
Adjektiva k neutrálním pojmům	<ul style="list-style-type: none"> • Nepřátelé lidu • Zločinná spolupráce • Zločinné cíle • Spiklenecké centrum • Kapitalistické temno • Špinavá hra • Rozkladná činnost proti lidově demokratickým státům • Podkopná činnost • Zločinný záměr • Zrádná agentura z řad zrádců dělnické třídy
Expresivní výrazy	<ul style="list-style-type: none"> • Nepřátelé československého lidu, lidově demokratického zřízení a socialismu • Spiklenecká banda • Škúdci • Protistátní spiklenecké centrum • Nejhnusnější zrádci našeho lidu • Zločinecká banda Slánského • Imperialistický špión • Přisluhovači imperialistů • Drtivá porážka • Kapitalistická tvář spiklenců

⁸⁷ Autor práce, 2018 (vlastní testování)

	<ul style="list-style-type: none"> • Politická banda z nejreakčnějších nacionalistických a fašistických živlů • Kapitalističtí dravci • Americká dolarová pseudokultura • Kapitalisticko-kulatské živly • Vyvrhel lidské společnosti • Podlí zlosynové • Zběsilá sebranka trockistů, sionistů a kosmopolitů • Obraz hrůzné zločinnosti vyvrhelů • Proradná banda nepřátel státu • Banda z nejreakčnějších nacionalistických a fašistických živlů
<p>Konkrétní využití ve stylizaci</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Politická banda z nejreakčnějších nacionalistických a fašistických živlů • Zločinné a ničemné záměry těchto vyvrhelů, kteří usilovali o život milovaného soudruha Gottwalda a snažili se rozbít naše nerozlučné spolenectví a přátelství se Sovětským svazem • Zločinecká a spiklenecká banda Slánského se v těchto dnech odpovídá ze svých hanebných podlých a velezrádných činů a piklů proti státu a lidu • Agent a špion amerického imperialismu, odporný zrádce Slánský a jeho spřeženci byli tvrdě potrestáni • Neštítili se zrazovat a zaprodávat naši vlast západním imperialistům a jejich spojencům • Žádáme co nejtvrdší a nejpřísnější potrestání, aby byla učiněna výstraha všem zrádcům jim podobným, západním imperialistům, podněcovatelům třetí světové války • Průběh líčení a výpověď agenta nenávisti Slánského k republice a jejímu lidu a podlost, s jakou s ostatními zrádci připravoval zvrát našeho lidově demokratického zřízení k restauraci kapitalismu • Vlna odporu se zvedla na všech závodech proti zločinnému záměru vlastizrádce Slánského a jeho bandy • Slánský, který chladnokrevně přiznává, jak nechal zahynout ve sněhové bouři předního funkcionáře naší komunistické strany, Jana Švermu, poněvadž mu stál v cestě uchopení moci, plánoval stejně chladnokrevně zločin ještě otřesnější: likvidaci soudruha Klementa Gottwalda, který obklopen láskou našeho lidu, byl protistátnímu spikleneckému centru překážkou, jež zabraňovala uskutečnění špinavých protilidových plánů

- Nepodařilo se jim uskutečnit zlé zločiny, zvrátit nastoupenou cestu dělnické třídy
- Zaprodance západních imperialistů odsuzuje celý národ
- Odhalením a zneškodněním hnusné bandy zločinů a zrádců byla odstraněna brzda na naší cestě socialismu
- Každý člověk se otřásá odporem a hněvem nad podlými a hnusnými zločiny protistátního spikleneckého centra v čele s vyvrhelem lidské společnosti Slánským, řízeného americko-britskými imperialisty
- Každý člověk se otřásá odporem a hněvem nad podlými a hnusnými zločiny protistátního spikleneckého centra v čele s vyvrhelem lidské společnosti Slánským, řízeného americko-britskými imperialisty
- Do bahna vlastizrady, záškodnické, diversantské a špionážní činnosti se dostala zběsilá sebranka trockistů, sionistů a kosmopolitů ve své šílené nenávisti k našemu lidu a našemu lidově demokratickému zřízení
- Sloužíc špinavém americkému dolaru a usilujíc o rozvrat ke kapitalismu osnovali podlí zlosynové nejhrůznější škůdcovství a záškodnictví v našem hospodářství
- Obraz hrůzné zločinnosti vyvrhelů, nejodpornějších a nejzákeřnějších netvorů, kteří kdy v historii našeho dělnického hnutí zradili zájmy pracujících

Zdroj: autor práce, 2018 (vlastní testování)
Zdroj⁸⁸

⁸⁸ Autor práce, 2018 (vlastní testování)

10 INTERPRETACE VÝSLEDKŮ

10.1 Interpretace výsledků hypotézy 1

Četnost novinových článků o politických procesech s M. Horákovou a R. Slánským se výrazně zvyšovala během konání procesů a zřetelně poklesla po vynesení rozsudků.

Hypotéza byla potvrzena.

Byl vysloven předpoklad, že v průběhu konání politických procesů s M. Horákovou a s R. Slánským docházelo ke zvýšené četnosti novinových článků u vybraného tisku, které bylo provedeným testováním prokázáno. Účelem kvantity novinových článků bylo ovlivnit veřejné mínění v neprospěch obžalovaných, které vyústilo v souhlasnou podporu veřejnosti ve vysokém počtu zasílaných rezolucí.

V průběhu obou procesů se ve sledovaném tisku vyskytlo rozsáhlé zpravodajství z jednotlivých dnů přelíčení díky obsáhlým doslovným přepisům obžaloby, výsledků jednotlivých obžalovaných a svědků a vynesení rozsudku. Stránky tisku zaplnily rezoluce, úvodníky, komentáře, reportáže, ohlasy ze zahraničního tisku a články od předních levicových literátů. Po skončení procesu byl nepravdělně uveřejněn novinový článek v některém z vybraných deníků. V den vykonání trestu smrti odsouzených se ve sledovaném tisku v případě obou procesů objevila jen jedna krátká zpráva.

10.2 Interpretace výsledků hypotézy 2

V průběhu politických procesů s M. Horákovou a R. Slánským se razantnost článků ve sledovaném tisku zvyšovala.

Hypotéza byla potvrzena.

Na základě provedené obsahové analýzy jednotlivých novinových článků k procesu s M. Horákovou a k procesu s R. Slánským vyplývá, že zvýšená razantnost se projevila hlavně v textech rezolucí, v nichž veřejnost morálně odsuzovala obžalované a žádala pro ně udělení nejvyšších trestů. Ve svém obsahu byly často údernější než ostatní novinové články. Rezoluce se ve sledovaném tisku objevily hned druhý den po zahájení procesu a plnily stránky po celý průběh procesů i několik dní po vyhlášení rozsudků.

Zvýšená razantnost se projevila i v novinových článcích předních českých literátů např. I. Olbrachta, M. Pujmanové, I. Skály, S. K. Neumanna, kteří se negativně vyjadřovali k jednotlivým obžalovaným a k jejich protistátní činnosti. V procesu s M. Horákovou se zvýšená razantnost projevila také v oficiálních stanoviscích čelních představitelů Československé strany socialistické, která se snažila co nejvíce distancovat od oficiální politiky původní strany národně sociální a deklarovat podporu KSČ a Sovětského svazu.

Proces s M. Horákovou i proces s R. Slánským dokládá účelovou manipulaci s veřejným míněním. Hromadné ovládání lidí důsledným opakováním vykonstruovaných obvinění z válečných příprav proti obyvatelstvu, neustálé zdůrazňování společenské hrozby a osočování obžalovaných prostřednictvím silně negativních expresivních výrazů, vyústilo ve veřejný souhlas s potrestáním označených viníků i v případě, že se jednalo o trest smrti. Proces s M. Horákovou je o to tragičtější, že se jednalo o ženu, která v době druhé světové války v protinacistickém odboji nasazovala život za český národ, po válce se opět aktivně snažila o budování Československého státu a stejný národ za pět let souhlasil s trestem smrti.

Proces s R. Slánským provázela antisemitská propaganda, která byla průvodním jevem válečných hrůz druhé světové války. Novinové články protiizraelské povahy v průběhu procesu vycházely z aktuálního politického postoje Sovětského svazu vůči novému izraelskému státu. Řada obžalovaných čelních představitelů KSČ byla pro svůj židovský původ podezírána ze spolupráce s mezinárodním židovským spiknutím (sionismem), jehož cílem bylo údajně zničit socialistický řád a nastolit kapitalismus.

10.3 Interpretace výsledků hypotézy 3

Konvergence obsahu novinových článků ve vybraných denících byla vyšší ve vnitrostranickém procesu s R. Slánským než v procesu s M. Horákovou.

Hypotéza byla potvrzena.

Veškerý československý tisk včetně ČTK podléhal přísné kontrole KSČ, která věnovala zvýšenou pozornost mediální propagandě politického procesu s M. Horákovou a procesu s R. Slánským. Všechny novinové články, týkající se přelíčení, byly ostatními

deníky přebírány z Rudého práva nebo ČTK. Tím se prokázala shoda v obsahu novinových článků v procesu s M. Horákovou i s R. Slánským. Patrné rozdíly se vyskytly u titulků novinových článků z přelíčení v procesu s M. Horákovou.

Ostatní novinové články zaměřené na proces s M. Horákovou a proces s R. Slánským se ve svém obsahu shodovaly ve způsobu stylizace, která měla za cíl vyvolat veřejný strach a sociální vyloučení obžalovaných. Obsahovou shodu lze vysledovat i ve vybraných otištěných rezolucích a u článků ze zahraničního tisku.

10.4 Interpretace výsledků hypotézy 4

Utváření negativního obrazu obviněných v novinovém zpravodajství se projevilo v jednotném používání propagandistických jazykových prostředků a ve stylizaci obsahu novinových článků.

Hypotéza byla potvrzena.

V průběhu konání obou politických procesů využívala mediální propaganda jednotného jazykového vyjadřování a opakující se proklamace bdělosti a ostražitosti v boji s třídním nepřítelem. Vymezením kategorie nepřítele demonstrovala politickou orientaci na spojení se Sovětským svazem, jako ochráncem trvalého míru a izolaci od politiky „amerických imperialistů“. Jazyk uplatňoval množství expresivních výrazů s emocionálním podbarvením, hrubé až vulgární výrazy, úderná hesla a výzvy, které napomáhaly dotvořit silně negativní obraz obžalovaných a jejich spáchaných zločinů.

ZÁVĚR

Pro udržení mocenského monopolu KSČ bylo nezbytné neustálé odhalování třídního nepřítele Československého státu. Nepřítel státu byl definován jako viník celospolečenských hospodářských potíží, původce válečného nebezpečí či ohrožení budování socialismu a lidově demokratického zřízení, kterého je nutno odstranit. K uplatňování represivní politiky KSČ sloužily zejména zmanipulované politické procesy podporované mediální propagandou, jako nástroj demonstrace mocenské síly KSČ a pevnosti nově nastoleného řádu.

Politické procesy s „vnějším nepřítelem“, reprezentované procesem s M. Horákovou a společníky, představovaly boj s politikou „amerických imperialistů“ a postupnou izolací Československa od západních zemí k pevnému spojení se Sovětským svazem a dalšími zeměmi východního bloku. Proces s „vnitřním nepřítelem“ v řadách KSČ, kterým byl R. Slánský a společníci, vyvolal atmosféru strachu a vedl k uplatňování razantnějších postupů proti nepříteli ve vlastních řadách v souladu s doporučením sovětského komunistického vůdce J.V. Stalina.

Po únorovém převratu v roce 1948 byl československý tisk, vedle rozhlasového vysílání, hlavním zprostředkovatelem tehdejších aktuálních událostí a dění ve společnosti v duchu politiky KSČ. Mediální propagandě politických procesů věnovalo vedení KSČ značnou pozornost. Tiskové zprávy procházely přísnou kontrolou, byly vydávány přesné instrukce a nařízení o způsobu vedení politické propagandy. Zmanipulovaní občané, kteří se účastnili soudních přelíčení a sledovali rozhlasové přenosy ze soudní síně, zasílali rezoluce a telegramy Státnímu soudu, ve kterých žádali nejprísnější tresty pro obžalované. Zároveň uzavírali pracovní závazky, kterými vyjadřovali podporu KSČ a prezidentu Klementu Gottwaldovi. V celostátním tisku se denně objevovalo rozsáhlé zpravodajství o průběhu procesů, včetně komentářů, redakčních textů, příspěvků předních komunisticky orientovaných umělců a literátů nebo ohlasů ze zahraničního tisku.

Politická propaganda procesů účelově spojovala činnost obžalovaných s nebezpečím ze zahraničí a válečnou hrozbou. K tomu byl využíván promyšlený způsob manipulace, založený na povědomí veřejnosti o válečných hrůzách druhé světové války. Základní konstrukce mediální propagandy spočívala ve vytvoření společenského konfliktu mezi pracujícím lidem v čele s KSČ (MY), versus zrádci, spiklenci a spojenci amerického

imperialismu (ONI). Opakovaným předkládáním nezvratných důkazů o „zákeřných“ úmyslech a protistátní činnosti nepřátel pracujícího lidu (tzv. třídního nepřítele), získávala KSČ převážnou podporu veřejnosti k legitimizaci politických procesů.

Celostátní tisk naplnilo množství článků s emocionálním podbarvením a údernou rétorikou. Skrze jednoduchá účelově propagandistická hesla a výzvy k neustálé bdělosti a ostražitosti apelovala KSČ na jednotu lidu k odstranění všech nepřátel pracujícího lidu. Významným aspektem politické propagandy bylo využívání jednotného jazyka, zejména stylizace informací s převládající negativní propagandou, využití specifických dobových expresivních výrazů, negativních adjektiv k neutrálním pojmům, neologismů a stereotypů.

Výsledky výzkumu potvrdily účinné působení politické propagandy v zájmu KSČ a objasnily použití propagandistických prostředků ve vybraném dobovém tisku v průběhu procesů s JUDr. Miladou Horákovou a Rudolfem Slánským a jejich společníky.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použitých českých zdrojů

- BEDNAŘÍK, P., JIRÁK, J., KÓPPLOVÁ, B. *Dějiny českých médií: Od počátku do současnosti*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2011. ISBN 978-80-247-3028-8.
- ČERMÁK, F., CVRČEK, V., SCHMIEDTOVÁ, V. *Slovník komunistické totality*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2010. ISBN 978-80-7422-060-9.
- FIDELIUS, P. *Řeč komunistické moci*. 2. rozšířené vyd. Praha: Triáda, 2016. ISBN 978-80-7474-176-0.
- KAPLAN, K. *Československo v letech 1948 – 1953: 2.část*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1991. ISBN 80-04-25700-3.
- KAPLAN, K. *Největší politický proces "M. Horáková a spol."*. 1. vyd. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR ve spolupráci s Archivem hl. m. Prahy, 1995. ISBN 80-85270-48-X.
- KAPLAN, K. *Nekrvavá revoluce*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 1993. ISBN 80-204-0145-8.
- KAPLAN, K., PALEČEK, P. *Komunistický režim a politické procesy v Československu*. 2. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2003. ISBN 978-80-7364-049-1.
- KAPLAN, K. *StB o sobě: Výpověď vyšetřovatele Bohumila Doubka*. 1. vyd. Praha: Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu PČR, 2002. ISBN 80-902885-8-8.
- KAPLAN, K., TOMÁŠEK, D. *O cenzuře v Československu v letech 1945 – 1956*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 1994. ISBN 80-85270-38-2.
- KAPLAN, K. *Zpráva o zavraždění generálního tajemníka*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 1992. ISBN 80-204-0269-1.
- Klosův archiv, f. 02/4, KSČ – ÚV 1945 – 1989, sv. 15, a. j. 127, Praha – sekretariát 1945 – 1951, bod 10–11, l. 2–3.
- KNAPÍK, J. *Únor a kultura: Sovětizace české kultury 1948-1950*. 1. vyd. Praha: Libri, s.r.o., 2004. ISBN 80-7277-212-0.
- KONČELÍK, J., VEČEŘA, P., ORSÁG, P. *Dějiny českých médií 20. století*. 1. vyd. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-698-8.
- LINHART, J., PETRUSEK, M., VODÁKOVÁ, A., MAŘÍKOVÁ, Hana. *Velký sociologický slovník*. Praha: Karolinum, 1996. ISBN 80-7184-310-5.
- MACURA, V. *Šťastný věk*. 1. vyd. Praha: Academia, 2008. ISBN 978-80-200-1669-0.
- Ministerstvo spravedlnosti. *Proces s vedením protistátního spikleneckého centra v čele s Rudolfem Slánským*. 1. vyd. Praha: Orbis, 1953.
- Ministerstvo spravedlnosti. *Výroční zpráva o činnosti soudů a prokuratur za rok 1950*. Praha: Ministerstvo spravedlnosti, 1950.
- Národní archiv v Praze, f. Čepička 100/52, KSČ – ÚV 1945 – 1989, sv. 28, a.j. 180, Směrnice pro nové zpravodajství o soudní činnosti, l. 3.

NEULS, J., DVORŽÁK, M. *Co se skrývalo za zdmi klášterů*. 1. vyd. Praha: Ministerstvo informací a osvěty, 1950.

UTITZ, B. *Neuzavřená kapitola: Politické procesy padesátých let*. 1. vyd. Praha: Lidové nakladatelství, 1990. ISBN 80-7022-091-0.

VERNER, P. *Propaganda a manipulace*. 1. vyd. Praha: UJAK, 2011. ISBN 978-80-7452-015-0.

VOREL, J., ŠIMÁNKOVÁ, A. *Československá justice v letech 1948 – 1953 v dokumentech, díl I*. 1. vyd. Praha: Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu PČR, 2003. ISBN 80-86621-03-0.

VOREL, J., ŠIMÁNKOVÁ, A., BABKA, I. *Československá justice v letech 1948 – 1953 v dokumentech, díl II*. 1. vyd. Praha: Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu PČR, 2004. ISBN 80-86621-05-7.

Zákon č. 232/1948 Sb. o státním soudu. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1948. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzgg4f6mrtgiwta>

Seznam zdrojů periodik

Celou zemí zní rozhodný hlas lidu: Republiku si rozvracet nedáme!. *Rudé právo*. 1950, roč. 30, č. 132.

ČSŽ žádá nejpřísnější potrestání zrádců. *Rudé právo*. 1950, roč. 30, č. 135.

Další pracovní závazky odpovědí rozvratníkům. *Lidová demokracie*. 1950, roč. 6, č. 132.

Jednomyslně zní hněvivý hlas našeho lidu – smrt imperialistickým agentům! *Rudé právo*. 1952, roč. 33, č. 317.

KLINGER, M. Lidé na dně. *Svobodné slovo*. 1950, roč. 6, č. 131, s. 6. 6. 1950.

LANCOVÁ, B. Věříme straně! *Rudé právo*. 1952, roč. 33, č. 312.

Lid žádá přísné tresty pro rozvratníky. *Svobodné slovo*. 1950, roč. 6, č. 130.

Nejpřísnější trest zločinecké bandě Slánského! *Mladá fronta*. 1952, roč. 8, č. 275.

Neprátele našeho lidu. *Rudé právo*. 1950, roč. 30, č. 130.

Nesmírné opovržení našeho lidu stíhá zrádce. *Rudé právo*. 1950, roč. 30, č. 136.

Pod vedením soudruha Gottwalda rozdrtíme všechny pokusy špionů a zrádců – vybudujeme socialismus. *Rudé právo*. 1952, roč. 33, č. 313.

Poučení a výstraha. *Svobodné slovo*. 1950, roč. 6, č. 136.

Prací odpovídáme záškodníkům. *Svobodné slovo*. 1950, roč. 6, č. 134.

Pracující ČKD Sokolovo žádají přísný a spravedlivý trest zrádcům národa. *Rudé právo*. 1950, roč. 30, č. 131.

Pracující závodů a vesnic souhlasí se spravedlivým rozsudkem nad zrádci a špiony. *Rudé právo*. 1950, roč. 30, č. 137.

Pracující žádají nejpřísnější trest pro bandu vlastizrádců. *Svobodné slovo*. 1952, roč. 8, č. 279.

Proces s vedením protistátního spikleneckého centra v čele s Rudolfem Stránským. *Rudé právo*. 1952, roč. 33, č. 314.

Proces s vedením protistátního spikleneckého centra v čele s Rudolfem Stránským. *Rudé právo*. 1952, roč. 33, č. 315.

Rozhořčení členstva strany proti rozvratníkům. *Svobodné slovo*. 1950, roč. 6, č. 133.

Rozsudek nad bandou špiónů a velezrádců vynesl všecken československý lid. *Rudé právo*. 1950, roč. 30, č. 138.

Rozsudek nad vedením protistátního spikleneckého centra vykonán. *Rudé právo*. 1952, roč. 33, č. 324.

Rozsudek nad velezrádci vykonán. *Rudé právo*. 1950, roč. 30, č. 152.

SVOBODA, A., TUČKOVÁ, A. Spřeženci Slánského. *Mladá fronta*. 1952, roč. 8, č. 278.

ŠAFARÍK, J. Zrada programem. *Svobodné slovo*. 1950, roč. 6, č. 131.

Špiónka Horáková doznává své zločiny proti republice a míru. *Mladá fronta*. 1950, roč. 6, č. 127.

Urychlíme růst a rozkvet našeho hospodářství. *Rudé právo*. 1952, roč. 33, č. 317.

Zrádce. *Mladá fronta*. 1952, roč. VIII, č. 277.

Žaloba proti vedení protistátního spikleneckého centra v čele s Rudolfem Slánským. *Rudé právo*. 1952, roč. 33, č. 310.

Seznam použitých zahraničních zdrojů

ELLUL, J. *Propaganda*. New York: Vintage Books, 1973. ISBN 0-394-71874-7.

Seznam použitých internetových zdrojů

KOLOUCH, F. *Církevní procesy a akce K* [online]. 9. 6. 2013 [cit. 2017-09-15].

Dostupné z: <http://www.moderni-dejiny.cz/clanek/cirkevni-procesy-a-akce-k/>

KOURA, P., KOUROVÁ, P. *Kampaň kolem procesu se Slánským a spol. odkryla v české společnosti temné proudy* [online]. 3. 12. 2012 [cit. 2017-10-15]. Dostupné z:

http://zpravy.idnes.cz/kampan-kolem-procesu-se-slanskym-a-spol-odkryla-v-ceske-spolocnosti-temne-proudy-g1r-/zpr_archiv.aspx?c=A121130_152833_kavarna_chu

KOURA, P., KOUROVÁ, P. *Před šedesáti roky probíhalo v této zemi běsnění proti Miladě Horákové a spol.* [online]. 5. 6. 2010 [cit. 2017-10-5]. Dostupné z:

http://zpravy.idnes.cz/pred-sedesati-roky-probihalo-v-teto-zemi-besneni-proti-milade-horakove-a-spol-18d-/zpr_archiv.aspx?c=A100601_140453_kavarna_chu

- MAREK, F. *Psychologie propagandy I. – Co je propaganda?* [online]. 12. 11. 2015 [cit. 2017-10-16]. Dostupné z: <http://manipulatori.cz/psychologie-propagandy-i-co-je-propaganda/>
- NEDVĚDICKÝ, K. *Komunistická justice* [online]. 1999 – 2018 [cit. 2017-08-16]. Dostupné z: <http://www.totalita.cz/vysvetlivky/justice.php>
- PODZIMKOVÁ, D. *Vražda Milady Horákové: dodnes neuzavřený případ* [online]. 27. 6. 2007 [cit. 2017-10-1]. Dostupné z: https://www.tyden.cz/rubriky/domaci/historie/vrazda-milady-horakove-dodnes-neuzavreny-pripad_14652.html
- PIRATKA, JARIL *Životopis* [online]. 1996 – 2018 [cit. 2017-10-1]. Dostupné z: <http://zivotopis.osobnosti.cz/milada-horakova.php>
- RŮŽIČKA, D. *Bezpečnostní pětky* [online]. 1999 – 2018 [cit. 2017-08-16]. Dostupné z: <http://www.totalita.cz/vysvetlivky/petky.php>
- RŮŽIČKA, D. *Československý rozhlas 50. léta* [online]. 1999 – 2018 [cit. 2017-08-15]. Dostupné z: http://www.totalita.cz/sp/sp_d_cro_50.php
- RŮŽIČKA, D. *Československý rozhlas 50. léta – cenzura* [online]. 1999 – 2018 [cit. 2017-08-15]. Dostupné z: http://www.totalita.cz/sp/sp_d_cro_50_03.php
- RŮŽIČKA, D. *Československý rozhlas 50. léta – institucionální postavení Čs. rozhlasu ve společnosti* [online]. 1999 – 2018 [cit. 2017-08-15]. Dostupné z: http://www.totalita.cz/sp/sp_d_cro_50_02.php
- RŮŽIČKA, D. *Politické procesy v 50. letech* [online]. 1999 – 2018 [cit. 2017-08-28]. Dostupné z: <http://www.totalita.cz/proc/proc.php>
- RŮŽIČKA, D. *Státní bezpečnost (StB)* [online]. 1999 – 2018 [cit. 2017-08-25]. Dostupné z: <http://www.totalita.cz/stb/stb.php>
- Sbírka zákonů republiky Československé* [online]. [cit. 2017-09-10]. Dostupné z: <http://ftp.aspi.cz/opispdf/1948/085-1948.pdf>

SEZNAM ZKRATEK

- ČSL – Československá strana lidová
- ČSM – Československý svaz mládeže
- ČSS – Československá strana socialistická
- ČSS – Československá strana socialistická
- HSTD – Hlavní správa tiskového dohledu
- KSČ – Komunistická strana Československa
- ROH – Revoluční odborové hnutí
- SNB – Sbor národní bezpečnosti
- StB – Státní bezpečnost
- TASS – Tisková agentura Sovětského svazu
- ÚV KSČ – Ústřední výbor Komunistické strany Československa

SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ

Seznam tabulek

Tabulka 1: Četnost novinových článků v procesu s M. Horákovou	52
Tabulka 2: Četnost novinových článků v procesu s R. Slánským	54
Tabulka 3: Rozsah novinových článků v procesu s M. Horákovou.....	55
Tabulka 4: Rozsah novinových článků v procesu s R. Slánským	57
Tabulka 5: Obsah novinových článků v procesu s M. Horákovou.....	71
Tabulka 6: Obsah novinových článků v procesu s R. Slánským.....	73
Tabulka 7: Stylizace novinového zpravodajství v procesu s M. Horákovou	75
Tabulka 8: Stylizace novinového zpravodajství v procesu s R. Slánským	80
Tabulka 9: Výrazové prostředky v procesu s M. Horákovou.....	86
Tabulka 10: Výrazové prostředky v procesu s R. Slánským.....	89

Seznam grafů

Graf 1: Četnost novinových článků – proces Milada Horáková.....	53
Graf 2: Četnost novinových článků – proces Rudolf Stránský.....	55
Graf 3: Rozsah mediální propagandy – proces Milada Horáková.....	56
Graf 4: Rozsah mediální propagandy – proces Rudolf Stránský.....	58

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A – Razantnost novinových článků v procesu Milady Horákové.....	I
Příloha B – Razantnost novinových článků v procesu Rudolfa Stránského.....	X
Příloha C – Bibliografické údaje.....	XXI

Příloha A – Razantnost novinových článků v procesu Milady Horákové

Politický proces s M. Horákovou					
Datum	Deník	Novinový článek	Titulek	Umístění (č. str.)	Počet stran konkrétního článku
31.5.1950	Rudé právo	přelíčení	Proces s vedením záškodnického spiknutí proti republice a jejímu lidu	3, 4	2
31.5.1950	Svobodné slovo	přelíčení	Dnes zahájení procesu s vedoucími činiteli záškodnického spiknutí proti státu	1, 4, 5	3
31.5.1950	Lidová demokracie	přelíčení	Vedení záškodnické skupiny před státním soudem v Praze	3, 4, 5	3
31.5.1950	Mladá fronta	přelíčení	Obžaloba proti pučistům a špionům usilujícím o válku proti republice	5, 6, 7	3
1.6.1950	Rudé právo	přelíčení	Chtěli válku proti republice, aby kapitalisté mohli znovu vykořisťovat náš lid	3	1
1.6.1950	Svobodné slovo	přelíčení	Protistátní síť spiklenců se ve své činnosti orientovala na válku	4, 5	2
1.6.1950	Lidová demokracie	přelíčení	První den přelíčení se 13 nepřáteli pracujícího lidu	3, 4	2
1.6.1950	Mladá fronta	přelíčení	Špionka Horáková doznává své zločiny proti republice a míru	5, 6	2
2.6.1950	Rudé právo	přelíčení	Špionáž, rozvrat, návrat ke kapitalismu – program agentů ve službách podněcovatelů války	3	1
2.6.1950	Rudé právo	redakční text	Chtěla, aby byla bombardována Praha	5	1
2.6.1950	Rudé právo	redakční text	Ohlas dne	5	1
2.6.1950	Svobodné slovo	přelíčení	Skupina rozvratníků a špionů počítala s válkou proti vlastní zemi	3	1
2.6.1950	Svobodné slovo	redakční text	Odsuzujeme rozvratníky	3	1
2.6.1950	Svobodné slovo	redakční text	Na okraj procesu	4	1
2.6.1950	Lidová demokracie	přelíčení	Druhý den procesu se členy vedení záškodnického spiknutí	3, 4	2

2.6.1950	Mladá fronta	přelíčení	Důkazy plně usvědčují zrádce dr. Nestávála	6, 7	2
3.6.1950	Rudé právo	přelíčení	Teroristickými akcemi chtěli zmařit mírovou výstavbu naší země	3	1
3.6.1950	Rudé právo	redakční text	Ohlas dne	5	1
3.6.1950	Svobodné slovo	přelíčení	Skupina rozvratníků připravovala terorismus, vraždy a sabotáž	4, 5	2
3.6.1950	Lidová demokracie	přelíčení	Přelíčení s nepřáteli lidu před státním soudem v Praze	3	1
3.6.1950	Lidová demokracie	rezoluce	Soud nad rozvratníky – Pracující žádají přísný a spravedlivý trest	4	1
3.6.1950	Mladá fronta	přelíčení	Zrádci ve službách zahraniční špionáže	6, 7	2
4.6.1950	Rudé právo	rezoluce	Celou zemí zní rozhodný hlas lidu: Republiku si rozvracet nedáme!	1	1
4.6.1950	Rudé právo	přelíčení	Bdělost našeho lidu zmařila spiknutí bandy záškodníků a špiónů, spojených s imperialistickými diplomaty	3, 7	2
4.6.1950	Rudé právo	redakční text	Ohlas dne	7	1
4.6.1950	Svobodné slovo	rezoluce	Lid žádá přísné tresty pro rozvratníky	1	1
4.6.1950	Svobodné slovo	redakční text	Práci proti rozvratu, mírem proti válce	1, 2	2
4.6.1950	Svobodné slovo	přelíčení	Záškodníci zrazovali zájmy lidu ve prospěch kapitalismu a války	3, 4, 13	1
4.6.1950	Svobodné slovo	redakční text	Pozdní doznání	4	1
4.6.1950	Lidová demokracie	redakční text	Sobotní přelíčení s rozvratníky	2	1
4.6.1950	Lidová demokracie	přelíčení	Prisluhovači západních imperialistů před státním soudem	4, 5, 6	3
4.6.1950	Mladá fronta	přelíčení	Zástupci diplomatických misí imperialistů špiónů	4, 5, 6	3
4.6.1950	Mladá fronta	rezoluce	Nejpřísnější tresty bandě rozvratníků	5	1

6.6.1950	Rudé právo	rezoluce	Proces proti velezrádcům a špionům – škola bdělosti a ostražitosti	1	1
6.6.1950	Rudé právo	přelíčení	V bahně zrady stíhání opovržením všeho pracujícího lidu, končí rozbíječi jednoty dělnické třídy	3, 4	2
6.6.1950	Rudé právo	redakční text	Galerie zrádců	5	1
6.6.1950	Rudé právo	redakční text	ohlas dne	5	1
6.6.1950	Svobodné slovo	rezoluce	Lid odsuzuje rozvratníky a zrádce našeho národa	1	1
6.6.1950	Svobodné slovo	redakční text	Lidé na dně	1	1
6.6.1950	Svobodné slovo	redakční text	Odsuzujeme zrádce národa	2	1
6.6.1950	Svobodné slovo	přelíčení	Od podlamování jednoty dělnické třídy došli ke zradě republiky	5, 6, 7	3
6.6.1950	Svobodné slovo	redakční text	Zrada programem	7	1
6.6.1950	Lidová demokracie	rezoluce	Pro přísné a spravedlivé tresty všem zrádcům	2	1
6.6.1950	Lidová demokracie	redakční text	K procesu se záškodníky	2	1
6.6.1950	Lidová demokracie	přelíčení	Výpovědi obžalovaných rozvratníků republiky skončeny	3	1
6.6.1950	Mladá fronta	přelíčení	Trockisté s americkými špiony chystali zkázu republiky	6, 7	2
6.6.1950	Mladá fronta	přelíčení	Ze sobotní výpovědi Z. Kalandry	6	1
6.6.1950	Mladá fronta	rezoluce	Republiku si rozvracet nedáme	7	1
7.6.1950	Rudé právo	rezoluce	V tisících resolucí odsuzuje náš lid bandu špionů a velezrádců	1	1
7.6.1950	Rudé právo	zahraniční tisk	Pokrokový tisk o procesu s československými zrádci	2	1
7.6.1950	Rudé právo	přelíčení	Svěddecké výpovědi novým dokladem o nejtěžších zločinech souzených velezrádců a špionů + Šestý den procesu s vedením záškodnického spiknutí	3	1

7.6.1950	Rudé právo	redakční text	Rubrika Ohlas dne	5	1
7.6.1950	Rudé právo	redakční text	rubrika Dopisy Rudému právu	5	1
7.6.1950	Rudé právo	rezoluce	Tvůrčí síla a ostražitost našeho lidu rozbíjí plány rozvratníků a válečných štváčů	6	1
7.6.1950	Svobodné slovo	rezoluce	Republiku si rozvracet nedáme a mír ubráníme	2, 5	2
7.6.1950	Svobodné slovo	zahraniční tisk	Pokrokový tisk o procesu	2	1
7.6.1950	Svobodné slovo	zahraniční tisk	Pokrokový tisk o procesu s československými zrádci	2	1
7.6.1950	Svobodné slovo	přelíčení	Výpověď svědků dokresluje činnost členů rozvratnické skupiny	4, 5, 6	3
7.6.1950	Svobodné slovo	přelíčení	K procesu se záškodníky	6	1
7.6.1950	Svobodné slovo	redakční text	Bdělost a ostražitost	5	1
7.6.1950	Lidová demokracie	rezoluce	Další pracovní závazky odpovědi rozvratníkům	2	1
7.6.1950	Lidová demokracie	redakční text	Zrada byla jejich programem	2	1
7.6.1950	Lidová demokracie	přelíčení	Výpověď devatenácti svědků v procesu s nepřáteli republiky	3, 4, 5	3
7.6.1950	Lidová demokracie	přelíčení	K procesu se záškodníky	6	1
7.6.1950	Mladá fronta	přelíčení	Na konci špinavých intrik a zrady měla být válka	4	1
7.6.1950	Mladá fronta	rezoluce	Týdnem údernických směn odpovídají stavaři na zločinné plány zrádců	4	1
7.6.1950	Mladá fronta	rezoluce	Mládež žádá trest pro nepřátele republiky	4	1
7.6.1950	Mladá fronta	zahraniční tisk	Pokrokový tisk o procesu s čs. zrádci	5	1
8.6.1950	Rudé právo	redakční text	Hněv pracujících stíhá zrádce	1	1

8.6.1950	Rudé právo	přelíčení	Dnes bude vynesena rozsudek nad vedením záškodnického spiknutí proti republice	5	1
8.6.1950	Rudé právo	rezoluce	Necht' špioni, zločinci a velezrádci jsou přísně a spravedlivě potrestáni!	5	1
8.6.1950	Rudé právo	redakční text	Jejich konec	6	1
8.6.1950	Rudé právo	rezoluce	V bývalé továrně velezrádce Hejdy	6	1
8.6.1950	Rudé právo	redakční text	Před soudem lidu	6	1
8.6.1950	Rudé právo	rezoluce	Zničíme reakci i zrádce	6	1
8.6.1950	Rudé právo	rezoluce	Ničím se neliší od Mnichovanů	6	1
8.6.1950	Rudé právo	rezoluce	Odpovídáme válečným štváčům novými pracovními závazky	6	1
8.6.1950	Rudé právo	rezoluce	Svůj šťastný domov uhájíme	6	1
8.6.1950	Rudé právo	rezoluce	Hlas vojáka	6	1
8.6.1950	Rudé právo	rezoluce	Odsuzujeme zrádce a špiony	6	1
8.6.1950	Rudé právo	redakční text	Beseda v závodě o procesu	6	1
8.6.1950	Rudé právo	rezoluce	ČSZ žádá nejprísnejší potrestání zrádců	7	1
8.6.1950	Rudé právo	redakční text	rubrika Ohlas dne	7	1
8.6.1950	Rudé právo	redakční text	rubrika Pražský den	8	1
8.6.1950	Rudé právo	redakční text	Mladoboleslavští škodováci rázně odsoudili činnost špionů a zrádců	8	1
8.6.1950	Svobodné slovo	rezoluce	Rozhořčení členstva strany proti rozvratníkům	2	1
8.6.1950	Svobodné slovo	rezoluce	Rázněji proti škůdcům	3	1
8.6.1950	Svobodné slovo	přelíčení	Svědectví J. Vávry – Stařika dokresluje obraz činnosti velezrádců	4	1
8.6.1950	Svobodné slovo	redakční text	Svůj k svému	5	1

8.6.1950	Lidová demokracie	přelíčení	Dnes rozsudek nad vedením záškodnického spiknutí	3, 4	2
8.6.1950	Lidová demokracie	redakční text	Ostražitostí proti zrádcům	4	1
8.6.1950	Lidová demokracie	rezoluce	Pracující lid odpovídá na činnost rozvratníků	4	1
8.6.1950	Mladá fronta	přelíčení	Agentům amerického imperialismu strženy masky	8	1
9.6.1950	Rudé právo	přelíčení	Rozsudek státního soudu dopadl plnou vahou na odpornou bandu velezrádců a špiónů, Odporná banda velezrádců a špiónů dohrála svou hanebnou roli	3, 4, 5	3
9.6.1950	Rudé právo	rezoluce	Nesmírné opovržení našeho lidu stíhá zrádce	5	1
9.6.1950	Rudé právo	redakční text	rubrika Ohlas dne	5	1
9.6.1950	Rudé právo	redakční text	Odpověď jinonického Motorletu: 50 nových úderníků	8	1
9.6.1950	Rudé právo	rezoluce	Resoluce zaměstnanců ÚNV k procesu se špióny a zrádci	8	1
9.6.1950	Rudé právo	rezoluce	Zvýšíme produktivitu práce	8	1
9.6.1950	Svobodné slovo	rezoluce	Práci odpovídáme záškodníkům	2	1
9.6.1950	Svobodné slovo	přelíčení	Spravedlivý rozsudek nad bandou velezrádců a špiónů	3, 4, 5	3
9.6.1950	Svobodné slovo	redakční text	Spravedlivý trest	3	1
9.6.1950	Svobodné slovo	rezoluce	Zvýšenou prací odpovídáme záškodníkům	8	1
9.6.1950	Lidová demokracie	rezoluce	Budovatelské úsilí odpovědí záškodníkům	1	1
9.6.1950	Lidová demokracie	přelíčení	Spravedlivý rozsudek státního soudu nad nepřáteli lidu	3, 4, 5, 6	4
9.6.1950	Lidová demokracie	rezoluce	Rozhořčení čs. lidu nad zločiny rozvratníků	6	1
9.6.1950	Mladá fronta	přelíčení	Válka – to byl společný program zločinců	14	1

9.6.1950	Mladá fronta	rezoluce	Horníci odpovídají rozvratníkům zvýšenou prací odsouzení protistátní činnosti obžalovaných	14	1
10.6.1950	Rudé právo	zahraniční tisk	Zahraniční tisk o procesu s československými zrádci	2	1
10.6.1950	Rudé právo	rezoluce	Všechn československý lid plně schvaluje spravedlivý rozsudek nad velezrádci	3	1
10.6.1950	Rudé právo	rezoluce	Republiku si rozvracet nedáme	3	1
10.6.1950	Rudé právo	redakční text	Starý podlý svět	3	1
10.6.1950	Rudé právo	redakční text	rubrika Ohlas dne	5	1
10.6.1950	Rudé právo	redakční text	Pracující závodů a vesnic souhlasí se spravedlivým rozsudkem nad zrádci a špiony	6	1
10.6.1950	Rudé právo	rezoluce	Závazky vyjadřují souhlas s rozsudkem	6	1
10.6.1950	Rudé právo	rezoluce	Souhlasíme, rozsudek je spravedlivý	6	1
10.6.1950	Svobodné slovo	zahraniční tisk	Vítězství čs. demokracie	2	1
10.6.1950	Svobodné slovo	rezoluce	Lid rozhořčen zločiny zrádců	3	1
10.6.1950	Lidová demokracie	redakční text	Škola bdělosti	2	1
10.6.1950	Lidová demokracie	rezoluce	Zasloužená odplata zrádcům	3	1
10.6.1950	Lidová demokracie	rezoluce	Další četné protesty pracujících proti zrádcům	7	1
10.6.1950	Mladá fronta	redakční text	Podlí velezrádci a odporní špioni dostali takový trest, jaký si zasloužili	8	1
10.6.1950	Mladá fronta	redakční text	Delegáti sjezdu souhlasí s přísnými tresty válečným dobrodruhům	8	1
11.6.1950	Rudé právo	rezoluce	Rozsudek nad bandou šponů a velezrádců vynesl všechny československý lid	1	1
11.6.1950	Rudé právo	rezoluce	Dáme více oceli – odpověď slévačů imperialistům	1	1

11.6.1950	Rudé právo	rezoluce	Vytvoříme pracovní skupiny na státním statku	1	1
11.6.1950	Rudé právo	rezoluce	Zvýšíme bdělost a ostražitost	1	1
11.6.1950	Rudé právo	rezoluce	Proces poučil i zemědělce	1	1
11.6.1950	Rudé právo	rezoluce	Proces je pobídkou ke zvýšení bdělosti	1	1
11.6.1950	Rudé právo	redakční text	V žoldu nepřátel lidstva	4	1
11.6.1950	Rudé právo	redakční text	Rozdrtili jsme bandu zrádců, rozdrtíme každého nepřítele lidu!	4	1
11.6.1950	Rudé právo	redakční text	Nad procesem	4	1
11.6.1950	Rudé právo	redakční text	Logická cesta ke zradě	5	1
11.6.1950	Rudé právo	rezoluce	Zrádci dostali zasloužený trest	6	1
11.6.1950	Rudé právo	redakční text	rubrika Ohlas dne	7	1
11.6.1950	Svobodné slovo	rezoluce	Poučení a výstraha	1	1
11.6.1950	Svobodné slovo	rezoluce	Mír a naši drahou republiku si nedáme nikým rozvracet	3	1
11.6.1950	Svobodné slovo	redakční text	Byly to ženy?	3	1
11.6.1950	Svobodné slovo	redakční text	rubrika Z naší strany	10	1
11.6.1950	Lidová demokracie	rezoluce	Další odpovědi lidu na rejdy velezrádců	5	1
13.6.1950	Rudé právo	zahraniční tisk	Proč lžou	2	1
13.6.1950	Rudé právo	rezoluce	Pracující děkují bezpečnostním orgánům za odhalení 13 velezrádců	5	1
13.6.1950	Rudé právo	redakční text	rubrika Ohlas dne	5	1
13.6.1950	Svobodné slovo	zahraniční tisk	Čs. pracující lid dosáhl opět nového vítězství	2	1
13.6.1950	Svobodné slovo	rezoluce	Zvýšíme ostražitost proti všem nepřátelům	4	1

15.6.1950	Rudé právo	redakční text	Rozsudek žen a matek	5	1
15.6.1950	Lidová demokracie	redakční text	Odsuzují zločinné činy zrádců a nepřátel lidu	2	1
16.6.1950	Lidová demokracie	rezoluce	Bezpečnost republiky pevně v rukou lidu	3	1
16.6.1950	Svobodné slovo	redakční text	Proces otevřel oči i pochybovačům	4	1
18.6.1950	Rudé právo	redakční text	Cesta velezrádce a špiona	7	1
25.6.1950	Rudé právo	zpráva	Nejvyšší soud potvrdil rozsudek nad vedením záškodnického spiknutí proti republice	1	1
25.6.1950	Rudé právo	redakční text	Proces s vedením záškodnického spiknutí	4	1
25.6.1950	Svobodné slovo	zpráva	Potvrzení rozsudku nad rozvratníky	2	1
25.6.1950	Mladá fronta	redakční text	Nejvyšší soud potvrdil rozsudek nad záškodnickými spiklenci proti republice	5	1
28.6.1950	Rudé právo	zpráva	Rozsudek nad velezrádci vykonán	3	1
28.6.1950	Lidová demokracie	zpráva	Rozsudek nad velezrádci vykonán	2	1
28.6.1950	Svobodné slovo	zpráva	Rozsudek nad velezrádci	3	1
28.6.1950	Mladá fronta	zpráva	Rozsudek nad velezrádci vykonán	2	1

Příloha B – Razantnost novinových článků v procesu Rudolfa Slánského

Politický proces s R. Slánským					
Datum	Deník	Novinový článek	Titulek	Umístění (č. str.)	Počet stran konkrétního článku
20.11.1952	Rudé právo	přelíčení	Žaloba proti vedení protistátního spikleneckého centra v čele s Rudolfem Slánským	3, 4, 5, 6	4
20.11.1952	Svobodné slovo	přelíčení	Žaloba proti vedení protistátního spikleneckého centra v čele s Rudolfem Slánským	3, 4, 5, 6, 7, 8	6
20.11.1952	Lidová demokracie	přelíčení	Žaloba proti vedení protistátního spikleneckého centra v čele s Rudolfem Slánským	3, 4, 5, 6, 7, 8	6
20.11.1952	Mladá fronta	přelíčení	Žaloba proti vedení protistátního spikleneckého centra v čele s Rudolfem Slánským	6	6
21.11.1952	Rudé právo	přelíčení	Proces s vedením protistátního spikleneckého centra v čele s Rudolfem Slánským	1, 2, 3, 4	4
21.11.1952	Rudé právo	redakční text	Před soudem lidu	1	1
21.11.1952	Rudé právo	rezoluce	Hněv a opovržení našeho lidu padá na bandu vlastizrádců	1	1
21.11.1952	Rudé právo	rezoluce	Nikdy nezapomene na Fučíkův příklad	1	1
21.11.1952	Rudé právo	rezoluce	Třinečtí hutníci vyjadřují věrnost soudruhu Gottwaldovi	1	1
21.11.1952	Rudé právo	rezoluce	Chtěli uvrhnout lid do bídy a hladu	1	1
21.11.1952	Svobodné slovo	přelíčení	První den procesu s vedením protistátního spikleneckého centra v čele s Rudolfem Slánským	1, 3, 4, 5, 6	5
21.11.1952	Lidová demokracie	rezoluce	Jasná odpověď pracujících	2	2
21.11.1952	Lidová demokracie	přelíčení	Proces s vedením protistátního spikleneckého centra v čele s Rudolfem Slánským	3, 4, 5, 6	4
21.11.1952	Mladá fronta	přelíčení	První den procesu s vedením protistátního spikleneckého centra v čele s R. Slánským	1, 2, 3, 4, 5	5

21.11.1952	Mladá fronta	rezoluce	Nejpřísnější trest zločinecké bandě Slánského!	1	1
22.11.1952	Rudé právo	přeličení	Proces s vedením protistátního spikleneckého centra v čele s Rudolfem Slánským	1, 2, 3, 4, 5	5
22.11.1952	Rudé právo	redakční text	Drtivá porážka imperialistů	1	1
22.11.1952	Rudé právo	rezoluce	Celou zemí zní hlas nenávisti a opovržení k bandě špiónů a zrádců	1	1
22.11.1952	Rudé právo	rezoluce	Zbavení zaprodanců, půjdeme rychleji vpřed	1	1
22.11.1952	Rudé právo	rezoluce	Věříme straně!	1	1
22.11.1952	Rudé právo	rezoluce	Napneme síly a odstraníme napáchané škody	1	1
22.11.1952	Rudé právo	rezoluce	Ještě více zvýšíme svou bdělost a ostražitost	1	1
22.11.1952	Rudé právo	redakční text	Jidáš	5	1
22.11.1952	Rudé právo	zahraniční tisk	Tisk demokratických zemí o procesu s protistátním spikleneckým centrem v Praze	6	1
22.11.1952	Svobodné slovo	přeličení	Výslech obviněného Bedřicha Gemindera	1	1
22.11.1952	Svobodné slovo	přeličení	Druhý den procesu s vedením protistátního spikleneckého centra v čele s Rudolfem Slánským	1, 4, 5, 6, 7	5
22.11.1952	Svobodné slovo	rezoluce	Pracující žádají tvrdé potrestání vlastizrádců	1	1
22.11.1952	Svobodné slovo	přeličení	Výslech svědků k trestní činnosti Rudolfa Slánského	3	1
22.11.1952	Svobodné slovo	rezoluce	Pracující žádají tvrdé potrestání vlastizrádců	3	1
22.11.1952	Lidová demokracie	rezoluce	Zvýšené úsilí v práci odpovědí zrádcům	1	1
22.11.1952	Lidová demokracie	zahraniční tisk	Ohlas v zahraničním tisku	2	1
22.11.1952	Lidová demokracie	přeličení	Druhý den procesu s vedením protistátního spikleneckého centra	3, 4, 5, 6, 7	5
22.11.1952	Mladá fronta	rezoluce	Práci napravíme škody, které zrádcové napáchali	1	1

22.11.1952	Mladá fronta	rezoluce	Ještě pevněji se přimkneme ke straně	1	1
22.11.1952	Mladá fronta	přeličení	Druhý den procesu s vedením protistátního spikleneckého centra v čele s Rudolfem Slánským	2, 3, 4, 5, 6	5
22.11.1952	Mladá fronta	přeličení	Výpovědi svědků k obžalobě R. Slánského	6, 7	2
22.11.1952	Mladá fronta	rezoluce	Resoluce pracujících závodu Moskva, Karlín	7	1
22.11.1952	Mladá fronta	rezoluce	Splněný závazek – odpověď zrádcům	7	1
22.11.1952	Mladá fronta	rezoluce	Nejlepší svazáci do řad funkcionářů	7	1
23.11.1952	Rudé právo	rezoluce	Pod vedením soudruha Gottwalda rozdrtíme všechny pokusy špiónů a zrádců – vybudujeme socialismus	1	1
23.11.1952	Rudé právo	rezoluce	Havíři svému milovanému prezidentu	1	1
23.11.1952	Rudé právo	přeličení	Proces s vedením protistátního spikleneckého centra v čele s Rudolfem Slánským	2, 3, 4, 5	4
23.11.1952	Rudé právo	redakční text	Ne – to nejsou lidé!	5	1
23.11.1952	Svobodné slovo	přeličení	Třetí den procesu s vedením protistátního spikleneckého centra v čele s Rudolfem Slánským	2, 5, 6, 7, 8, 9, 10	7
23.11.1952	Lidová demokracie	rezoluce	Hlas spravedlivého rozhořčení pracujících	2	1
23.11.1952	Lidová demokracie	přeličení	Třetí den procesu s vedením protistátního spikleneckého centra	3, 4, 5, 6, 7, 8	6
23.11.1952	Mladá fronta	přeličení	Třetí den procesu s vedením protistátního spikleneckého centra v čele s Rudolfem Slánským	7, 8, 9, 10, 11, 12, 13	7
23.11.1952	Mladá fronta	redakční text	Zrádce	13	1
24.11.1952	Rudé právo	redakční text	Sionismus – nástroj amerických imperialistů	1	1
24.11.1952	Rudé právo	redakční text	Proces s vedením protistátního spikleneckého centra v čele s Rudolfem Slánským	1	1
24.11.1952	Rudé právo	rezoluce	Lid naší vlasti žádá tvrdý trest pomocníkům imperialistických vrahů	1	1

24.11.1952	Rudé právo	rezoluce	Bez rozdílu stranické příslušnosti vyjadřujeme hněv nad činy spiklenců	1	1
24.11.1952	Rudé právo	rezoluce	Děk soudruhu Gottwaldovi	1	1
24.11.1952	Rudé právo	rezoluce	Ať zrádci slyší přísný soud lidu	1	1
24.11.1952	Rudé právo	přelíčení	Proces s vedením protistátního spikleneckého centra v čele s Rudolfem Slánským	3, 4, 5, 6, 7	5
24.11.1952	Rudé právo	redakční text	Zrádce a špion nemá vlasti	7	1
24.11.1952	Rudé právo	zahraniční tisk	Zahraniční tisk o procesu s protistátním spikleneckým centrem v Praze	8	1
24.11.1952	Svobodné slovo	přelíčení	Čtvrtý den procesu s vedením protistátního spikleneckého centra v čele s Rudolfem Slánským	1, 3, 4, 5, 6, 7	6
24.11.1952	Svobodné slovo	rezoluce	Zvýšené pracovní úsilí odpovědi lidu zrádcům	1, 7	2
24.11.1952	Lidová demokracie	přelíčení	Čtvrtý den procesu s vedením protistátního spikleneckého centra v čele s Rudolfem Slánským	1, 3, 4, 5, 6, 7, 8	7
24.11.1952	Lidová demokracie	zahraniční tisk	Pokrokový tisk o pražském procesu	8	1
24.11.1952	Lidová demokracie	rezoluce	Za zradu trest	8	1
24.11.1952	Lidová demokracie	redakční text	Dopis Lisy Londonové	8	1
24.11.1952	Mladá fronta	přelíčení	Třetí den procesu s vedením protistátního spikleneckého centra v čele s Rudolfem Slánským	2, 3, 4, 5	4
24.11.1952	Mladá fronta	přelíčení	Čtvrtý den procesu v neděli 23. listopadu	5, 6, 7, 8	4
24.11.1952	Mladá fronta	redakční text	Spřeženci Slánského	9	1
24.11.1952	Mladá fronta	rezoluce	Necht' tvrdá ruka spravedlnosti dopadne na spiklence!	10	1
24.11.1952	Mladá fronta	rezoluce	Budovatelé NHKG žádají spravedlivé a tvrdé potrestání zrádců	10	1
24.11.1952	Mladá fronta	rezoluce	Učiníme vše, aby naše země byla silná	10	1

24.11.1952	Mladá fronta	rezoluce	Nikomu se nepodaří otřást naší láskou k Sovětskému svazu	10	1
24.11.1952	Mladá fronta	rezoluce	Po odstranění zločinců rychleji vykročíme vpřed	10	1
24.11.1952	Mladá fronta	rezoluce	Budeme bdít	10	1
25.11.1952	Rudé právo	redakční text	Proces s vedením protistátního spikleneckého centra v čele s Rudolfem Slánským	1	1
25.11.1952	Rudé právo	rezoluce	Navzdory nepřítelům a zrádcům půjdeme rychleji vpřed k socialismu	1	1
25.11.1952	Rudé právo	rezoluce	Zrádcům a sabotérům stromy do nebe neporostou	1	1
25.11.1952	Rudé právo	rezoluce	Zaslouží si trest smrti	1	1
25.11.1952	Rudé právo	rezoluce	Jdeme vstříc radostné práci	1	1
25.11.1952	Rudé právo	redakční text	Vlna hněvu	1	1
25.11.1952	Rudé právo	přelíčení	Proces s vedením protistátního spikleneckého centra v čele s Rudolfem Slánským	2, 3, 4, 5	4
25.11.1952	Rudé právo	redakční text	Sabotěři	5	1
25.11.1952	Rudé právo	zahraniční tisk	Zahraniční tisk o procesu s protistátním spikleneckým centrem v Praze	6	1
25.11.1952	Svobodné slovo	rezoluce	Pracující žádají nejpřísnější trest pro bandu vlastizrádců	1	1
25.11.1952	Svobodné slovo	přelíčení	Pátý den procesu s vedením protistátního spikleneckého centra v čele s Rudolfem Slánským	3, 4, 5, 6, 7	5
25.11.1952	Lidová demokracie	redakční text	Pražský proces	1	1
25.11.1952	Lidová demokracie	rezoluce	Pracující žádají přísné potrestání zrádců	1	1
25.11.1952	Lidová demokracie	přelíčení	Proces s vedením protistátního spikleneckého centra v čele s Rudolfem Slánským	2, 3, 4, 5, 6, 7	6
25.11.1952	Mladá fronta	rezoluce	Pevně stojíme na své cestě	1	1
25.11.1952	Mladá fronta	zahraniční tisk	Mezinárodní ohlas procesu s Rudolfem Slánským	2	1

25.11.1952	Mladá fronta	přelíčení	Čtvrtý den procesu s vedením protistátního spikleneckého centra v čele s Rudolfem Slánským	2, 3	2
25.11.1952	Mladá fronta	přelíčení	Pátý den procesu	3, 4, 5, 6, 7	5
25.11.1952	Mladá fronta	zahraniční tisk	Proces s bandou Slánského podněcuje ke zvýšení bdělosti a ostražitosti	8	4
26.11.1952	Rudé právo	redakční text	Vítězství sil demokracie a míru	1	1
26.11.1952	Rudé právo	rezoluce	Za zradu vlasti a lidu, za smrt soudruhů Švermy a Fučíka – smrt imperialistickým agentům!	1	1
26.11.1952	Rudé právo	rezoluce	Přes naše hranice nepřátelé neprojdou	1	1
26.11.1952	Rudé právo	rezoluce	Žádáme nejtvrďší trest pro zrádce a záškodníky	1	1
26.11.1952	Rudé právo	rezoluce	Prodali se imperialismu	1	1
26.11.1952	Rudé právo	redakční text	Fučík je s námi	1	1
26.11.1952	Rudé právo	přelíčení	Proces s vedením protistátního spikleneckého centra v čele s Rudolfem Slánským	2, 3, 4, 5, 6	5
26.11.1952	Rudé právo	zahraniční tisk	Hněv národů dopadá na odhalené špióny imperialismu v Československu	6	1
26.11.1952	Svobodné slovo	redakční text	Proces s vedením protistátního spikleneckého centra v čele s Rudolfem Slánským	1	1
26.11.1952	Svobodné slovo	rezoluce	Přes úklady zrádců urychlíme budování socialismu	1	1
26.11.1952	Svobodné slovo	rezoluce	Napravíme škody napáchané bandou rozvratníků	1	1
26.11.1952	Svobodné slovo	rezoluce	Za hnusnou zradu nejpřísnější trest	1	1
26.11.1952	Svobodné slovo	rezoluce	Žádám nejpřísnější trest	1	1
26.11.1952	Svobodné slovo	zahraniční tisk	Zahraniční tisk k procesu se skupinou spiklenců a vlastizrádců	1	1
26.11.1952	Svobodné slovo	přelíčení	Šestý den procesu s vedením protistátního spikleneckého centra	3, 4, 5, 6, 7, 8, 9	7

26.11.1952	Lidová demokracie	přelíčení	Proces s vedením protistátního spikleneckého centra v čele s Rudolfem Slánským	1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9	8
26.11.1952	Lidová demokracie	redakční text	Fakta odhalují	1	1
26.11.1952	Lidová demokracie	rezoluce	Hluboký odpor našeho lidu k vlastizrádcům	9	1
26.11.1952	Mladá fronta	redakční text	Julius Fučík soudí vlastizrádce	1, 8	2
26.11.1952	Mladá fronta	přelíčení	Pátý den procesu s vedením protistátního spikleneckého centra v čele s Rudolfem Slánským	2, 3, 4	3
26.11.1952	Mladá fronta	přelíčení	Šestý den procesu	4	1
26.11.1952	Mladá fronta	přelíčení	Výslech obžalovaného Karla Švába	4, 5, 6	3
27.11.1952	Rudé právo	redakční text	Necht' nejvyšší trest jako železná pěst dopadne na hlavu zločinců	1	1
27.11.1952	Rudé právo	redakční text	Urychlíme růst a rozkvět našeho hospodářství	1	1
27.11.1952	Rudé právo	rezoluce	Jednomyslně zní hněvivý hlas našeho lidu – smrt imperialistickým agentům!	1	1
27.11.1952	Rudé právo	rezoluce	Bdělost pracujících překazila plány zločinců	1	1
27.11.1952	Rudé právo	rezoluce	Čs. Výbor obránců míru žádá nejprísnější trest	1	1
27.11.1952	Rudé právo	redakční text	Veliká vděčnost	1	1
27.11.1952	Rudé právo	rezoluce	Ukážeme kapitalistům, jak umíme pracovat	1	1
27.11.1952	Rudé právo	rezoluce	Každý úder imperialistů tvrdě odrazíme	1	1
27.11.1952	Rudé právo	přelíčení	Necht' nejvyšší trest dopadne jako železná pěst na hlavu zločinců	3, 4, 5, 6, 7	5
27.11.1952	Rudé právo	zahraniční tisk	Národy odsuzují odhalené imperialistické zločince	7	1
27.11.1952	Rudé právo	redakční text	Zrůda	7	1
27.11.1952	Svobodné slovo	rezoluce	Rozdrcené spiknutí	1	1

27.11.1952	Svobodné slovo	rezoluce	Čs. Výbor obránců míru k procesu se spiklenci	1	1
27.11.1952	Svobodné slovo	přelíčení	Sedmý den procesu s vedením protistátního spikleneckého centra v čele s Rudolfem Slánským	3, 4, 5, 6, 7, 8, 9	7
27.11.1952	Lidová demokracie	rezoluce	Trest nepřátelům míru	1	1
27.11.1952	Lidová demokracie	přelíčení	Proces s vedením protistátního spikleneckého centra v čele s Rudolfem Slánským	1, 3, 4, 5, 6, 7, 8	7
27.11.1952	Mladá fronta	rezoluce	Traktoristé z STS Kvítkovice žádají nejvyšší trest pro bandu Slánského	1	1
27.11.1952	Mladá fronta	přelíčení	Sedmý den procesu s vedením protistátního spikleneckého centra v čele s Rudolfem Slánským	2, 3, 4, 5, 6, 7, 8	7
27.11.1952	Mladá fronta	rezoluce	Nahradíme škody spáchané zločineckou bandou	8	1
27.11.1952	Mladá fronta	rezoluce	Čs. Výbor obránců míru žádá nejpřísnější trest pro protistátní spiklenecké centrum	9	1
27.11.1952	Mladá fronta	zahraniční tisk	Rozdrcen spiklenecké bandy v ČSR	10	1
28.11.52	Rudé právo	redakční text	Spravedlivý trest	1	1
28.11.52	Rudé právo	přelíčení	Rozsudek nad vedením protistátního spikleneckého centra v čele s Rudolfem Slánským	1	1
28.11.52	Rudé právo	rezoluce	Zúčtovali jsme se zákeřným nepřitelem	1	1
28.11.52	Rudé právo	redakční text	Konec zrádcův	2	1
28.11.52	Rudé právo	redakční text	Tři lavice	2	1
28.11.52	Rudé právo	rezoluce	Aktiv komunistů v Třineckých železárnách V. M. Molotova	2	1
28.11.52	Rudé právo	zahraniční tisk	Rozdrcení spikleneckého centra v ČSR je vítězstvím pracujících všech zemí	4	1
28.11.52	Svobodné slovo	přelíčení	Rozsudek nad vedením protistátního spikleneckého centra	1	1

28.11.52	Svobodné slovo	rezoluce	Pracující slibují nahradit zvýšenou budovatelskou prací škody napáchané bandou vlastizrádců	1	1
28.11.52	Lidová demokracie	redakční text	Poučení i výstraha	1	1
28.11.52	Lidová demokracie	přelíčení	Rozsudek nad vedením protistátního spikleneckého centra v čele s Rudolfem Slánským	1	1
28.11.52	Mladá fronta	redakční text	Spravedlivý trest	1	1
28.11.52	Mladá fronta	přelíčení	Rozsudek nad vedením protistátního spikleneckého centra v čele s Rudolfem Slánským	1	1
28.11.52	Mladá fronta	rezoluce	Spravedlivě jste rozhodli, soudruzi soudci!	3	1
29.11.52	Rudé právo	redakční text	Titovská tvář Slánského bandy	1	1
29.11.52	Rudé právo	rezoluce	Náš pracující lid vyjadřuje souhlas se spravedlivým rozsudkem nad zrádci naší vlasti	1	1
29.11.52	Rudé právo	rezoluce	Ještě pevněji se semkneme kolem rodné strany	1	1
29.11.52	Rudé právo	redakční text	Vítězství tábora míru	1	1
29.11.52	Rudé právo	rezoluce	Teď napneme všechny síly	1	1
29.11.52	Rudé právo	rezoluce	Zasloužený trest	1	1
29.11.52	Rudé právo	zahraniční tisk	Mocný ohlas vítězství čs. lidu nad imperialistickými agenty, špióny a sabotéry	4	1
29.11.52	Rudé právo	redakční text	Poslanec KS Izraele odhalil lživou protičeskoslovenskou kampaň izraelské reakce	4	1
29.11.52	Svobodné slovo	rezoluce	Zvýšeným úsilím napravíme škody napáchané zrádci a urychlíme výstavbu socialismu	1	1
29.11.52	Svobodné slovo	rezoluce	Pracovní závazky odpovědí našich horníků	1	1
29.11.52	Svobodné slovo	rezoluce	Leninovci jsou odhodláni nahradit škody způsobené zrádci	1	1
29.11.52	Svobodné slovo	rezoluce	Urychlí socialisaci vesnice	1	1

29.11.52	Svobodné slovo	rezoluce	Budu ještě houževnatěji pracovat	1	1
29.11.52	Svobodné slovo	redakční text	Rána imperialistickým podněcovatelům války	1	1
29.11.52	Svobodné slovo	redakční text	Izraelský poslanec Wilner potvrzuje oprávněnost pražského procesu se Slánským a spol.	2	1
29.11.52	Mladá fronta	redakční text	Škola bdělosti a ostražitosti	1, 2	2
29.11.52	Mladá fronta	rezoluce	Kam nás chtěli zavléci	1	1
29.11.52	Mladá fronta	rezoluce	Po odsouzení bandy zrádců – směle vpřed!	2	1
29.11.52	Mladá fronta	redakční text	Sionismus – zbraň našich úhlavních nepřátel	2	1
30.11.52	Rudé právo	redakční text	Nezdolná síla strany	1	1
30.11.52	Rudé právo	rezoluce	Po zdrcení špionů a zrádců budeme ještě odhodlaněji pracovat pro šťastný život a mír	1	1
30.11.52	Rudé právo	redakční text	Správně uplatňovat vnitrostranickou demokracii	3	1
30.11.52	Rudé právo	redakční text	Aktivně pracovat v masových organizacích	3	1
30.11.52	Rudé právo	zahraniční tisk	Spravedlivý rozsudek nad protistátním spikleneckým centrem vyvolal souhlas pracujících celého světa	6	1
30.11.52	Svobodné slovo	redakční text	Osovali naši bídu	1	1
30.11.52	Svobodné slovo	zahraniční tisk	Ohlas spravedlivého rozsudku nad bandou vlastizrádců	2	1
30.11.52	Lidová demokracie	redakční text	Usvědčující souvislosti	1, 2	2
30.11.52	Mladá fronta	rezoluce	Novátorskou prací nahradíme škody, způsobené zrádci	1	1
01.12.52	Rudé právo	rezoluce	Zúčtování se zrádci ještě více stmelilo náš lid v boji za socialismus	1	1
01.12.52	Rudé právo	zahraniční tisk	Rozdrcení zločinecké tlupy zrádců a vrahů v ČSR – těžká rána světovému imperialismu	3	1

02.12.52	Rudé právo	redakční text	Všechno mírumilovné lidstvo souhlasí s tvrdým trestem nad vlastizrádci	1	1
02.12.52	Rudé právo	zahraniční tisk	Spravedlivý trest nad spikleneckou bandou výstrahou všem nepřátelům míru a svobody národů	4	1
02.12.52	Lidová demokracie	redakční text	Dodatek ke zprávě o rozsudku nad spikleneckým centrem	3	1
02.12.52	Svobodné slovo	rezoluce	Nadšená budovatelská práce je odpovědí pracujících na spravedlivý rozsudek nad zrádci	3	1
03.12.52	Lidová demokracie	redakční text	Dopis ÚV ČSL prezidentu republiky	1	1
03.12.52	Svobodné slovo	redakční text	Ve jménu života	1	1
04.12.52	Rudé právo	zpráva	Rozsudek nad vedením protistátního spikleneckého centra vykonán	1	1
04.12.52	Lidová demokracie	zpráva	Rozsudek nad spiklenci vykonán	2	1
04.12.52	Svobodné slovo	zpráva	Rozsudek nad vedením spikleneckého centra vykonán	2	1
04.12.52	Mladá fronta	zpráva	Rozsudek nad vedením spikleneckého centra vykonán	1	1
09.12.52	Rudé právo	redakční text	Být bdělým vždy a za všech okolností	1	1

Příloha C – Bibliografické údaje

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Martina Kolenatá

Obor: Sociální a mediální komunikace

Forma studia: Kombinované studium

Název práce: Činnost státního soudu se zřetelem na mediální propagaci vybraných politických procesů v letech 1948 – 1953

Rok: 2018

Počet stran textu bez příloh: 88

Celkový počet stran příloh: 21

Počet titulů českých použitých zdrojů: 52

Počet titulů zahraničních použitých zdrojů: 1

Počet internetových zdrojů: 14

Vedoucí práce: Mgr. Libor Svoboda, Ph.D.